Z MIKROKOMPUTEREM NA TY

5

Bajtek

NR INDEKSU 353965
PL ISSN 0860 – 1674

MIESIĘCZNY DODATEK DO "SZTANDARU MŁODYCH" NR 5(17) MAJ 1987 CENA 100ZŁ

INFOSYSTEM'87

COMMODORE 16
TURBO
BASIC CPC

CO
JEST W ŚRODKU
ATARI
CEBIT'87

BIURO
PRZYSZŁOŚCI

KOMPUTER JUŻ NIE DREWNIANY

BOBBY BEARING

KOMPUTER NA KÓŁKACH

Jakie są rezultaty ogłoszonej przez nas półtora roku temu akcji zwalczania analfabetyzmu komputerowego?

Najkrócej mówiąc: jest obecnie lepiej niż mogliśmy to przed półtora rokiem prognozować. Jest więcej komputerów niż się nam wydawało, że będzie. Więcej osób potrafi się nimi w miarę sensownie posługiwać. Rozwinął się również żywiołowo rynek usług i wydawnictw dla ludzi interesujących się informatyką. Są to plusy. Ale obok nich, te pierwsze półtora roku powszechnej edukacji informa tycznej w Polsce ujawniło i wyostrzyło wiele zjawisk negatywnych i w największym stopniu niepokojących.

Zaniepokojenie wywołuje fakt, że szeroka edukacja komputerowa odbywa się u nas w przeważającej mierze poza lub obok szkoły. Resort oświaty nie skorzystał z szansy przybliżenia się do życia. I wcale nie z braku wystarczającej liczby szkolnych komputerów leży problem, tylko raczej w braku chęci, wyobraźni i mobilności. Ale to już, zdaje się, na szej oświaty wada nieuleczalna!

Właśnie ta indolencja szkoły spowodowała, że gwałtownie rozszerza się przepaść między dziećmi, które mają dostęp do komputera a tymi, którzy mogą tylko o tym marzyć. Jeśli ktoś pamięta jeszcze, że podstawowym zadaniem systemu oświatowego jest wyrównywa nie szans startu życiowego wszystkich dzieci, to musi przyznać, że udało się uzyskać stan dokładnie odwrotny.

W sytuacji upośledzonych są przede wszystkim dzieci z małych miast i wsi. Gorsze jest tam bowiem wyposażenie szkół i pracownie komputerowe trafiają się tam jeszcze rzadziej niż w dużych miastach, nie ma klubów komputerów, a i rodzice rzadziej dają się przekonać synowi, że warto kupić komputer.

Żeby choć nieznacznie poprawić szanse startu cywilizacyjnego młodzieży spoza wielkich miast, Związek Młodzieży Wiejskiej postanowił ufundować i przekazać pewną liczbę komputerów dla przodujących kół ZMW. Piękna to inicjatywa, o całe niebo ważniejsza niż najlepiej nawet przygotowane plenum czy na rada. Ale jej zasięg też jest z oczywistych po wodów ograniczony.

Dlatego zaczęliśmy się w „Bajtku" zastanawiać, co zrobić aby jak największa liczba dzieci wiejskich mogła choćby na krótko uzyskać dostęp do komputera? Okazuje się, że jest na to sposób. Z powodzeniem stosują go zresztą już od dwóch lat nasi wschodni sąsiedzi, których również nie stać jeszcze na zafundowanie każdej szkole pracowni informatycznej z prawdziwego zdarzenia. Żeby temu za radzić utworzono „komputerowe klasy na kółkach".

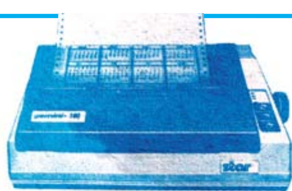
Genialne pomysły są jak to zwykle bywa, bardzo proste. Dobrze resorowany autobus, stoliki i krzesełka zamiast ławek, na stolikach komputery osobiste, z przodu autobusu tablica... Załogę „klasy na kółkach" stanowi kiero- wca-elektrotechnik (trzeba przecież podłączyć „klasę" do wiejskiej sieci elektrycznej lub uruchomić własny, przenośny agregat) i instruktor-informatyk. Doświadczenia z funkcjonowania takich klas są rewelacyjne, a wykorzystanie każdego komputera osobistego jest kilkakrotnie większe niż w szkole stacjonarnej, gdzie przecież przez większość dni komputery stoją zamknięte na klucz!

Co stoi na przeszkodzie, aby i po polskich wsiach zaczęły jeździć takie komputerowe „klasy na kółkach?" Przynajmniej kilka na początek?

Nie wierzę, aby urzeczywistnieniem tego pomysłu mógł się zająć resort oświaty, bo to wymagałoby przecież aby w ogóle cokolwiek zaczął robić... Ale kierujemy tę inicjatywę do organizacji młodzieżowych. Toż to sama radość umożliwić dzieciom ze wsi pierwszy kontakt z komputerem. Były kiedyś popularne na wsiach studenckie „białe niedziele". Jeździły po Polsce ruchome pracownie rentgenowskie. Dzisiaj potrzeby czasu są takie, że powinny trafić na polską wieś komputery. Redakcja „Bajtka" zobowiązuje się stanowić załogę merytoryczną pierwszego takiego komputerowego autobusu. Sądzimy, że koledzy z innych pism komputerowych objęliby patronat nad kolejnymi „klasami na kółkach". Jest to zresztą wspaniałe pole dla studentów informatyki i elektroniki...

Pomysłów i rozwiązań organizacyjnych może być zresztą wiele. Liczymy na nie. Szukamy sojuszników naszej akcji „Komputer na kółkach". Kto pierwszy nas poprze?

Waldemar Siwiński

WYBIERZ SAM

BAJTEK" — MIESIĘCZNY DODATEK DO „SZTANDARU MŁODYCH"

ADRES: 00-687 Warszawa, ul. Wspólna 61. Tel 21-12-05

Przewodniczący Rady Redakcyjnej: Jerzy Domański--redaktor naczelny „Sztandaru Młodych".

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: Waldemar Siwiński (z-ca redaktora naczelnego „SM" — kierownik zespołu „Bajtka"), Roman Poznański (z-ca sekretarza redakcji „SM" — sekretarz zespołu „Bajtka"), Krzysztof Czernek, Sławomir Gajda (red. techniczny), Andrzej Gogolewski, Andrzej Kowalewski, Andrzej Podulka, Sławomir Polak, Wanda Rosz kowska (opr. graficzne), Kazimierz Treger, Marcin Waligórski, Roman Wojciechowski. Zdjęcia w numerze Leopold Dzikowski.

Klany redagują:
Commodore — Klaudiusz Dybowski, Michał Silski,
Amstrad-Schneider — Tomasz Pyć Sergiusz Wolicki
Spectrum — Konrad Fedyna, Michał Szuniewicz,
Atari — Wiesław Migut, Wojciech Zientara.

Fotoskład — Tadeusz Olczak
Montaż offsetowy — Grażyna Ostaszewska,
Korekta — Maria Krajewska, Ewa Mowińska.

WYDAWCA: RSW „Prasa-Książka-Ruch" Młodzieżowa Agencja Wydawnicza, al. Stanów Zjednoczonych 53 04-028 Warszawa Telefony: Centrala 13-20-40 do 49, Redakcja Reklamy 13-20-40 do 49 w. 403, 414.

Cena 100 zł.

Skład techniką CRT-200, przygotowalnią offsetowa i druk: PRASOWE ZAKŁADY GRAFICZNE RSW „PRASA- -KSIĄŻKA-RUCH" w Ciechanowie, ul. Sienkiewicza 51. Zam. nr 072247 nakład 250000 egz., K-109

Bajtek

Szanowny Panie Redaktorze

Uważam komputery za wspaniałą pomoc dydaktyczną, szczególnie dla szkolnictwa specjalnego. Jeszcze przed „erą komputerów" w szkołach specjalnych i zakładach wychowawczych wykorzystywane były rozmaite urządzenia mechaniczno-elektryczne (skrzynki sprawnościowe) przy pomocy których dzieci niepełnosprawne zrealizowały różne zadania dydaktyczne. O ile dla dzieci-uczniów szkół masowych zastosowanie najnowszych zdobyczy nauki i techniki (w tym przypadku komputerów) pozwala lepiej realizo wać program dydaktyczny nie jest natomiast niezbędne i konieczne dla ich pomyślnego funkcjonowania w społeczeństwie, o tyle dla dzieci niepełnosprawnych (np. upośledzo nych umysłowo w różnym stopniu) może okazać się zaistniałą jedyną szansą integracji z normalnym społeczeństwem.

Z tego też względu wnioskuję o wyposażanie w komputery w pierwszym rzędzie szkół specjalnych i zakładów wychowawczych dla dzieci upośledzonych wraz ze specjalnie opracowanymi różnorodnymi programami w zależności od potrzeb.

Mając to na uwadze jako czynny artysta muzyk przeznaczyłem dochód ze specjalnie dla tego celu zorganizowa nych moich koncertów na zakup komputera dla Szkoły Podstawowej Specjalnej Nr 115 we Wrocławiu.

Władysław Salik
ul. Łączności 6/9
53-330 Wrocław

Podobno komputery bywają przyczyną wielu rodzinnych nieporozumień, a nawet rozwodów W moim przypadku było dokładnie odwrotnie Moją przyszłą (już niedługo) żonę poznałem właśnie przed klawiaturą Commodore 64 u znajomego. Wspólne zainteresowania bardzo nas zbliżyły i spotykaliśmy się coraz częściej, zwykle u kolegi, który miał chyba najmniej powodów do zadowolenia.

To było rok temu. A dzisiaj? Nasz ślub odbędzie się w Święta Wielkanocne.

Zapraszamy Cię Bajtku!

Nie planujemy na razie zakupu mikrokomputera. Prawdę mówiąc i tak spełnił już w naszym życiu sporą rolę.

Jak widzisz Bajtku, są jeszcze takie społeczne funkcje informatyki o których nie pisałeś na swoich łamach.

Marcin Kalicki
Gdynia

W imieniu wszystkich członków (34 osób) klubu komputerowego „STOBIT" oraz własnym, przesyłam wyrazy ogromnej wdzięczności za przyjęcie patronatu redakcji „BAJTKA" nad naszym klubem.

Opublikowanie informacji o naszym klubie (w 2 n-rze br.) spowodowało wzrost zainteresowania mieszkańców osiedla naszą działalnością a jednocześnie dało nam poczucie przy należności do ciągle rosnącej rodziny pasjonatów informatyki.

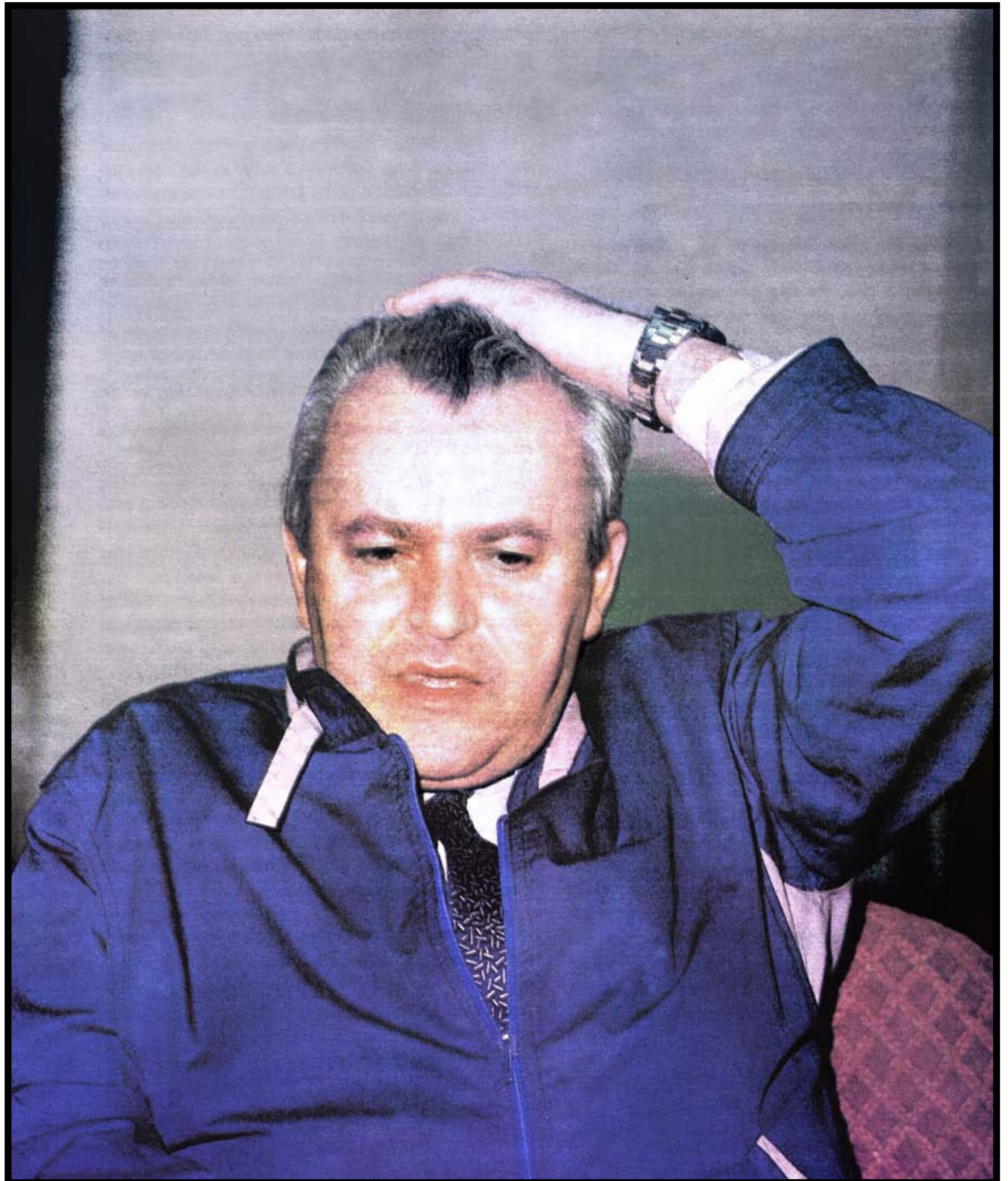
Członkowie klubu tworzą bardzo młody zespół ludzi związanych silną więzią wspólnych zainteresowań.

Przyjęcie patronatu przez redakcję „BAJTKA" jest dla nas ogromnym wyróżnieniem mobilizującym.

Jesteśmy przekonami, że naszą pracą zasłużymy na uznanie nie tylko rodziców członków klubu ale i naszego patrona.

Jan Ejgerd-instruktor
z upoważnienia członków klubu STOBIT
przy DK „STOKŁOSY"
Warszawa, ul. Lachmana 5

ZAWÓD Z PERSPEKTYWĄ

Rozmowa z prof. **Wiesławem Grudzewskim,** przewodniczącym TMMT, podsekretarzem stanu w Urzędzie Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń

— Nie widzimy, panie ministrze, na pana biurku ani monitora, ani klawiatury...

— Mamy w Urzędzie komputer IBM PC XT. Jest on jednak potrzebny przede wszystkim moim współpraco wnikom. Dla przykładu: cała dokumentacja współpracy naukowo-technicznej z zagranicą będzie zarejestrowana, a częściowo już jest na twardych dyskach mikrokomputera. Ja dostaję na biurko gotową analizę lub od powiedź na pytania. Dlatego, gdy przejdziemy na system komputerów IBM-AT, to będę być może także miał na biurku klawiaturę z monitorem, ale z pewnością najpierw otrzymają pracownicy bardziej tego potrzebujący, korzystający z niej w codziennej pracy.

— Komu jak komu, ale z pewnością współkierującemu Urzędem Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń musimy zadać pytanie wprost: kiedy na rynku pojawią się mikrokomputery o jakich marzą czytelnicy „Bajtka" — w cenach dostępnych dla ich rodziców?

— Niełatwo odpowiedzieć na to pytanie. Z pewnoś cią pojawią się wkrótce komputery „Elwro 800 Junior" zbudowane głównie z myślą o edukacji informatycznej młodego pokolenia Nie jestem jednak w stanie odpo wiedzieć na pytanie: czy będą one dostępne dla prze- ciętnej kieszeni? Zdajemy sobie sprawę z potrzeby szybkiego wprowadzenia do produkcji takiego komputera i wydzielenia odpowiednich środków dla Minister stwa Oświaty, aby mogło zakupić go dla szkół, a także klubów mikrokomputerowych, instytucji i organizacji tak potrzebujących dla uczniów i swoich członków od powiedniego wyposażenia komputerowego.

— Chcieliśmy jednak usłyszeć coś więcej niż tylko uwagę o konieczności podjęcia produkcji — z tego wszyscy zdajemy sobie sprawę.

— Zarówno „Elwro 800 Junior", jak i jego profesjonalny odpowiednik „Elwro 800" — to komputery nowoczesne, z tym, że „Junior" akceptować powinien także oprogramowanie Sinclaira. Będziemy go produkować w ilości 100 tys. sztuk; mam na myśli różne jego mutacje. W szkołach wyższych będą potrzebne profesjonalne mikrokomputery o lepszych niż „Junior" parametrach — „Mazovia" i „Elwro 800". Tych produkować powinniśmy po 30 tys. rocznie. Trudno wymagać jednak ode mnie abym dokładnie podał datę rozpoczęcia produkcji, cenę itd. Samodzielne i samorządne przedsiębiorstwa, które mają produkować mikrokom putery same decydują o tym jaki jest ich program pro dukcji i termin jego realizacji.

— Ale władze dysponują możliwościami wpływania na profil produkcji przedsiębiorstw, m.in. poprzez system zamówień rządowych.

— Zamówienie, na te komputery zostało złożone. Na razie nie otrzymaliśmy jeszcze założeń techniczno-ekonomicznych tych przedsięwzięć, a więc i umowy między nami a producentami

wciąż są jeszcze wstępne. Potrzeba także na uruchomienie projektu poważnych środków dewizowych — ok. 20 min dolarów. Poza tym IBM rozpoczął już produkcję mikrokomputera 32-bitowego. Boimy się, czy dzisiejszy sprzęt klasy XT lub nawet AT nie okaże się wkrótce przestarzały. Podejmowane są zatem również przyspieszone działania mające na celu zapewnienie w przyszłości rozwoju mikrokomputerów na dobrym poziomie europejskim i dla edukacji, i dla zastosowań profesjonalnych. Komputer to przecież niezmiernie ważne narzędzie

— Zbyt nieśmiało bierzemy się za unowocześnienie procesu kształcenia. A przecież zgodził się pan chyba z tym, że bez powszechnej edukacji komputerowej nie jest możliwe dokonanie skoku technologicznego?

— Rzecz chyba nie tylko w informatyce. Wszyscy zastanawiają się, jakie są podstawy sukcesu japońskiego. I dochodzą do przekonania, że jednym z głównych czynników, — może ważniejszym od tradycyjnego sto sunku do pracy — jest dobra edukacja, sprawny system edukacyjny. Dużą wagę przykłada się w nim do wykształcenia ogólnego, również wielką do wykonywa nia przez uczniów samodzielnych zadań w oparciu o nowoczesny sprzęt, laboratoria itd. Zadania z informatyki, wiedzy komputerowej rozwiązuje się w nich w oparciu o wiadomości wyniesione z lekcji fizyki, mate matyki, czy nawet języka japońskiego lub angielskiego. A więc system szkolnictwa opiera się na dobrym przy gotowaniu z przedmiotów ogólnych, wychowaniu politechnicznym, językach obcych. Wymagania są wysokie a młody człowiek ma wiele możliwości tworzenia. Jest zatem rzeczywiście kształcony w sposób twórczy.

— Jak z punktu widzenia pana — odbiorcy „produktów" pracy szkół — wygląda przygotowanie naszych uczniów do rozwijania postępu naukowo-technicznego?

— Nasze szkoły, zarówno średnie jak i wyższe, nie przygotowują wcale źle. Niestety, obniżyła się mocno dyscyplina studiów. Nastąpiło też poważne zubożenie laboratoriów i warsztatów. Są one już mocno przestarzałe.

— Ale czy to już odbija się na jakości absolwentów?

— W wielu dziedzinach jesteśmy zapóźnieni, np. w informatyce i w sprzęcie i w kształceniu kadr.

— Czy nie wynika to także z niedostosowania struktury kształcenia do potrzeb przyszłości. Jeżeli określamy kilka najważniejszych dla postępu naukowo-technicznego dziedzin, to właśnie w nich głównie powinniśmy kształcie.

— Nowy program elektronizacji wymaga oczywiście wielu elektroników. Jednak już dotąd kształciliśmy ich też dużo. Oczywiście nowe kierunki muszą się rozwijać. Na ile to się będzie udawać zależy od kadry, wyposażenia laboratoriów itd.

— Powróćmy do komputerów. Jesteśmy dziś na etapie zabawy. Czy jednak możemy ze spokojnym sumieniem polecać młodym ludziom zajmowanie się informatyką na poważnie? Czy będą np. mogli na tym zarobić?

— Myślę, że tak. Jest to nowy język porozumienia międzyludzkiego, tak jak wcześniej malarstwo czy zna ki stosowane w matematyce. Tym językiem trzeba nauczyć się operować. Wkracza on do medycyny, projektowania inżynierskiego, usług, rolnictwa, humanistyki. Jeżeli mamy ambicje być krajem zajmującym zna czące miejsce na mapie gospodarczej świata nie uciekniemy od informatyki. Trudno powiedzieć jak będzie wyglądało oprogramowanie za lat 20 czy 30 ale na pewno dobre podstawy informatyki pozwolą łatwiej zdobyć tę wiedzę. To przyszłościowa profesja. Równie ważni jak informatycy-specjaliści będą i ci, którzy potrafią korzystać z komputerów w swoich dziedzinach. Taka wiedza wkrótce stanie się przepustką do kultury podobną do tej jaką dziś daje umiejętność czytania i pisania.

— Mówiąc o przyszłości, o pilnach produkcji komputerów przyjęliśmy jakby milcząco, że jesteś my zdani na własne siły. A przecież możliwa jest współpraca w ramach RWPG.

— Oczywiście, że nie będzie nas nawet stać na to, by rozwijać informatykę i przemysł komputerowy we wszystkich kierunkach. Potrzebny jest zatem podział zadań między krajami naszej wspólnoty. Trzeba tworzyć i mikrokomputery, i superkomputery, i sieci. Do tego niezbędne jest oprogramowanie. Te zadania trzeba rozwiązywać wspólnie. Tym bardziej, że na wiele produktów i technologii zachodnich nałożone jest embargo.

— Jakie miejsce dla Polski widziałby Pan w tym podziale pracy? W czym chcemy się specjalizować?

— W określonych klasach mikrokomputerów, w budowie sieci i drukarek. Mamy tutaj chyba najwięcej do świadczeń i szans.

— A mikroelektronika: mikroprocesory, pamięci itd?

— Z pewnością wszystkich podzespołów produkować nie będziemy, ale część trzeba. Już dziś odczuwamy bardzo silnie ich deficyt. Brakuje jednak podsta wowych materiałów, jak: polikryształy krzemu, materiały foliowane, półprzewodniki czynne. Produkcja jest bardzo kosztowna i często szkodliwa dla środowiska. Wymagania technologiczne też są bardzo wysokie. Dyskusja z partnerami zagranicznymi na te tematy ciągle trwa. Dla każdego z partnerów w RWPG wygodniej byłoby chyba wytwarzać produkty finalne.

— Chcieliśmy, aby na zakończenie określił pan profesor zadania dla czytelników „Bajtka" Czego by pan od nich oczekiwał?

— Chciałbym, aby od zabawy przeszli do używania mikrokomputerów, przy rozwiązywaniu zadań i problemów z poszczególnych przedmiotów — matematyki, fizyki, wytrzymałości materiałów itd. Niech od prób od powiedzi na pytanie: jak zbudować dom, jak rozplanować mieszkanie, opracować jakiś katalog dla szkoły przejdą do praktycznych działań jak kierować odcinkiem produkcji jak opracować projekt organizacji budowy, jak analizować koszty wyboru wariantu inwesto wania w oparciu o określone przedsięwzięcie naukowo-techniczne. Trzeba nauczyć się formułowania kon kretnych zadań i metodyki ich rozwiązywania rozpo czynając oczywiście od uproszczonych sytuacji czy modeli. Uczniowie starszych klas mogą się już podej mować zadań ściśle użytkowych dla swojej szkoły, ośrodka zdrowia, czy jakiegoś zakładu usługowego. Mo żecie sami, jako redakcja „Bajtka" ocenić ich wysiłki, a ja podejmę się zaproponować nagrodę dla najlep szych.

— Trzymamy za słowo i dziękujemy za wywiad..

Rozmawiali:
Grzegorz Onichimowski,
Waldemar Siwiński

INFOSYSTEM '87

Wrocławski INFOSYSTEM to drugą już w tym roku po warszawskiej HOME PERSONAL COMPUTER prezentacja firm, komputerów i oprogramowania.

Wrocławska oferta była bardzo podobna do warszaws kiej. Dominowały komputery IBM-kompatybilne oraz ich peryferia. Sensację tradycyjnie wywoływały komputery produkcji polskiej. Osławiona MAZOVIA 1016 i komputer szkolny ELWRO Junior to komputery na które czekamy już od ponad roku, a ich producent spółka z o.o. Mikrokomputery prezentuje ciągle te same, lekko już zakurzone egzemplarze.

Według opracowanej przez Instytut Matematyki prognozy, powinniśmy do roku 2000 wyprodukować 300 tys. mikrokomputerów dla nauki, gospodarki i rynku prywatnego oraz 700 tys dla szkolnictwa. Razem więc okrągły milion. Wydawać by się mogło, że to sporo, choć np. RFN tą liczbą mikrokomputerów dysponowało już w 1985 r.

Czy 300 tys. komputerów dla potrzeb nauki, gospodarki oraz rynku w roku 2000 wystarczy? To pytanie zadawano również w Zakładach Elektronicznych ELWRO, gdzie w czasie trwania wystawy odbyło się wyjazdowe posiedzenie Prezydium Komitetu d/s Nauki i Postępu Technicznego przy Radzie Ministrów na temat oceny stanu i perspektyw rozwoju techniki mikrokomputerowej w naszym kraju.

Kierownik Urzędu Postępu Naukowo-Technicznego minister Konrad Tott stwierdził, że: „prognoza jest kompromisem między potrzebami a możliwościami. Trzeba sobie zdać sprawę z tego, że realizacja tych planów wymaga kilkadziesiątkrotnego zwiększenia produkcji mikrokomputerów w Polsce, do poziomu 80-100 tys. sztuk rocznie."

W ramach Centralnego Planu Elektronizacji, na który przewidziano w sumie 35 mld zł, nakłady na technikę mikrokomputerową wyniosą 5 mld zł.

Plany na 1988/89 zakładają następującą produkcję urządzeń komputerowych:

Mikrokomputery:
ELWRO 800, (ELWRO) – 30.000 szt.
MAZOVIA 1016, (MIKROKOMPUTERY) – 30.000 sztuk.
MERITUM, (MERA ELZAB) – 5.000 szt.
KRAK, (KFAP) – 1000 szt.
MERA 660, (MERA) – 10.000 szt.
COMPAN 16, (MERA ELZAB) – 1.000 szt.
Mikrokomputer szkolny, (...) – 100.000 szt.
Drukarki: D 100, 50.000 szt.
Monitory:
Ekranowe (trzeciej generacji) MERA ELZAB – 30.000 szt.
Kolorowe monitory graficzne POLKOLOR – 30 000 sztuk.
Napędy dysków elastycznych
ED5SL (slim line) – 50.000 szt. w roku 1990
Plotery i mikrodrukarki graficzne:
Ploter płaski MERA 621 (format A3) 1800 szt. - (1990 r.)
Ploter rolkowy MERA 630 (A3 i A4) 2000 szt. – (1989 r.)
Mikrodrukarka graficzna MDG1 25.000 szt. – (1990 r.)

W ramach Centralnych Programów Badawczo-Rozwojowych i Zamówień Rządowych prowadzi się także prace nad dyskami twardymi (FMiK ERA), monitorami (POLKOLOR) i klawiaturami (MERA-REFA), a w ramach zamówie nia rządowego ZRN 8.28 planuje się rozpoczęcre produkcji dyskietek 5 1/4 cala (MERAL) w ilości 6 mln sztuk rocznie.

Jedną z podstawowych barier w wykonaniu tych planów jest zapóźnienie technologiczne w przemyśle półprzewodników. Dyrektor Instytutu Maszyn Matematycznych, Bronisław Piwowar powiedział wprost: „ W produkcji układów scalonych jesteśmy na szarym końcu w Europie. Świat wdrożył już dawno mikroprocesory 32-bitowe i przygotowuje kolejne generacje układów, a my ciągle nie możemy uruchomić produkcji procesora 16-bitowego..."

Jest jednak o co walczyć. Dał temu wyraz minister Konrad Tott: „Jestem przekonany, że pomimo dużego zadłużenia nakłady jakie poniesiemy na rozwój elektronizacji przyniosą w latach późniejszych ogromne zyski.

Sławomir Polak

TABLICE W LOGO

W języku LOGO dysponujemy wyłącznie dynamicznymi strukturami danych w postaci list i słów (liczby w tym języku są również słowami). Pod tym względem LOGO różni się znacznie od tzw. klasycznych języ ków programowania, w których najczęściej używaną złożoną strukturą danych są tablice. Okazuje się, że i w LOGO jest to możliwe. Problem rozwiązano w dość zaskakujący z punktu widzenia innych języków programowania, lecz też charakterystyczny dla LOGO sposób.

Na pierwszy rzut oka bardzo łatwo jest przedstawić tablicę jako listę. I tak na przykład tablicę jedno wymiarową o n elementach możemy przedstawić jako listę n-elementową; z kolei tablica dwuwymiarowa m * n byłaby listą m list n-elementowych, i tak dalej. Wartość wybranego elementu tablicy łatwo jest odczytać przy pomocy operacji ITEM.

Niestety istnieje pewna bardzo poważna niedo godność tego rozwiązania. Mianowicie ma możliwości — w prosty sposób — zmienić wartości wy branego elementu listy. Stosunkowo łatwo można zmodyfikować tylko pierwszy i ostatni jej element — przy pomocy kombinacji odpowiednio BUT-FIRST i FPUT lub BUTLAST i LPUT. Modyfikacja elementu wewnątrz listy wymaga wielokrotnego użycia tych operacji oraz tworzenia pomocniczych list, co niepomiernie wydłuża czas działania programu.

Przedstawianie tablic w postaci list nie jest zatem rozwiązaniem najkorzystniejszym. Przedstawiony program korzysta z całkiem innego sposobu implementacji tablicy — z wykorzystaniem nie list, lecz słów. Jego realizację prześledźmy na przykładzie tablic dwuwymiarowych.

Pomysł polega na spostrzeżeniu, że każdy element dwuwymiarowej tablicy o nazwie X jest jedno znacznie wyznaczony przez trzy parametry: nazwę tablicy oraz parę współrzędnych elementu. Wszystkie te parametry są słowami — można je zatem skleić w odpowiedni sposób, tworząc jedno nowe słowo, określające element tablicy również w sposób jednoznaczny. Słowo to możemy potraktować jako nazwę zmiennej i nadać mu wartość poprzez MAKE. Cała tablica będzie zatem zbiorem m * n niezależnych zmiennych.

Tych kilka zdań powyżej możemy streścić w jed nej operacji LOGO:

```
to Elt :Tablica :i :j
op (word :Tablica "#  :i % :j)
end
```

Operacja Elt produkuje właśnie nazwę zmiennej, odpowiadającą wskazanemu elementowi tablicy. Oto przykład jej użycia w odniesieniu do tablicy "Alfa.

```
print Elt "Alfa 1 1
Alfa#1,i
make (Elt "Alfa 1 1) "Bajtek
print thing Elt "Alfa 1 1
Bajtek
print :Afa #1,1
Bajtek
```

Jak widać, tworzona zmienna nosi nazwę "Alfa#1,1. Zapis to może niekonwencjonalny, ale starałem się uniknąć używania w nazwie zmiennej nawiasów, będących w LOGO symbolami specjalnymi (można oczywiście zmieniać konwencję zapisu według swego uznania). Widzimy za to, że do elementu tablicy łatwo się odwołać zarówno przy po mocy operacji Elt, jak też poprzez bezpośrednie podanie nazwy.

Powyższa operacja już wystarcza do skutecznego posługiwania się tablicami w programach LOGO. Zauważmy jednak, że nie daje nam ona możliwości sprawdzenia, czy współrzędne danego elementu mieszczą się w zakresie tablicy. Tego rodzaju kontroli dokonuje np. PASCAL. Możemy i my utworzyć podobny system kontroli.

```
to Dim :Tablica :Zakres_1 :Zakres_2
make word :Tablica "?1 :Zakres_1
make word :Tablica "?2 :Zakres_2
end

to Elt :Tablica :i :j
if not and (Nalezy :i thing word :Tablica "?1)
           (Nalezy :j thing word :Tablica "?2)
  [Blad se [Indeks poza zakresem tablicy]
:Tablica] op (word :Tablica  "#  :i ", :j)
end

to Nalezy :x :Zakres
op and (not :x < first :Zakres)
       (not :x > last  :Zakres)
end

to Blad :Koiumikat
print :Komunikat
toplevel
end
```

Procedura Dim służy teraz do deklaracji rozmiarów tablicy; może ona być indeksowana przez do wolne przedziały liczb całkowitych, np.

```
Dim "Alfa [0 9] [0 9]
Dim "Beta [-1 1] [100 200]
```

Odwołanie do elementu spoza zadeklarowanych zakresów powoduje wskazanie błędu w programie:

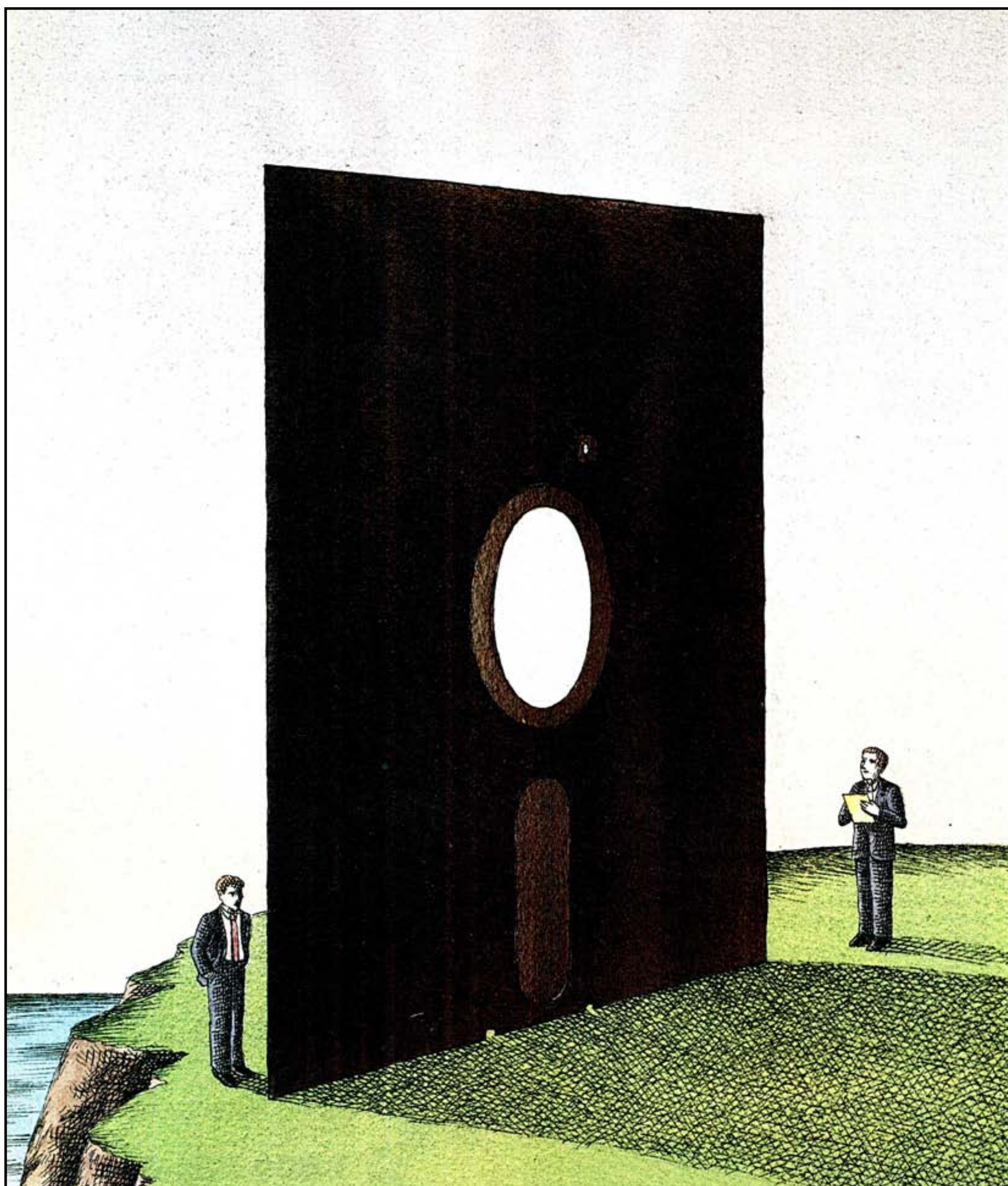
```
make (Elt "Alfa 10 0) -1
Indeks poza zakresee tablicy Alfa
```

Na zakończenie przykład zastosowania naszych procedur: utworzymy tabliczkę mnożenia liczb od 1 do 10.

```
to Tabliczka
erns
dim "Iloczyn [1 10] [1 10]
make "k 0
repeat 10 [ make "k :k + 1
make "j 0
repeat 10 [ make "j :j + 1
make (Elt "Iloczyn :k :j) (:k * :j)]]
end
```

Po wywołaniu Tabliczka możemy uzyskać wydruk naszej tablicy Iloczyn, wykonując po prostu PONS.

Marcin Waligórski

CIĄGI TEKSTOWE

Rysowanie niewielkich, skomplikowanych, kolorowych obrazków przy użyciu instrukcji PLOT i DRAWTO okazuje się bardzo denerwujące. Jeżeli po kilku nieudanych próbach bę dziesz już na tyle zły, aby rzucić kom puter w kat i powiedzieć „Dość!", to spróbuj użyć prostej i ciekawej metody „ciągów tekstowych".

W przypadku rysowania długich prostych linii nie będzie ona tak wygodna jak PLOT i DRAWTO, ale jeżeli chciałbyś narysować niewielki, kolorowy obrazek w jednym z trybów graficznych od 3 do 7, niewątpliwie „ciągi" okażą się bardzo pomocne i sprawią Ci wiele radości.

Do rysowania używa się instrukcji PRINT (!) oraz ciągów tekstowych składających się w trybach graficznych 3, 5 i 7 z czterech liter A B C D, zaś w trybach 4 i 6 z dwóch A i B. Każda z liter „wydrukowana" na ekranie w określonym miejscu zabarwi pixel na inny kolor. W trybach 3,5 i 7 literom odpowiadają następujące rejestry koloru:

A — COLOR 1 (rejestr 0)
B — COLOR 2 (rejestr 1)
C — COLOR 3 (rejestr 2)
D — COLOR 4 (rejestr 3)

Natomiast w trybach 4 i 6:

A — kolor pixela
B — kolor tła

Spróbujmy więc zbudować prosty rysunek w trybie graficznym 5 o wymiarach 10*10 pixeli. W tym celu musimy napisać dziesięć dziesięcioznakowych ciągów, np.:

ciąg 1 CCCCCCCAAA
ciąg 2 DDDDBDDDAA
ciąg 3 DDDBDBDADA
ciąg 4 DDBDDDADDC
ciąg 5 DBDCDADBDC
ciąg 6 BDDDADDDBC
ciąg 7 DBDADCDBDC
ciąg 8 DDADDDBDDC
ciąg 9 DDDBDBDDDC
ciąg 10 DDDDBDDDDC

Pozostało już tylko umieszczenie utworzonych ciągów w krótkim, prostym programie:

```
10 GRAPHICS 5+16
20 DIM ST$(100)
30 ST$="CCCCCCCAAADDDDBDDDAADDDBDBDA
DADDBDDDADDC DBDCDADBDCBDDDADDDBCD-
BDADCDBDCDDADDDBDDCDDDBDBDDDCDDDD-
BDDDDC"
40 X=5:Y=5
80 FOR 1=1 TO 10
90 POSITION X,Y+I-1
100 PRINT #6,ST$(I*10-9,I*10)
110 NEXT I
120 GOTO 120
```

Teraz wystarczy chwilę pomyśleć i wszystko będzie jasne. Jeżeli zrozumiałeś, to bardzo dobrze, bo spróbujemy teraz trochę pomanipulować naszym rysunkiem, np. możemy go odwrócić o 90 stopni, wystarczy tylko w naszym programie zmienić linie 20 i 100 oraz dopisać trzy nowe:

```
20 DIM ST$(100),OB1$*(100)
50 FOR I=1 TO 10:FOR K=1 TO 10
60 OB1$(I*10-10+K,I*10-10+K)=ST$((10-
K)*10+I,(10-K)*10+I)
70 NEXT K:NEXT I
100 PRINT #6;OB1$(I*10-9,I*10)
```

Aby obrócić pierwowzór o 180 stopni wystarczy w utworzonym przed chwilą programie zmienić linie 50, 60 i 70 na:

```
50 FOR K=1 TO 100
60 OB1$(K,K)=ST$(101-K,101-K)
70 NEXT K
```

Natomiast, aby uzyskać lustrzane odbicie trzeba w pierwszym programie zmienić linię 100:

```
100 PRINT #6;ST$((11-I)*10-9,(11-
I)*10)
```

Jak widać, manipulacja rysunkami nie jest trudna, może więc spróbujesz sam np. w prosty sposób zamienić kolory poszczególnych pixeli, wykonać obrót o 270 stopni albo połączyć ruch ze zmianą barw (?!). Możesz spróbować także utworzyć przy pomocy ciągów napisy na ekranie. Oczywiście Twoje rysunki nie muszą mieć wymiarów 10x10 pixeli, ale dowolne np. 4x6, 8x8, 4x12 itp. PRZYJEMNEJ ZABAWY!

Tomasz Mazur
Sergiusz Piotrowski

EDYTORY TEKSTU

Artykułem tym rozpoczynamy cykl publikacji o programach użytkowych na komputery Atari. Opiszemy w nich kolejno najpopularniejsze programy edytorskie, graficzne, muzyczne, bazy danych i programy kalkulacyjne.

Pierwszy odcinek poświęcimy programom służącym do redagowania listów, dokumentów i innych tekstów — tzw. edytorom tekstu.

AtariWriter
(1982 —Atari Inc.)

Jeden z najbardziej popularnych edytorów, za projektowany jeszcze dla Atari 400/800 Ma wbu dowane możliwości współpracy z tanimi drukarka mi Atari (1025, 1027, 1029). Wymaga określenia formatu wydruku na początku dokumentu (późniejsze zmiany są jednak możliwe). Zalety: prosta obsługa, możliwość pisania w dwóch kolumnach oraz przeglądu strony przed drukiem. Wady: 40 znaków w wierszu przy przeglądaniu, możliwość pracy tylko z jedną stacja dysków i konieczność potwier dzania dużej części poleceń.

AtariWriter Plus
(1985 —Atari Corp.)

Znacznie rozbudowany w stosunku do poprzed niego, je st już prawie profesjonalnym edytorem. Występuje w dwóch wersjach: na 800XL i 130XE. Umożliwia prace z dwoma stacjami dvsków oraz tworzenie bloków adresowych szczególnie przydatnych przy wysyłaniu większej liczby pism o tej samej treści do różnych adresatów. Dodatkowo posiada możliwość kontroli poprawności ortograficznej wprowadzanego tekstu przez porównywanie ze słownikiem (zawartym na dysku).

SpeedScript 3.0
(1984 — Charles Brannon)

Prosty i wygodny w obsłudze, uniwersalny edytor. Nie jest przystosowany do żadnej konkretnej drukarki, a dzięki możliwości definiowania kodów ASCII łatwo jest dopasować go do aktualnie używanej. Przeniesienie go na kasetę jest bardzo proste — praktycznie jest to jedyny edytor stosowany przez posiadaczy magnetofonów. W tworzonym pliku tekstowym nie zapisuje żadnych dodatkowych informacji, dzięki temu może odczytywać wszystkie pliki zapisane w kodzie ASCII. Używany jest w naszej redakcji przy przygotowywaniu do druku listingów programów.

Home Word
(1984 — Target Technologies Inc)

Bardzo wygodny w obsłudze, wszystkie funkcje wybierane są rysunkami, więc praktycznie instrukc ja do niego jest zbędna. W czasie pisania tekstu na bieżąco pokazuje wygląd strony po wydrukowaniu oraz pozostały obszar wolnej pamięci, umożliwia również przegląd gotowego dokumentu w trybie 80 znaków w wierszu. Wadami są: długi czas wykonywania poleceń redakcyjnych, niewielki obszar pamięci dla tworzonego dokumentu i niestandardowy format zapisu na dysku. Najczęściej przeze mnie używany — na nim powstał m.in. ten artykuł.

Lister +
(1984 —Chet Walters)

Nietypowy edytor. Umożliwia pisanie różnorodnymi zestawami znaków (w zasadzie jedyny edytor pozwalający na stosowanie polskich liter bez ingerencji w program). Druk wykonywany jest w trybie graficznym po jednej linii (maksymalnie 120 znaków w wierszu, jeśli mamy taką drukarkę). W ograniczonym zakresie może pracować z drukarką Atari 1029 (niektóre funkcje wykonywane są przez nią nieprawidłowo, np. druk w podwójnej i poczwórnej szerokości znaków).

GT Estate Word Processor
(1983 — ELCOMP Publishing)

Niezbyt wygodny w użyciu i o mniejszych możli wościach niż pozostałe. Jedyną zaletą jest możli wość uzyskania do 250 znaków w wierszu, wymaga to jednak odpowiedniej drukarki. Stosunkowo mało popularny w Polsce.

Specjalną odmianą edytorów jest seria czterech programów firmy XLent Software: **Page Designer, Typesetter, Rubber Stamp i Megafont II+.** Stanowią one połączenie edytorów tekstowych z programami graficznymi i umożliwiają łączny druk grafiki i tekstów. Opis tych programów wraz z przykładem zastosowania zamieszczony był w „Komputerze" 8/86.

Wojciech Zientara

Podstawa programowania w języku maszynowym jest znajomość sprzętu. W naszym nowym cyklu postaramy się opisać działanie komputera w możliwie najbardziej przystępny sposób. Zakładamy, że znane wam sa już pojęcia takie jak bit i bajt.

CO? JEST W ŚRODKU (cz. 1)

Zacznijmy od blokowego schematu budowy wewnętrznej komputera. Na rysunku 1 widzimy układy znajdujące się w komputerze i schemat komunikacji między nimi. Wszystkie elementy niepokazane na rysunku (w tym także klawiatura) to urządzenia zewnętrzne. Pracą całego systemu kieruje jednostka centralna (Central Processor Unit — CPU), którą w tym przypadku jest mikroprocesor MOS6502C. CPU pobiera z pamięci kody kolejnych rozkazów programu i dane do nich, a następnie przesyła polecenia lub informacje do innych elementów systemu. Dodatkowe wejścia procesora służą do odbierania sygnałów od pozostałych układów.

Oczywiste jest już, że muszą istnieć układy, w których magazynowany jest program mikroprocesora i dane do niego. Taki mi układami są pamięci. Rozróżniamy dwa rodzaje pamięci: stałą, z której informacja może być tylko odczytywana (Read Only Memory — ROM) i zmienną, tzw. pamięć o dostępie swobodnym (Random Access Memory — RAM), z której można dane odczytywać i do której można je zapisywać. Ze względu na koszt pamięć RAM jest zwykle dynamiczna, tzn. że zapisana w niej informacja znika po wyłączeniu zasilania. Pamięć ROM natomiast zawsze zachowuje swoją zawartość. W związku z tym w pamięci ROM zapisane są procedury umożliwiające uruchomienie komputera po włączeniu zasilania (tzw. zainicjowanie systemu) oraz jego dalszą pracę i komunikację z urządzeniami zewnętrznymi. Zestaw procedur zawartych w ROM-ie zwany jest systemem operacyjnym komputera (Operating System — OS). W pamięci RAM zapisywane są (podczas inicjowania systemu) dane niezbędne do pracy OS oraz programy użytkownika wprowadzane z urządzeń zewnętrznych. Pamięci (RAM i ROM) podzielone są na komórki, z których każda ma swój adres i zawiera jeden bajt informacji. Aby odczytać lub zapisać jakąś wartość, procesor musi podać adres komórki. Służy do tego celu szyna adresowa. Od jej wielkości zależy wielkość obszaru pamięci, jaką może zaadresować procesor. W komputerach domowych najczęściej jest stosowana szyna 16-bitowa, co daje 216=65536 możliwych adresów, a więc 64 kilobajty (64*1024 = 65536). Ponieważ dane są 8-bitowe (1 bajt), to do określenia adresu po trzeba dwa bajty. Dla uproszczenia przyjęto nazywać obszar pamięci, który może być zaadresowany jednym bajtem, stroną pamięci (256 bajtów). Tak więc starszy (High) bajt adresu wskazuje stronę, a młodszy (LOw) komórkę na stronie — ADR =256*HI + LO.

Rysunek 2 przedstawia schemat pamięci najpopularniejszych modeli Atari (600XL, 800XL i 130XE). Widać wyraźnie, że poszczególne modele różnią się tylko wielkością pamięci RAM. Ponieważ procesor może za adresować bezpośrednio jedynie 64 KB, to niektóre obszary pamięci pokrywają się. Jednocześnie może być użyty tylko jeden z pokrywających się obszarów. O tym, który z nich, decyduje specjalny układ kontrolera pamięci (Memory Management Unit — MMU). Korzystając z informacji otrzymanych od CPU włącza on lub wyłącza odpowiednie obszary pamięci.

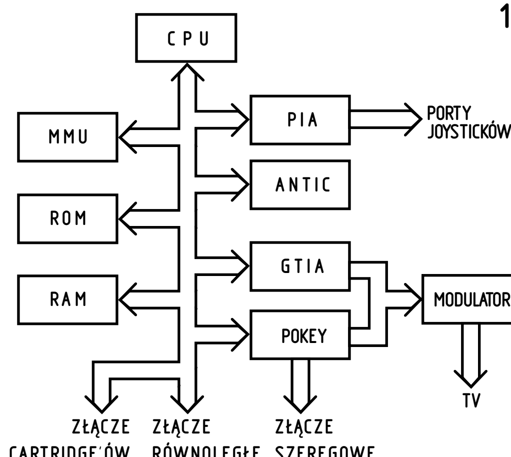
Procedura inicjująca zapisuje w pamięci RAM informacje dotyczące organizacji pamięci komputera. Informacje te są potem wykorzystywane podczas pracy systemu operacyjnego oraz mogą być odczytywane i modyfikowane przez użytkownika. Oto najważniejsze z tych komórek:

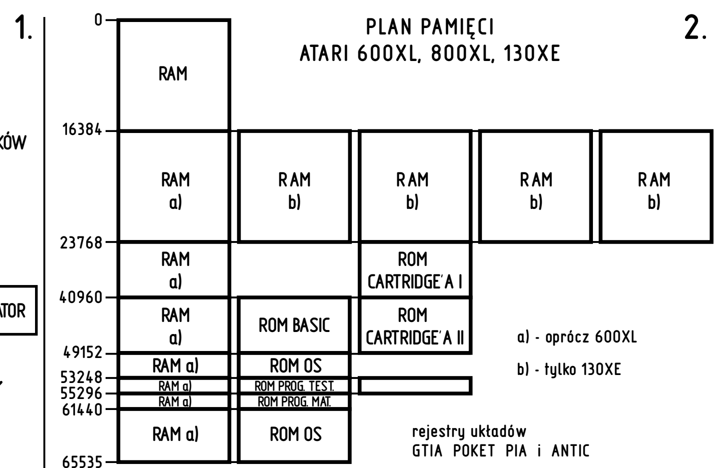
106	RAM TOP	Wielkość RAM w stronach.
740	RAMSIZE	Wielkość RAM w stronach.
741-742	MEMTOP	Koniec wolnej pamięci RAM (powyżej jest zwykle pamięć obrazu).
743-744	MEMLO	Pierwszy adres wolnej pamięci RAM.
14-15	APPMHI	Najwyższy adres zajmowany przez program użytkownika.
128-129	LOMEM	Początek programu BASIC-a.
144-145	BASMEMTOP	Koniec programu BASIC-a.

Nie wspomniałem dotąd o BASIC-u. Rzeczywiście w pamięci ROM jest wbudowany interpreter tego języka. Jest to jednak język dobry jedynie dla producentów. Jego interpretery są stosunkowo proste do zaprogramowania i przez to tanie. Niestety z tego powodu większość pracy jest przerzucana na użytkownika. Poza tym interpreter ATARI BASIC jest bardzo wolny. Najważniejszą wadą BASIC-a jest to, że każdy komputer ma inną jego wersję. Najlepiej wiedzą o tym Czytelnicy działu „Tylko dla przedszkolaków". Inne języki, jak PASCAL, LOGO czy C w znacznie mniejszym stopniu zależą od sprzętu i przeniesienie programów źródłowych w tych językach nie stanowi żadnego problemu nawet dla początkującego programisty. Oprócz tego BASIC przez swoją składnię wyrabia złe nawyki, które utrudniają poprawne programowanie. Najlepszym dowodem na powyższe stwierdzenia jest ilość różnych wersji BASIC-a, które poprzez rozbudowę próbują go zbliżyć do języków strukturalnych (np Pascal). Dlatego też opis ten nie będzie związany z żadnym konkretnym językiem programowania.

W kolejnych odcinkach zostaną przed stawione pozostałe układy komputera oraz wykorzystywane przez nie obszary pamięci.

Wojciech Zientara

NIE BÓJ SIĘ PRZERWAŃ (5)

Ostatnim przerwaniem jakie chcę opisać jest przerwanie wywoływane przez program w języku maszynowym. Tym razem niestety bez przykładu (byłby zbyt długi). Myślę jednak, że mimo to opis będzie zrozumiały.

W zestawie instrukcji mikroprocesora 6502 występuje rozkaz BRK. Jest to polecenie wykonania przerwania. Stosuje się go najczęściej podczas testowania programów napisanych w języku maszynowym. W takim przypadku procedura przerwania wypisuje na ekranie lub drukarce stan wszystkich rejestrów mikroprocesora. Oczywiście procedura ta musi być również napisana przez użytkownika. I to już prawie wszystko.

Prawie, bo jeszcze musimy wiedzieć, gdzie komputer będzie szukał procedury przerwania BRK. Otóż adres tej procedury jest zapisany w rejestrze VBREAK (518-519 — Vector BREAK). W komórce 518 jest zawarty młodszy bajt adresu procedury, a w komórce 519 starszy. Wystarczy zmienić go tak, aby wskazywał początek naszej procedury i po każdej instrukcji BRK komputer wykona naszą procedurę.

Oczywiście system operacyjny Atari przewiduje znacznie więcej różnych przerwań. Są one używa ne przez system operacyjny i ingerowanie w nie wymaga dobrej znajomości komputera i jego systemu. Z tego powodu ograniczyłem się do opisania przerwań łatwych do wykorzystania przez użytkownika. Na tym kończę ten cykl artykułów. W następnym numerze „Bajtka" pokażę przykład praktycznego wykorzystania przerwania i grafiki graczy i pocisków.

Wojciech Zientara

KASETOWY SYSTEM OPERACYJNY

Wady standardowych procedur obsługi magnetofonu kasetowego komputerów ATARI XL/XE sa dość kło potliwe. Przypomnę tylko kilka z nich:

1. Nie można nadawać nazw zbiorom zapisanym na taśmie.
2. W trybie z długimi przerwami między rekordowymi taśma jest słabo wykorzystana — czas trwania przerw jest porównywalny z czasem trwania rekordów
3. Przy odczycie należy ustawić taśmę dokładnie na początek pliku, w przeciwnym razie wystąpi błąd transmisji.
4. Po wykonaniu instrukcji OPEN przy zapisie niezależnie od rodzaju przerw taśma jest zapisywana tonem synchronizującym aż do emisji pierwszego bloku.
5. Mała szybkość transmisji.

Opracowany przeze mnie program eliminuje pierwsze cztery wady. Ponadto znacznie wzrasta szybkość transmisji w trybie z długimi przerwami (do dwóch razy). Użytkownik może samodzielnie regulować prędkość transmisji, która określana jest przez wartości wpisane do komórek 69 i 70. Prędkość transmisji określona jest wzorem

V=895000((PEEK(69) +
+256xPEEK(70)) [bit/sek]

(bez uwzględnienia wpływu przerw). Wartość tę można zmieniać, lecz naciśnięcie klawisza RESET spowoduje przywrócenie standardowej prędkości (około 700 bodów — standardowo 600 bodów).

Zwiększenie efektywnej prędkości transmisji osiągnięto przez wprowadzenie rekordów zawierających 1024 bajty zamiast 128 jak dotychczas, co zmniejszyło wpływ przerw.

K.S.O. może współpracować z językami ATARI BASIC, TURBO BASIC XL, ASSEMBLER-EDITOR (dostosowanym do nowego systemu operacyjnego) i z wieloma innymi.

Menu programu można wywołać instrukcją DOS. Program umożliwia wczytywanie plików wygenerowanych przez ASSEMBLER-EDITOR (opcje L - wczytanie, R — wczytanie i uruchomienie) oraz uruchomienie pliku wczytanego opcją L (opcja S). Może on więc w wielu przypadkach zastąpić standardowe programy ładujące do gier lub innych programów.

Nowy tryb obsługi magnetofonu do stępny jest także z poziomu BASIC-a lub innego języka programowania. W tym celu należy zastąpić identyfikator urządzenia „C:" przez „F:nazwa", gdzie „nazwa" jest dowolnym ciągiem znaków. Możliwe jest przy tym korzystanie także z plików zapisanych standardowo, np. można wczytać program instrukcją ENTER „C:" i zapisać to instrukcją LIST „F:PROGRAM", aby uzyskać jego kopię do wczytywania w nowym trybie. Oczywiście nie można wczytać w trybie „F" pliku za pisanego w trybie „C" i odwrotnie.

NAZWY PLIKÓW

Nazwa pliku zapisana na taśmie jest ciągiem ośmiu znaków utworzonym przez obcięcie dodatkowych znaków nazw podanej przez użytkownika lub wypełnienie tej nazwy spacjami. Instrukcja OPEN #1,8,128, „F:PLIK 12345" utworzy na taśmie plik o nazwie PLIK1234, a instrukcja LIST„F:X1" plik o nazwie X1______. Te same reguły obowiązują przy odczycie, z tym że występują tu dodatkowe możliwości. Użycie w instrukcji identyfikatora „F:" spowoduje, że instrukcja, w której wystąpił (np. ENTER „F:") zostanie wykonana na pierwszym napotkanym pliku zapisanym w trybie „F:". Użycie identyfikatora „F:*" spowoduje, że system będzie drukował nazwę każdego napotkanego pliku i pytał, czy jest on właściwy. Naciśnięcie klawisza T oznacza po twierdzenie i spowoduje wykonanie danej instrukcji, naciśnięcie innego klawisza oznacza zaprzeczenie i spowoduje szukanie następnego pliku. (W związku z tym * nie może być pierwszym znakiem nazwy). Podanie nazwy pliku spowoduje odszukanie tego pliku na taśmie i wykonanie instrukcji.

UWAGI

1. Program uniemożliwia korzystanie ze stacji dysków.
2. Program może współpracować ze standardowymi programami kopiującymi (np. FCOPY), lecz będą one generować pliki z długimi przerwa mi.
3. Program może nie działać na niektórych starszych egzemplarzach ATARI 800 XL.
4. Instrukcje CLOAD i CSAVE działają tylko w trybie „C:", w trybie „F:" można używać jedynie instrukcji LOAD i SAVE.

Wojciech Zabołotny

```
10 GRAPHICS 0
20 ? :? :? :? "        PROSZE
CZEKAC"
30 DIM B$(23),A$(4000)
40 FOR I=1 TO 1890 STEP 10
50 READ B$:SUMA=0
60 FOR J=0 TO 9:B=ASC(B$(2*J+1)):A=A
SC(B$(2*J+2)):C=48:GOSUB 190
70 SUMA=SUMA+A
80 A$(I+J)=CHR$(A)
90 NEXT J
100 C=ASC(B$(21)):B=ASC(B$(22)):A=AS
C(B$(23)):GOSUB 190
110 IF SUMA<>A THEN ? :? :? "BLAD
DANYCH W LINII ";I+199:END
120 NEXT I
130 GRAPHICS 0:POKE 764,255
140 ? " Prosze wlozyc kasete na
ktorej ma"
150 ? " byc z□pisany program w
formie pli-"
160 ? "ku BOOT ,wcisnac PLAY i
RECORD"
170 ? " w magnetofonie i nacisnac
RETURN"
180 OPEN #1,8,128,"C:":?
#1;A$;:CLOSE #1:END
190 A=A-48-7*(A>58)+16*(B-48-
7*(B>58))+256*(C-48-7*(C>58)):RETURN
200 DATA 000FF70A040BA93C8D02293
210 DATA D31860A90F850BA9A485465
220 DATA 0AA912850F8DE802A9533CC
230 DATA 850E8DE702A9FF8545A9524
240 DATA 048546A9808D540CA2463CD
250 DATA A90CA0474C86E4A97FA051A
260 DATA 1120120FA210A90C9D42298
270 DATA 0320350C4C950FA900F02ED
280 DATA 02A9808548206B0FA203337
290 DATA A9009DE002CA10FAA2104AE
300 DATA A9039D4203A9809D440339B
310 DATA A9059D4503A9049D4A0332A
320 DATA AD540C9D4B0320350CA9302
330 DATA 079D4203A9419D4403A9360
340 DATA 0C9D4503A9069D4803A9331
350 DATA 009D490320350CAC410C243
360 DATA C8D096AC420CC8D090AD5FD
370 DATA 430C9D4403AD440C9D45312
380 DATA 0338AD450CED430C9D4835A
390 DATA 03AD460CED440C9D4903328
400 DATA FE4803D003FE490320353BB
410 DATA 0CADE202D005ADE302F04F4
420 DATA 0D203E0CA9008DE2028D31E
430 DATA E302A210A9439D4403A9410
440 DATA 0C9D4503A9079D4203A932C
450 DATA 049D4803A9009D4903209E
460 DATA 350C4CA00B8C410CA90C2C6
470 DATA 9D420320350CAD410CC9306
480 DATA 88D012ADE002D024ADE157B
490 DATA 02D01FA548D001606C433BE
500 DATA 0C48A99FA01120120FA032E
510 DATA 006820390F4C950F2056236
520 DATA E430C6606CE0026CE2024D8
530 DATA 0000A40F000110DE40E1C3
540 DATA 870E550EE10EE30E00002D8
550 DATA 8D0203BE08038C0903A926C
560 DATA 558D00078D0107A9348D2E8
570 DATA 02D3A547F020C647A53E4C1
580 DATA 101AA200A096AD89023036A
590 DATA 02A002A903205CE4A9FF458
600 DATA 8D2A02AD2A02D0FBA90740D
610 DATA 8D0503A9008D0403A9602DB
620 DATA 8D0003A9008D0103A923296
630 DATA 8D0603AD0203A040C952343
640 DATA F002A0808C0303A53E8D414
650 DATA 0B03A9018542AD01034827B
660 DATA 20D80C688D0103A9008532B
670 DATA 428C0303AC0303604CD4306
680 DATA EBBA8E1803A9018542AD46C
690 DATA 030310F0A5458D04D2A53F8
700 DATA 468D06D22068E4A662BC4DB
710 DATA 15EEAD0B033003BC11EE3AC
720 DATA A20020E2EDAD1703D0FB523
730 DATA 2087EB2088EA4C04ECA5505
740 DATA 2B853EA52A290CC904F03AF
750 DATA 72C908F00160A9808D894D3
760 DATA 02A90220FCFD304DA54542D
770 DATA 8D04D2A5468D06D2A9604BC
780 DATA 8D00032068E4A9348D02368
790 DATA D3A662BC8FFEBD8DFEAA716
800 DATA A903205CE4A9FF8D2A0246D
810 DATA A511F01FAD2A02D0F7A2507
820 DATA 00A00720FC0FA9028547349
830 DATA A957A20AA00020550C302FD
840 DATA 0D20010F60A080C611A933D
850 DATA 008D8902A9038D0FD2A93DB
860 DATA 3C8D02D360A900853F8D3F8
870 DATA 8902A90120FCFD30DEA04FC
880 DATA 02B124C99BD002A000C9476
890 DATA 2AD002A0FF8C530CA934463
900 DATA 8D02D3A202A000A90320372
910 DATA 5CE4A9FF8D2A02A511F0547
920 DATA B4AD0FD22910F0E2AD2A524
930 DATA 02D0F0A9028547A952A24D6
940 DATA 0AA00020550C30CEA93C30E
950 DATA 8D02D3AD530CF016301A3BE
960 DATA A24CA00E20FC0FA207BD42D
970 DATA 0207DD4E0ED0B1CA10F5492
980 DATA 20010FA00160A2008A482A5
990 DATA BD020720B0F268AAE8E0562
1000 DATA 08D0F1A2008A48BD480E450
1010 DATA 20B0F268AAE8E006D0F1663
1020 DATA A9FF8DFC0220FDF2295F5CA
1030 DATA 09404820B0F2A99B20B0467
1040 DATA F268C954F0BE4CB10D2054F
1050 DATA 28542F4E293132333435221
1060 DATA 363738AC89023003A087336
1070 DATA 60A0009143E643D002E64B5
1080 DATA 44EE0207D003EE0307AD3B3
1090 DATA 0307C904F003A00160A9374
1100 DATA 57A204A00420550C2001243
1110 DATA 0F9860AD89021003A083375
1120 DATA 60AD0207D030AD0307D039D
1130 DATA 2BA53FF003A08860A952485
1140 DATA A204A00420550C20090F203
1150 DATA 98100AA9008D02078D03281
1160 DATA 079860A904CD0307F004377
1170 DATA A980853FA000B14348E64AF
1180 DATA 43D002E64438AD0207E9416
1190 DATA 018D0207AD0307E9008D2C4
1200 DATA 030768A00160A001AD8934A
1210 DATA 021009A957A204A00420285
1220 DATA 550CA9038D0FD2A93C8D3ED
1230 DATA 02D39860A9008D02078D399
1240 DATA 0307A9078544A90485432F8
1250 DATA 60A20084CC85CB186902425
1260 DATA 9D44039869009D4503A036A
1270 DATA 00B1CB9D4803C8B1CB9D545
1280 DATA 4903A90B9D42034C56E4368
1290 DATA 85D484D520AAD920E6D8633
1300 DATA A90085CDF00520B0F2E6598
1310 DATA CDA4CDB980510F44980549
1320 DATA 20B0F24C640FA92020B041A
1330 DATA F2E6CDA906C5CDD0F360709
1340 DATA A9DFA01120120FA200A93C5
1350 DATA 059D42039D4503A9809D392
1360 DATA 44039D4903A9009D49032C2
1370 DATA 2056E43016AC490388F0410
1380 DATA 1060A9BCA01120120FA9370
1390 DATA FF8DFC0220FDF2A2FF9A6D4
1400 DATA A9018509A900852BA90C346
1410 DATA 852A208EEFA91AA010203DF
1420 DATA 120FAD540C100AA976A0307
1430 DATA 1120120F4CD30FA96EA0337
1440 DATA 1120120FA954A0102012231
1450 DATA 0FA9FF8DFC0220FDF22957A
1460 DATA 5FA008D9FD11F005881047B
1470 DATA F830B4980AA8B9071248440
1480 DATA B9061248608643844A03AA
1490 DATA 02B124C99BF0089143C84CF
1500 DATA C00AD0F360A9209143C8552
1510 DATA C00AD0F9603800A0CBE1577
1520 DATA F3E5F4EFF7F9A0F3F9F392A
1530 DATA F4E5EDA0EFF0E5F2E1E38E0
1540 DATA F9EAEEF9A0D7DAE1E2B188F
1550 DATA AEB0A09B9B20202020203D4
1560 DATA 202050727A657277793A37D
1570 DATA 2020201801989B20202020F
1580 DATA 20202020202020202020140
1590 DATA A0CDA0C5A0CEA0D5A09B6F0
1600 DATA 9B20202020202020CC267
1610 DATA 2D4C61646F77616E69653C1
1620 DATA 20706C696B759B20202034O
1630 DATA 202020200D22D4C61642B0
1640 DATA 6F77616E69652069207339F
1650 DATA 74617274 9B20202020202F6
1660 DATA 202020D32D537461727436E
1670 DATA 2070726F6772616D759B428
1680 DATA 202020202020202CB2D1F8
1690 DATA 4B726F746B69652070723DB
1700 DATA 7A657277799B2020202035C
1710 DATA 20202020C42D446C75672FD
1720 DATA 69652070727A6572777 9411
1730 DATA 9B20202020202020C5260
1740 DATA 2D5572756368 6F6D69653DE
1750 DATA 6E69652073696C6E696B3E6
1760 DATA 619B2020202020202020201FC
1770 DATA C82D5A6174727A796D61457
1780 DATA 6E69652073696C6E696B3E6
1790 DATA 619B2020202020202020201FC
1800 DATA 1B9D2D5A696D6E79207338F
1810 DATA 746172742073797374 65413
1820 DATA 6D759B2020202020202025D
1830 DATA 20C32D506F77726F74203BB
1840 DATA 646F20636172747269643DC
1850 DATA 676527619B0600444C552DA
1860 DATA 47494507004B524F544B267
1870 DATA 49451E009BFDFDFD202047E
1880 DATA 20202020205A6C792021F
1890 DATA 666F726D617420706C693EE
1900 DATA 6B7520211B009BFDFDFD4CE
1910 DATA 2020202020426C6164233
1920 DATA 207472616E736D69736A3FB
1930 DATA 693A2021009B20202020 1FF
1940 DATA 2020A0CEE1E3E9F3EEE9725
1950 DATA EAA0E4EFF7EFECEEF9A08B6
1960 DATA EBECE1F7E9F3FAA01C00741
1970 DATA 9B20202020202020202050 1EB
1980 DATA 6F64616A206E617A77653E3
1990 DATA 20706C696B759B3F4C523BD
2000 DATA 534B4445481D43430B47264
2010 DATA 0B200C17121F1227122F0F9
2020 DATA 124A123C12A9808D540C2D2
2030 DATA 4CA40FA9008D540C4CA4385
2040 DATA 0FA9348D02D34CA40FA93F6
2050 DATA 3C8D02D3A9038D0FD24C404
2060 DATA A40FADF803D0F8204B1249D
2070 DATA 6CFABF6CFEBFA9018D445C9
2080 DATA 026CFCFF000000000000269
```

WSPÓŁPRACA C-128 W SYSTEMIE CP/M Z IBM PC I DATASETTE

Użytkownicy C-128 posiadający stację dysków 1570, 1571 lub 1572 mogą wykorzystywać system CP/M V3.0 (CP/M +), uzyskując w ten sposób dostęp do wielu programów profesjonalnych. Co więcej, dzięki automatycznemu rozpoznawaniu dyskietek formatowanych na IBM PC pod systemem CP/M-86, mogą też bez kłopotów przenosić swoje zbiory pomiędzy tymi komputerami. Do pełni szczęścia brakuje jedynie możliwości przenoszenia zbiorów na IBM PC pod system DOS.

Możliwość taką daje nam system Concurrent DOS. Wystarczy jedynie sformatować dwie dyskietki, używając do tego celu komendy DSKMAINT, jedną po 8 sektorów na ścieżce (dla systemu CP/M), która bę zie wykorzystywana do bezpośredniej ko munikacji pomiędzy C-128 i IBM PC oraz drugą po 9 sektorów na ścieżce dla systemu DOS Przesyłanie zbiorów pomiędzy obiema dyskietkami wykorzystując do tego system Concurrent DOS i rozkazy PIP lub COPY nie przedstawia już żadnych trudności, gdyż zbiory zapisane na dyskietce dziewięciosektorowej są już dostępne dla systemu DOS.

Innym mankamentem systemu CP/M jest brak możliwości zapisywania zbiorów na taśmie. Problem ten można rozwiązać po przez wykorzystanie jako środka komunikacji pamięci RAM, wspólnej dla trybów C- -128 i CP/M. W tym celu należy wykorzy stać rozkazy MONITOR (tryb C-128) i SID (CP/M) w następujący sposób:

1. ZAPIS ZBIORU SYSTEMU CP/M
   a) wczytać rozkaz SID,
   b) wczytać zbiór do pamięci: R nazwa zbioru,h

gdzie h jest wartością heksadecymalną liczby bajtów SID, to jest liczby rekordów jaką zajmuje SID na dysku razy 128,

   c) wcisnąć jednocześnie klawisz CONTROL i ENTER (nie myląc go z RETURN — nie należy także używać przycisku RESET), w celu powrotu do trybu C-128,
   d) wywołać MONITOR
   e) zapisać zbiór na taśmę: S „nazwa",1,1p,1k

gdzie p jest wartością h + 100 (heksadecymalnie) czyli adresem początku zbioru w pamięci (jedynka przed p oznacza BANK 1), a k jest adresem końca zbioru (tzn. p + d szesnastkowo dla d będącego wartością heksadecymainą liczby bajtów danego zbioru).

   f) wyjść z monitora poprzez X i RETURN (ENTER).

2. WCZYTYWANIE ZBIORU
   a) wywołać MONITOR,
   b) wczytać zbiór do pamięci: L „nazwa",1,1 p
   c) wyjść z monitora,
   d) wczytać system CP/M za pomocą rozkazu BOOT (nie przez RESET),
   e) wykonać rozkaz SID,
   f) zapisać zbiór na dyskietce: W nazwa zbioru,p,k
   g) wyjść z SID.

Jeżeli SID zajmuje 63 rekordy na dysku to h - 1F80, p = 2000, a k nie może przekroczyć D2FF, co umożliwią przesyłanie zbiorów do najwyżej 357 rekordów po 128 bajtów; daje to nam możliwość zapisu na taśmie zbiorów zajmujących nieco ponad 44 KB.

Krzysztof Dudziński

AUTONUMBER 64

```
100 REM    *** AUTONUMBER ***
110 :
120 REM  AUTOR :  M. SCHWERTFEGER
130 :
131 :
135 D=0: SA = 53111 : EA = 53228
140 FOR I=SA TO EA   :READA:POKEI,A:D=D+A:NEXT
150 IF D=12949 THEN 170
160 PRINTCHR*(147) "NIEDOBRE DANE  !":END
170 SYS 53111:PRINT"PROGRAM WCZYTANY. ":NEW
175 :
180 DATA 169,130,141,008,003,169,207,141,009,003,096
190 DATA 032,115,000,201,095,240,006,032,121,000,076
200 DATA 231,167,032,115,000,208,004,162,010,208,003
210 DATA 032,158,183,142,201,207,169,171,141,004,003
220 DATA 169,207,141,005,003,076,174,167,104,072,201
230 DATA 161,208,057,136,177,122,208,013,169,124,141
240 DATA 004,003,169,165,141,005,003,076,116,164,165
250 DATA 020,166,021,024,105,010,144,001,232,133,099
260 DATA 134,098,162,144,056,032,073,188,032,223,189
270 DATA 032,135,180,032,130,183,132,198,177,034,153
280 DATA 119,002,136,016,248,076,124,165
```

Wprowadzanie dłuższych programów w BASIC-u można sobie ułatwić i jednocześnie przyspieszyć stosując automatyczne numerowanie linii. Niestety Commodore 64 nie daje nam bezpośrednio takiej możliwości i dlatego też proponuję program AUTONUMBER, który pozwoli nam zrealizować tą przydatną funkcję.

Po wczytaniu oraz uruchomieniu programu wpisać: ←X i wcisnąć RETURN. X oznacza tu liczbę z przedziału 1-255 równą krokowi numeracji. Po wykonaniu tej operacji wpisujemy normalnie kolejne linie programu z tym, że ich numery będą pojawiać się na ekranie automatycznie. Jeżeli nie określimy kroku (wpisanie samej strzałki) to będzie on przyjęty jako równy 10.

Po wyzerowaniu komputera (SYS 64738 lub kombinacją STOP i RESTORE) program można ponownie wywołać za pomocą SYS 53111. Wciśnięcie klawisza RETURN przv wyświetlonym kolejnym numerze linii powoduje wyjście z programu.

Na podstawie czasopisma „DIE NEUE DATA WELT" 1/85

Fulgenciusz Głowiński

KOPIOWANIE EKRANU NA DRUKARCE

Opisany poniżej program przeznaczony jest dla Commodore 64 lub 128 (w trybie C-64) oraz drukarek MPS 801, 802, 803 (nr urządzenia 4), a także dla plottera 1520 (nr urządzenia 6) i pozwala na natychmiastowy wydruk zawartości ekranu co może być bardzo pomocne podczas sporządzania programów, dokumentacji, listingów itp.

Program uruchamia się za pomocą SYS 49152 (także po wyzerowaniu komputera np. przez SYS 64738). Sterowanie odbywa się za pomocą klawiszy funkcyjnych F1, F3, F5 i F7. Dwa pierwsze umożliwiają zmianę koloru ramki i tła; F5 powoduje wydruk za wartości ekranu, a klawisz F7 zatrzymuje program (można też wcisnąć jednocześnie STOP i RESTORE). Ponieważ program wykorzystuje wewnętrzny system przerwań komputera, możliwe jest drukowanie za wartości ekranu w dowolnym momencie; także kursor porusza się szybciej niż zwykle.

Użycie klawisza F5 bez włączonej drukarki spowoduje zablokowanie komputera, a więc także programu głównego. Z tego powodu zaleca się sprawdzenie gotowości do pracy samej drukarki przed przystąpieniem do drukowania zawartości ekranu

Na podstawie czasopisma MICRODOR

Jerzy Żukowski

```
100 REM        KOPIOWANIE EKRANU NR DRUKARCE
110 REM
120 REM            TLUMACZYL DLA BAJTKA
130 REM              JERZY ZUKOWSKI
140 REM
150 REM        -----------------------------
160 :
170 :
180 D=0:SA = 49152 : EA = 49355
190 FORI = SA TO EA : READA:POKEI,A:D=D+A:NEXT
200 IF D<>25819 THEN PRINT"{CLEAR} SPRAWDZ DANE  !"
: END
210 :
220 PRINTCHR$(147) " PROGRAM WCZYTANY. "
230 PRINT"{DOWN*2}F1 = ZMIENIA KOLOR RAMKI."
240 PRINT"{DOWN}F3 - ZMIENIA KOLOR TLA."
250 PRINT"{DOWN}F5 - KOPIUJE EKRAN."
260 PRINT"{DOWN}F7 = KONIEC PROGRAMU.":PRINT
270 PRINT"{DOWN}JEZELI MASZ DRUKARKE MPS WCISNIJ
'M'"
280 PRINT"{DOWN}JEZELI MASZ PLOTTER 1520 WCISNIJ
'P'"
290 GETA$:IFA$=""THEN290
300 IFA$<>"M"ANDA$<>"P"THEN290
310 IFA$="P"THENPOKE49274,6
320 PRINT CHR$(147)
330 INPUT"{DOWN}DRUKARKA GOTOWA (T/N)  ";D$
340 IFD$<>"T"THENPRINT "{DOWN}URUCHOM DRUKARKE
!":GOTO330
350 SYS 49152:NEW
360 :
370 DATA 120,169,013,141,020,003,169,192,141,021,003
380 DATA 088,096,032,159,255,173,119,002,201,133,240
390 DATA 015,201,134,240,027,201,135,240,058,201,136
400 DATA 240,035,076,049,234,032,183,192,172,032,208
410 DATA 200,140,032,208,032,195,192,076,049,234,032
420 DATA 183,192,172,033,208,200,140,033,208,032,195
430 DATA 192,076,049,234,032,183,192,169,049,141,020
440 DATA 003,169,234,141,021,003,032,195,192,076,049
450 DATA 234,032,183,192,169,000,032,249,253,169,018
460 DATA 162,003,160,255,032,000,254,032,192,255,162
470 DATA 018,032,198,255,169,000,032,249,253,169,019
480 DATA 162,004,160,000,032,000,254,032,192,255,162
490 DATA 019,032,080,242,162,000,160,000,024,032,010
500 DATA 229,162,000,160,000,032,087,241,032,210,255
510 DATA 200,192,040,208,245,232,224,025,208,238,032
520 DATA 204,255,169,019,032,195,255,169,018,032,195
530 DATA 255,032,195,192,076,049,234,032,228,255,173
540 DATA 014,220,041,254,141,014,220,096,173,014,220
550 DATA 009,001,141,014,220,096
```


Dostajemy wiele listów z prośbami, pretensjami i groźbami (tak, tak!) na temat zawartości KLANU COMMODORE. Główne zarzuty dotyczą braku jakichkolwiek publikacji dotyczących komputerów C16, C116 oraz Commodore +4. Postaramy się zaspokoić żądania czytelników. Jako pierwszy, publikujemy artykuł dotyczący przyspieszonego ładowania programów dla komputerów C16 i C116. Program jest odpowiednikiem TURBO S/L dla C-64.

TURBO 16 pozwala na przyspieszone wczytywanie programu zwykłą instrukcją LOAD. Program przeznaczony do przyspieszonego ładowania musi być jednak uprzednio odpowiednio zapisany. Służydo tego poniższy program. Po wpisaniu należy go zapisać na osobnej kasecie.

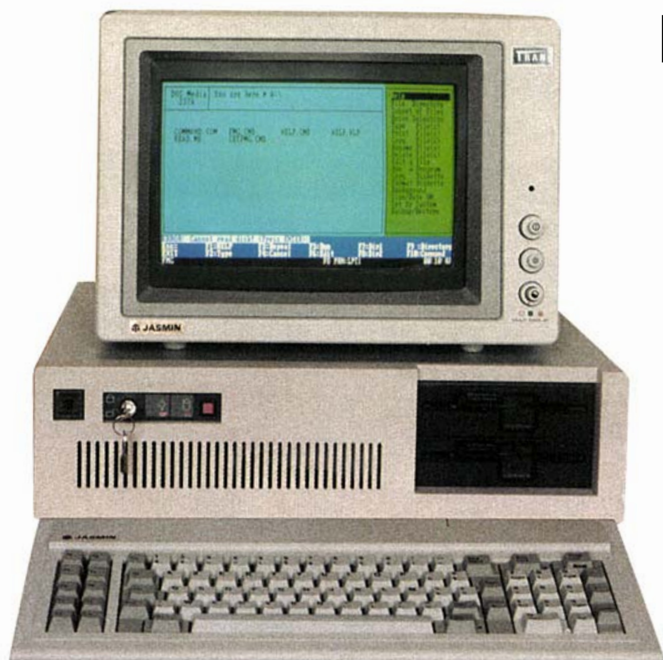
Następnie program uruchamiamy, i jeśli ukaże się napis „O.K.", oznacza to, że dysponujemy poprawnym programem.

W przypadku pojawienia się komunikatu o błędzie należy sprawdzić linie zawierające dane — program informuje, czy błąd polega na złej ilości linii, czy na pomyłce w pisaniu. Gdy szczęśliwie przebrniemy przez uruchomienie, należy załadować program przeznaczony do późniejszego przy spieszonego ładowania i zapisać go rozkazem SAVE "NAZWA", 7. Jeśli chcemy by program sam się uruchamiał, piszemy SAVE"NAZWA",7,1. Raz za ładowane TURBO działa poprawnie do momentu wyłączenia komputera lub załadowania innego pro gramu, mogącego zakłócić jego działanie (np. gry napisanej w języku maszynowym).

Na podstawie Commodore Bulletin 11/1 85/86

(ms)

```
10 REM  XXXXXXXXXXXX
20 REM  X          X
30 REM  X TURBO 16 X
40 REM  X          X
50 REM  XXXXXXXXXXXX
100 DATA51,0,53,0,55,0,52,61,54,61,56,61
110 D=15616:FORI = 1TO6:READA,B:POKEA,B:NEXT
120 READQ: IFQ<>-1 THENQ POKE D,Q:C=C+Q:D=D+1:GOTO120
130 IFC<>74750THENPRINT"POMY£KA W DANYCH !": END
140 IFD<>16251 THENPRINT"Z£A ILOSC DANYCH !":END
150 PRINT"OK.":SYS15616
1000 DATA 169,11,141,48,3,169,61,141,49,3,96,72,165,
174
1001 DATA201,7,240,4,104,76,164,241,165,178,141,123,
63,165
1002 DATA179,141,124,63,165,157,141,125,63,165,158,1
41,126,63
1003 DATA165,173,141,191,62,160,15,169,32,153,192,62
,136,16
1004 DATA250,164,171,192,17,144,2,160,16,136,48,8,17
7,175
1005 DATA153,192,62,76,65,61,160,72,185,119,62,153,2
55,6
1006 DATA 136,208,247,32,25,227,169,72,141,36,3,169,
3,141
1007 DATA37,3,169,1,170,168,32,186,255,169,188,162,1
92,160
1008 DATA62 ,32,189,255,169,0,133,154,169,3,133,35,1
69,36
1009 DATA 133,34,169,34,160,3,162,38,32,216,255,169,
75,141
1010 DATA36,3,169,236,141,37,3,169,0,170,168,133,178
,169
1011 DATA7,133,179,133,158,169,176,133,157,32,200,61
,169,128
1012 DATA 133,154,162,0,160,0,173,123,63,133,178,173
,124,63
1013 DATA133,179,173,125,63,133,157,173,126,63,133,1
58,32,200
1014 DATA61,76,3,135,32,18,62,165,178,32,64,67,165,179
1015 DATA32,64,62 ,165,157,32,64,62,165,158,32,64,6
2,132
1016 DATA 180,164,178,169,0,133,178,177,178,32,64,62
,200,208
1017 DATA2,230,179,196,157,165,179,229,158,144,238,1
65,180,32
1018 DATA64,62,32,84,62,169,27,141,6,255,141,62,255,
169
1019 DATA8,133,1 ,88,32,132,255,96,120,141,63,255,16
9,0
1020 DATA133,1,169,11,141,6,255,202,208,253,136,208,
250,163
1021 DATA160,141,2,255,169,0,141,3,255,169,16,141,9,
255
1022 DATA160 ,64,163,16,32,64,62
1023 DATA 136,208,248,169,090,133,171,069,180,133,180
,169,008,133
1024 DATA 172,38,171,32,84,62,198,172,208,247,96,162
,108,144
1025 DATA2,162,255,32,93,62,169,16,44,9,255 ,240 ,251
,72
1026 DATA 169,0,142,2,255,141,3,255,104,141,9,255,165,1
1027 DATA173,2,133,1,96,169,72,141,252,255,169,3,141,253
1028 DATA255,141,63,255,238,25,255,24,32,79,3,141,62,255
1029 DATA 165,34,141,25,255,88,32,138,255,32,132,255
,165,158
1030 DATA 197,157,208,25,173,71,7,240,14,169,255,141
,12,255
1031 DATA 141,13,255,32,190,139,76,220,139,32,157,13
8,76,3
1032 DATA 135,162,29,76,131,134,0,32,32,32,32,32,32,32
1033 DATA32,32,32,32,32,32,32,32,32,32,173,25,255,133
1034 DATA34,56,120 , 8,32,147,3,32,184,3,168,169,0,133
1035 DATA178,32,184,3,133,179,32,184,3,133
,45,32,184,3
1036 DATA 133,46 ,32,184,3,145,178,69,158, 133
,158,200,208,5
1037 DATA230,179,238,25,255,196,45,165,179,229,46,14
4,231,32
1038 DATA184,3, 133,157,169,8,133,1,40,176,1,96 ,76 ,0
1039 DATA7,169,0,133,1,202,208,253,136,208,250,132,1
58,162
1040 DATA0,32,198,3,38,172,165,122,201,16,208,245,32
,184
1041 DATA3 ,201 , 16 ,240,249 ,201 ,90 ,
208,234,96,169,1,133,172
1042 DATA32,198,3,38,172,144,249,165,172,96,169,16,36,1
1043 DATA208,252,36,1,240,252,45,9,255,72,169,1
,162,120
1044 DATA142,2,255,141,3,255,169,16,141,9,255,173,25,255
1045 DATA24,105,16,141 ,25 ,255,104 , 10,10, 10,10,96,
-1
```

NAJBARDZIEJ KOMPATYBILNY Z KOMPATYBILNYCH?

Pod takim sugestywnym hasłem francuska spółka TRANS lansuje swój najnowszy wyrób — mikrokomputer JASMIN TURBO HQ, będący odpowiednikiem IBM PC/XT. Wydawałoby się, że na rynku mikrokomputerowym obfitującym w przeróżne odmiany mniej lub bardziej udanych kopii PC nie ma już miejsca na jeszcze jednego „klona". A jednak JASMIN TURBO HQ dysponuje kilkoma atutami, pozwalającymi na przyciągnięcie potencjalnych nabywców. Niewątpliwym atutem jest oczywiście cena, która dla wersji podstawowej sytuuje się na poziomie cen droższych mikrokomputerów domowych. Równie konkurencyjne są ceny pozostałych trzech wersji HQ, ponieważ wartość rynkowa oprogramowania i precyzyjnej „myszy", dostarczanych wraz z mikrokomputerem w ramach ceny kolejnych wersji, przekracza 3000 franków. Oferta spółki TRANS mieści się w granicach od około 4800 franków za HQ CLUB do 11 700 franków za HQ 20.

JASMIN TURBO HQ o solidnej konstrukcji, z wyglądu przypominającej bardziej PC/AT, zawiera jednostkę centralną wyposażoną w:

— płytę-matkę z mikroprocesorem 8088-2, pamięcią 640KB RAM (256KB RAM w wersji HQ CLUB) i miejscem na koprocesor arytmetyczny 8087 oraz 8 gniazd, tzw. slotów do podłączania różnych kart, umożliwiających rozbudowę systemu,

DATASETTE I COMMODORE PLUS/4

Wprowadzenie nowego typu gniazd i wtyków dla drążków sterowych magnetofonu w komputerach C-16, C-116 oraz PLUS/4 było dość zaskakującym pomysłem firmy Commodore. Zmiana zastosowanego we wcześniejszych modelach standardu jeszcze pogorszyła popularność tej serii. Magnetofony do tych komputerów nie różnią się niczym — prócz nie szczęsnych wtyczek — od innych Datasette i mogą współpracować z wszystkimi modelami Commodore, od VIC-20 poczynając i na C-128 kończąc.

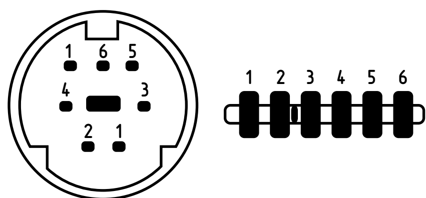
Największy problem sprawi nam zakupienie od powiednich wtyków. O ile sama wtyczka do Commodore 64 może być wykonana z powszechnie dostępnego (na giełdach oczywiście) gniazda krawędziowego, o tyle ze zdobyciem wtyków czy gniazd do Commodore PLUS/4 może już być nieco trudniej. Swego czasu elementy te można było również nabyć na „Giełdzie Bajtka".

Rysunki 1 i 2 przedstawiają schemat połączeń gniazd i wtyków magnetofonowych dla PLUS/4 (także C-16 i C-116) oraz C-64. Na rysunku 3 przedstawiono złącze pośrednie, które umożliwia korzystanie z DATASETTE od PLUS/4 z Commodore 64, 128 czy N/IC-20.

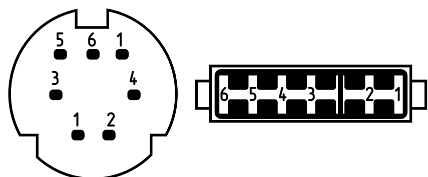
Jeżeli wtyk C-64 zastąpimy odpowiednio przygotowaną płytką, a gniazdo PLUS/4 wtykiem to otrzymamy złącze pośrednie pozwalające na użytkowanie DATASETTE od C-64 z komputerami PLUS/4, C-16 oraz 116.

UWAGA. Ponieważ port magnetofonu w OBU komputerach jest połączony bezpośrednio z mikro procesorem, zaleca się ostrożność podczas prób, gdyż grozi to spaleniem układu. Radziłbym wobec tego wszystkim zainteresowanym taką przeróbką, aby dokonać jej pod okiem doświadczonego fachowca.

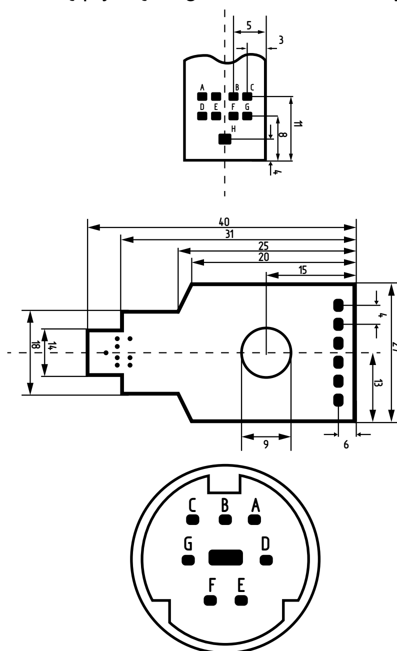
Klaudiusz Dybowski

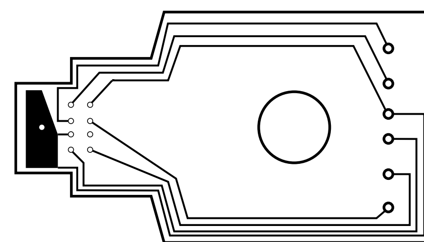
Rys. 1Porty magnetofonu w PLUS/4 i C-64 (widok z przodu).

Rys. 2 Wtyki magnetofonowe dla PLUS/4 i C-64 (widok z przodu).

Rys. 3 Płytka złącza pośredniego (widok od strony druku).

Rys 4 Układ ścieżek (widok od strony druku).

Oznaczenie styków:

1 — MASA (GND)
2 — +5 V
3 — CASSETTE MOTOR
4 — CASSETTE READ
5 — CASSETTE WRITE
6 — CASSETTE SENSE

WIEŚCI

— szesnastokolorową kartę graficzną typu CGA z wyjściami: całkowitego kolorowego sygnału wizyjnego, sygnału wizyjnego czarno-białego i RGB oraz sprzęgiem dla pióra świetlnego,

— kartę „MULTI I/O" zawierającą dwa porty szeregowe, interface równoległy drukarki typu Centronics, kontroler dwóch napędów dysków, zegar/kalendarz z zasilaniem bateryjnym i gniazdo do podłączenia drążka sterowego.

Zasilacz 150W z wentylatorem usytuowany jest w jednostce centralnej, co pozwala na alternatywną pracę z różnymi monitorami.

Programową kompatybilność zapewnia system operacyjny DOS PLUS, akceptujący zarówno MS DOS 2-11, jak i CP/M 86 oraz system GEM firmy Digital Research Incorporation, który umożliwia pracę z wszystkimi, dostępnymi na rynku programami pisanymi pod tym systemem. Np. GEM DESKTOP pozwala na pracę HQ z ikonami w stylu Macintosh'a.

Równie istotnym z punktu widzenia kompatybilności rozwiązaniem jest możliwość pracy z dwoma przełączal- nymi z klawiatury częstotliwościami zegara: 8MHz i 4,77MHz. Pracujący normalnie z częstotliwością 8MHz mikrokomputer HQ (stąd w nazwie TURBO) pozwala więc — w przypadku wystąpienia problemów w pracy z programami pisanymi w systemach z zegarem 4,77MHz (np. oryginalny IBM/ /PC) — ominąć i ten problem. Nie dziwi więc wynik prób kompatybilności przeprowadzanych przy użyciu „Compatest" i MS DOS wg 3 poziomu (kompatybilność sprzętowa i pro gramowa), a mianowicie 98%. A w dodatku TRAN utrzymuje, że w trakcie prób nieznaleziono jeszcze ani jednego programu napisanego na IBM/ /PC, który by nie działał na JASMIN TURBO HQ! Pozostaje tylko pytanie kto i jak szukał.

(wz)

KOMPUTER POLIGLOTA

Do niedawna komputery osobiste przeznaczone były głównie dla ludzi posługujących się alfabetem łacińskim. Ostatnio komputerowe firmy brytyjskie i amerykańskie opracowują programy dostosowane do szerokiej gamy języków od arabskiego do zulu.

Najwięcej problemów stwarza oczywiście język chiński. Składa się on z tysięcy skomplikowanych znaków, z których każdy może być wymawiany na setki sposobów. Chińczycy stworzyli uproszczony system znaków do stosowany do maszyn do pisania i komputerów. Niektóre firmy jak IBM i nieliczne z Chin i Tajwanu próbują komputeryzować język chiński przez przydzielanie każdemu znakowi kodu. Jest to bardzo uciążliwa metoda.

Prostsze rozwiązanie zastosowała firma Intech Systems Inc. z Mineapolis. Komputer nie ma klawiatury. Piszący wybiera symbole przez dotknięcie odpowiedniego elementu na ekranie. Jeśli piszący chce napisać „an" czyli „pokój" dotyka litery „a" w dole ekranu. Na ekranie ukazują się wówczas chińskie sylaby rozpoczynające się na „a". Po naciśnięciu sylaby „an" na ekranie wyświetlone zostaną wszystkie znaki tej sylaby różniące się wymową. Użytkownik znający biegle chiński bez trudu wybierze właściwy. Po naciśnięciu sensora odpowiadającego temu znakowi pojawi się on w górnej części ekranu. Tekst może składać się z siedmiu znaków.

Tą metodą można tworzyć blisko 13 tys. chińskich znaków przy użyciu jednego z czterech fonetycznych alfabetów. Tekst może być pisany pionowo i poziomo.

(do)

UŻYTECZNY HAZARD - ROZKŁAD DWUMIANOWY

TABELA I

Exper. i teoret. r.dwumianowy

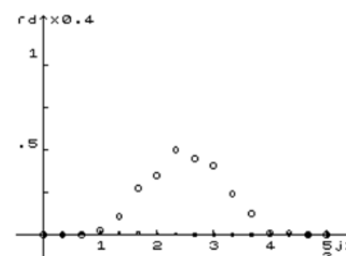
j	r.exper.	r.teort.
0	0	.000030517578
1	0	.00045776367
2	0	.0016021729
3	.01	.0030856662
4	.043333333	.0039052963
5	0.11	.0035191406
6	0.14	.0023571062
7	0.2	.0012018295
8	0.18	.00047195354
9	0.16333333	.00014306539
10	.096666667	.000033255879
11	.05	5.8279913E-6
12	.0033333333	7.4597363E-7
13	.0033333333	6.5880381E-8
14	0	3.5913454E-9
15	0	.000030517578

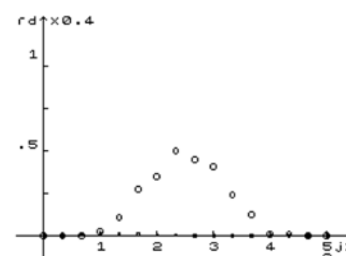
(Dalej dowolny klawisz)

```
prawdopodob. element .= 0.5
nr exper.=300; liczba exper.=300
liczba elementarnych exper.=15

O O ↓ O O ↓ O ↓ ↓ ↓ ↓ O O ↓ O

(Dalej dowolny klawisz)
```


Nie wątpię, że znasz grę w „orła i reszkę". Gra ta, prawdopodobnie w swojej istocie bardziej sędziwa niż sam pieniądz, polega na rzucaniu monetą. Jeżeli wypadła reszka, a Ty na nią właśnie postawiłeś, to wygrałeś — w przeciwnym razie doznałeś porażki.

Pierwsze pytanie, jakie może się nasunąć, to: co jest naprawdę interesującego w tak prostej grze hazardowej? A jednak — ewidentna dwustanowość (sukces — porażka) elementarnego doświadczenia ma cały szereg nietrywialnych zastosowań. Grę w orła i reszkę odnaleźć można bez trudu w symulacjach metodami Monte Carlo, czy też w wielu problemach fizyki statystycznej, w tym np. fizyki statystycznej magnetyków. Krótko mówiąc: wszędzie tam, gdzie mamy do czynienia z tzw. **schematem do świadczeń Bernoulliego.**

Aby lepiej zrozumieć, na czym polega ta konstrukcja, uruchom program, którego listing przedstawiono na rys. 1. Po wprowadzeniu np. cyfry 0 komputer rozpoczyna wyświetlanie strzałek, przy czym prawdopodobieństwo elementarne tego, że pojedyncza strzałka jest skierowana do góry wynosi p. Inaczej mówiąc, aby narysować pojedynczą strzałkę komputer losuje najpierw liczbę pseudolosową RND z przedziału 0,1. Jeżeli liczba ta jest mniejsza od p, wówczas komputer rysuje strzałkę skierowaną do góry (ewentualnie żeton czarny), w przeciwnym razie strzałkę skierowaną w doł ekranu (ewentualnie żeton biały).

Rysunek 2a, b przedstawia dwa ze stawy złożone z takiej samej liczby n (=15) elementarnych eksperymentów. Liczba takich zestawów w obu przypadkach wynosi s = 300, z tym że w pierwszym przypadku p = 0.5, a w drugim p = 0.25. Pytanie zasadnicze jakie nasuwa się w tym miejscu, to: **w jakim celu komputer robi to wszystko?** Odpowiedź jest następująca: komputer buduje statystykę zliczając zestawy elementarnych eksperymentów według następującej reguły. Zestaw, w którym strzałka skierowana do góry pojawiła się j razy, wkłada do „kieszeni" o numerze j, wykonując to dla każdego j = 0,...,n. Niech zawartość takiej kieszeni wynosi sj. Wówczas prawdopodobieństwo częstościowe pojawienia się j sukcesów (tzn. j strzałek skierowanych w górę) wynosi w przybliżeniu p(j) = sj/s. Tak więc w wyniku symulacji komputer wyznacza doświadczalnie tzw. rozkład Bernoulliego, inaczej zwany dwumia nowym — rozkład, którego rolę pełnioną w fizyce czy matematyce wprost trudno przecenić. Na przykład rozkład Gaussa (zwany także normalnym), czy też rozkład Poissona wyprowadza się właśnie z rozkładu Bernoulliego wprowadzając dodatkowe założenia (np. co do liczby elementarnych do świadczeń n; Czytelników bardziej za interesowanych tymi zagadnieniami pragnę odesłać do podręcznika M.Fisza „Rachunek prawdopodobieństwa i statystyka matematyczna", rozdz. 5 i 6, PWN, Warszawa 1967).

Rysunek 3 przedstawia właśnie po równanie rozkładu doświadczalnego (białe kółka) i teoretycznego (czarne punkty).

Rozkład doświadczalny p(j) dla każdego j = 0,...,n komputer buduje w pętli rozpoczynającej się w linii 540, a kończącej w linii 820. Teoretyczny rozkład Bernoulliego ma postać:

$$b(j) = p^j(1-p)^{n-j} \cdot \frac{n!}{j!(n-j)!}.$$

W programie b(j) jest obliczane dla każdego j (przy zadanym p oraz n) w bloku zaczynającym się w linii 900, a kończącym w linii 1120.

Przykładowo dla schematu z p = 0.5 (rys. 3a) i p = 0.25 (rys. 3b). Analogiczne porównanie liczbowe przedstawiono w Tabeli I. Ponadto w Tabeli II porównano charakterystyczne momenty (inaczej mówiąc, charakterystyczne wartości średnie) eksperymentalne i teoretyczne.

Zadowalająca zgodność pomiędzy wynikami symulacji komputerowej a przewidywaniami teoretycznymi została osiągnięta dzięki dobrej statystyce zbudowanej przez komputer. Mogę Ci zaproponować, Szanowny Czytelniku, proste ćwiczenie polegające na dopisaniu podprogramu, który porównuje wysumulowany rozkład dwumianowy z odpowiadającym mu rozkładem normalnym lub rozkładem Poissona. To właśnie symulacje komputerowe wspomagają np. fizyków w wyrafinowanych badaniach tam, gdzie m.in. metody analityczne stają się mniej efektywne.

W zakończeniu pragnę podkreślić, że budowanie różnego rodzaju rozkładów stanowi podstawowy cel statystyki matematycznej w ogólności, a fizyki statystycznej w szczególności.

dr hab. Ryszard Kutner
Uniwersytet Warszawski

TABELA II

```
Momenty eper. i teoret.

m1=7.5033333        e1=7.5
m2=59.883333        e2=60
t2=3.5833222        s2=3.75


mrl=.0066666673     f1=0
amrl=3.1333333      fa1=3.0901936


mrl2=14.333333      f2=0
td2=14.333289
d2=15

parametry eksperymentalne

m1    - pierwszy moment
m2    - drugi moment
t2    - kwadrat dyspersji
mrl   - przesuniecie efektywne
amrl  - przesuniecie absolutne
mrl2  - kwadratowe przesuniecie
        efektywne
td2   - kwadrat dyspersji
        przesuniecia efektywnego

parametry teoretyczne

e1   - pierwszy moment
e2   - drugi moment
s2   - kwadrat dyspersji
fl   - przesuniecie efektywne
fal  - przesuniecie absolutne
f2   - kwadratowe przesuniecie ef
eetywne
d2   - kwadrat dyspersji przesuni
ecia efektywnego
```

```
10 REM Symulacja schematu
Bernoulliego. Rozkad dwumianowy
20 REM Ryszard Kutner
30 REM ***************
40 REM Macierze i dane
50 REM
60 DIM p(101): DIM d(101): DIM b(101):
DIM s(101): DIM f(101)
70 RESTORE 90
80 READ p,n,s,b,sr
90 DATA .5,15,300,1,17
100 REM
110 INPUT op
120 REM IF op>0 THEN GO TO 310
130 REM
140 POKE USR "A",BIN 00010000
150 POKE USR "A"+1,BIN 00111000
160 POKE USR "A"+2,BIN 01010100
170 POKE USR "A"+3,BIN 10010010
180 POKE USR "A"+4,BIN 00010000
190 POKE USR "A"+5,BIN 00010000
200 POKE USR "A"+6,BIN 00010000
210 POKE USR "A"+7,BIN 00010000
220 REM
230 POKE USR "B",BIN 00010000
240 POKE USR "B"+1,BIN 00010000
250 POKE USR "B"+2,BIN 00010000
260 POKE USR "B"+3,BIN 00010000
270 POKE USR "B"+4,BIN 10010010
280 POKE USR "B"+5,BIN 01010100
290 POKE USR "B"+6,BIN 00111000
300 POKE USR "B"+7,BIN 00010000
310 REM
320 POKE USR "Q",BIN 00111100
330 POKE USR "Q"+1,BIN 01111110
340 POKE USR "Q"+2,BIN 11111111
350 POKE USR "Q"+3,BIN 11111111
360 POKE USR "Q"+4,BIN 11111111
370 POKE USR "Q"+5,BIN 11111111
380 POKE USR "Q"+6,BIN 01111110
390 POKE USR "Q"+7,BIN 00111100
400 REM
410 POKE USR "S",BIN 00111100
420 POKE USR "S"+1,BIN 01000010
430 POKE USR "S"+2,BIN 10000001
440 POKE USR "S"+3,BIN 10000001
450 POKE USR "S"+4,BIN 10000001
460 POKE USR "S"+5,BIN 10000001
470 POKE USR "S"+6,BIN 01000010
480 POKE USR "S"+7,BIN 00111100
490 REM
500 REM ***************
510 REM Buduje ansambl
    statystyczny
520 REM
530 RANDOMIZE sr
540 FOR i=1 TO s
550 PRINT "prawdopodob. element
    .= ";p
560 PRINT "nr exper.=";i;"; liczba
    exper.=";s: PRINT "liczba
    elementarnych exper.=";n
570 LET u=0
580 FOR j=0 TO n-1
590 LET r=RND
600 IF r>=p THEN GO TO 680
610 LET u=u+1
620 IF op>0 THEN GO TO 650
630 PRINT AT 10+2*INT (j/15),2*j-
    2*15*INT (j/15);"\a"
640 GO TO 660
```

```
650 PRINT AT 10+2*INT (j/15),2*j-
    2*15*INT (j/15);"\b"
660 PAUSE 50
670 GO TO 730
680 IF op>0 THEN GO TO 710
690 PRINT AT 10+2*INT (j/15),2*j-
    2*15*INT (j/15);"\q"
700 GO TO 720
710 PRINT AT 10+2*INT (j/15),2*j-
    2*15*INT (j/15);"\s"
720 PAUSE 5
730 NEXT j
740 LET p(u+1)=p(u+1)+1/s
750 IF i=1 OR i=s THEN GO TO 790
760 PAUSE b
770 CLS
780 GO TO 820
790 PRINT AT 20,0;" (Dalej dowolny
    klawisz)"
800 PAUSE 0
810 CLS
820 NEXT i
830 REM ***************
840 REM
850 REM Konstrukcja teoretycznego
    rozkladu dwumianowego
860 REM
870 REM Konstrukcja logarytmu
    naturalnego z symbolu Newtona
880 REM
890 PRINT " (Prosze czekac)"
900 LET j=0
910 FOR k=1 TO n
920 LET J=J+LN (k)
930 NEXT k
940 LET v=j
950 REM
960 FOR j=1 TO n-1
970 LET u=0
980 FOR i=1 TO j
990 LET u=u+LN (j)
1000 NEXT i
1010 LET w=0
1020 FOR h=1 TO n-j
1030 LET w=w+LN (h)
1040 NEXT h
1050 LET s(j)=v-u-w
1060 LET z=s(j)
1070 LET d(j)=EXP (z)
1080 LET b(j)=d(j)*(p^j)*((1-p)^(n-j))
1090 LET f(j+1)=b(j)
1100 NEXT j
1110 LET f(1)=(1-p)^n
1120 LET f(n+1)=p^n
1130 CLS
1140 REM ***************
1150 REM
1160 REM Tabela - zestawienie
     experymentalnego i
     teoretycznego rozkladu
     dwumianowego
1170 REM
1180 PRINT "Exper. i teoret.
     r.dwumianowy"
1190 PRINT
1200 PRINT "j";TAB 4;"r.exper.";TAB
16;"r.teort."
1210 PRINT
1220 LET m1=0
1230 LET m2=0
1240 LET mrl=0
1250 LET amrl=0
1260 LET mrl2=0
1270 FOR j=1 TO n+1
1280 PRINT j-1;TAB 4;p(j);TAB 16;f(j)
1290 LET m1=m1+(j-1)*p(j)
1300 LET m2=m2+(j-1)*(j-1)*p(j)
1310 LET mrl=mrl+(2*(j-1)-n)*p(j)
1320 LET amrl=amrl+ABS (2*(j-1)-
     n)*p(j)
1330 LET mrl2=mrl2+(2*(j-1)-n)*(2*(j-
     1)-n)*p(j)
1340 NEXT j
1350 LET e1=n*p
1360 LET e2=p*n*(1-p+p*n)
1370 LET s2=p*(1-p)*n
1380 LET f1=n*(2*p-1)
1390 LET f2=n*n*(n-1)*(2*p-1)*(2*p-1)
1400 IF p=.5 THEN LET fa1=SQR
     (2*n/PI)
1410 IF p<.5 OR P>.5 THEN LET
     fa1=n*ABS (2*p-1)
1420 LET t2=m2-m1*m1
1430 LET d2=4*n*p*(1-p)
1440 LET td2=mrl2-mrl*mrl
1450 PRINT
1460 PRINT "(Dalej dowolny klawisz)"
1470 PAUSE 0
1480 CLS
1490 REM
1500 PRINT "OZNACZENIA"
1510 PRINT
1520 PRINT "parametry
     eksperymentalne"
1530 PRINT
1540 PRINT "m1   - pierwszy
     moment"
1550 PRINT "m2   - drugi moment"
1560 PRINT "t2   - kwadrat
     dyspersji"
1570 PRINT "mrl  - przesuniecie
     efektywne"
1580 PRINT "amrl - przesuniecie
     absolutne"
1590 PRINT "mrl2 -
     kwadratowe przesuniecie
     efektywne"
1600 PRINT "td2  -
     kwadrat dyspersji
     przesuniecia efektywnego"
1610 PRINT
1620 PRINT "parametry teoretyczne"
1630 PRINT
1640 PRINT "e1  - pierwszy moment"
1650 PRINT "e2  - drugi moment"
1660 PRINT "s2  - kwadrat
     dyspersji"
1670 PRINT "f1  - przesuniecie
     efektywne"
1680 PRINT "fa1 - przesuniecie
     absolutne"
1690 PRINT "f2  - kwadratowe
     przesuniecie efeetywne"
1700 PRINT "d2  - kwadrat
     dyspersji przesuniecia
     efektywnego"
1710 PRINT
1720 REM
1730 PRINT
1740 PRINT "Momenty eper. i
     teoret."
1750 PRINT
1760 PRINT "m1=";m1;TAB 17;"e1=";e1
1770 PRINT "m2=";m2,TAB 17;"e2=";e2
1780 PRINT "t2=";t2;TAB 17;"s2=";s2
1790 PRINT : PRINT
1800 PRINT "mrl=";mrl;TAB 17;"f1=";f1
1810 PRINT "amrl=";amrl;TAB
    17;"fa1=";fa1
1820 PRINT : PRINT
1830 PRINT "mrl2=";mrl2;TAB
     17;"f2=";f2
1840 PRINT "td2=";td2;TAB
     17,"d2=";d2
1850 PRINT : PRINT : PRINT : PRINT
     : PRINT : PRINT
1860 PRINT "(Dalej dowolny klawisz)"
1870 PAUSE 0
1880 CLS
1890 REM ***************
1900 REM Wyskalowane osie x-y
1910 REM
1920 LET sy=.4: PRINT "rd^x";sy
1930 PRINT : PRINT : PRINT " 1":
     PRINT : PRINT : PRINT : PRINT
     : PRINT : PRINT : PRINT :
     PRINT ".5": PRINT : PRINT :
     PRINT : PRINT : PRINT : PRINT
     : PRINT
1940 PRINT TAB 29;">"
1950 LET sx=n/5: PRINT TAB
     7;"1";TAB 12;"2";TAB 17;"3";TAB
     22;"4";TAB 27;"5";TAB 28;"jx":
     PRINT TAB 27;sx
1960 PLOT 0,19: DRAW 235,0
1970 PLOT 19,0: DRAW 0,170
1980 FOR i=6 TO 23 STEP 4
1990 PLOT 10*i-1,19: DRAW 0,3
2000 NEXT i
2010 FOR j=5 TO 16 STEP 3
2020 PLOT 19,10*j-1: DRAW 3,0
2030 NEXT j
2040 REM
2050 RESTORE 2070
2060 READ k1,k3,k4,k5,k7,k8,k9
2070 DATA 1,1,1,0,19,300,19
2080 LET k2=5*sx: LET k6=40/sx
2090 LET g0=k7
2100 LET p0=p(1)*k8+k9
2110 LET f0=f(1)*k8+k9
2120 REM
2130 FOR k=k1 TO k2 STEP k3
2140 LET g=k*k4+k5
2150 LET g1=g*k6+k7
2160 LET pn=p(g+1): LET fne=f(g+1)
2170 LET rn=pn*k8+k9: LET
dn=fne*k8+k9
2180 CIRCLE g1,rn,2
2190 CIRCLE g1,dn,1
2200 NEXT K
2210 CIRCLE g0,p0,2
2220 CIRCLE g0,f0,1
2230 REM
2240 PAUSE 0
2250 CLS
2260 REM ***************
2270 REM
2280 LET t=INT ((65536*PEEK
23674+256*PEEK 23673+PEEK
23672)/50)
2290 PRINT "Czas Od chwili
Startu=";t;" [s]"
2300 PRINT
2310 PRINT "Reszta RAM-u=",65535-
USR 7962;" [b]"
2320 STOP
```

Rys. 1. Jest to program napisany w BASIC-u ZX SPECTRUM, przygotowany do współpracy z kompilatorem o nazwie ERE, przyspieszającym jego wykonanie.

Jego obsługa jest prosta. Uruchamia się go klawiszem RUN, a w wersji skompilowanej instrukcją GO TO 10. Następnie należy wprowadzić cyfrę 1, o ile życzysz sobie, aby program wyświetlał, że tony (np. czarno-białe jeżeli nie włączyłeś kolorów), albo cyfrę 0 jeżeli chcesz mieć do czynienia ze strzałkami symbolizującymi np. momenty magnetyczne. Dalej wystarczy stosować się do poleceń wyświetlanych na ekranie.

ZMIANA ATRYBUTÓW

Wielu użytkowników Spec-trum staje przed problemem, jak zmienić dane atrybuty (kolory) na inne bez konieczności czyszczenia ekranu i ponownego jego zapełniania. Poniżej przed stawiam jeden z najkrótszych sposobów.

Atrybut pewnego pola na ekranie jest to liczba określająca jego kolor. Oblicza ją się ze wzoru a=f*128+b*64 + p*8 + i, gdzie:

a — atrybut pola
f—FLASH (0 lub 1)
b —BRIGHT (0 lub 1)
p —PAPER (0 — 7)
i — INK (0 — 7)

Można też sprawdzić atrybuty pola o współrzędnych x, y instrukcją PRINT ATTR (x,y). Dla przykładu pole o wyłączonym miganiu, włączonej jasności, kolorze tła 6 i kolorze znaku 2 będzie miało atrybut

a=0* 128 +1 *64 + 6*8 + 2=114

lub inaczej

PRINT AT 0,0;FLASH 0; BRIGHT 1;PAPER6;INK2;„a"
PRINT ATTR (0,0)

Teraz zmiana atrybutu z a na b jest bardzo łatwa:

10 INPUT „Stary atr"; a, „Nowy atr.";b
20 FOR f=22528 TO 23295
30 IF PEEK f=a THEN POKE f,b
40 NEXT f

Liczba 22528 oznacza tutaj pierwszy adres pamięci obrazu dla atrybutów, a 23295 koniec tego obszaru pamięci. Wyrażenie PEEK f to atrybut pola o adresie f. W rezultacie wszyst kie atrybuty a zostaną zamienione na atrybuty b. Spróbujmy ten sam pro gram napisać w asemblerze:

```
       LD D.st.at,
       LD E, nw.at,
       LD BC,768
       LD HL,22528
START1 LD A,(HL)
       CP D
       JR NZ.START2
       LD (HL),E
START2 DEC BC
       INC HL
       LD A,B
       OR C
       JR NZ.START1
       RET
```

st.at oznacza stary (zmieniany) atrybut, a nw.at nowy, wstawiany zamiast starego.

Przeanalizujmy program. W rejestrze D mamy atrybut do zmiany, a w E ten, którym należy zastąpić stary. W parę rejestrów BC wpisujemy długość pamięci dla atrybutów, a w parę HL adres początku tej pamięci. Teraz w akumulator wpisywana jest liczba charakteryzująca pole o adresie zawartym w parze rejestrów HL. Jest ona porównywana z zawartością rejestru D (atrybut do zmiany). Jeśli porównanie wypadło negatywnie, czyli liczby te są różne, wykonywany jest skok do etykiety START2. Jeżeli porównanie jest pozytywne, czyli atrybut na ekranie jest taki sam, jak ten, który trzeba zmienić, to w to miejsce (adres w HL) wstawiana jest liczba z rejestru D, czyli nowy atrybut. Następnie liczba w BC zmniejszana jest o jeden, a liczba w HL zwiększana o jeden i do akumulatora wpisywana jest zawartość rejestru B (młodszy bajt ilości pamięci do przeszukania. Teraz wykonywana jest operacja logiczna — alternatywa za wartości rejestru C i akumulatora. Rezultat operacji (0 lub 1) umieszczany jest w akumulatorze. Zero oznacza, że cała pamięć została przeszukana, a nie zero, że jeszcze coś zostało i w tym przypadku wykonywany jest skok do etykiety START1. W przypadku zera następuje powrót do BASIC-a.

Aby umieścić w pamięci tę procedurę przełożoną na język maszynowy należy wpisać i uruchomić przez RUN:

10 CLEAR 59999
20 FOR f=60000 TO 60021: READ a: POKE f, a:NEXT f
30 DATA 22,1,30,1,1,0,3,33,0,88 ,126,186,32,1,115,11,35,120,177,32, 245,201

Tak wpisany zbiór bajtów zapisać można na taśmę przez **SAVE „nazwa"CODE 60000,22**

i ładować przez

CLEAR 59999: LOAD ""CODE

Wykonujemy RUN, a następnie NEW (nie RANDOMIZE USR 0!). Mamy już w pamięci procedurę umieszczoną od adresu 60000. Teraz wpisujemy krótki program demonstracyjny:

8990 FOR r=22528 TO 23295 STEP 7: POKE r,114:POKE r+2, 207: POKE r+4,100: NEXT r
9000 INPUT „Stary atr.";a,„Nowy atr.";b
9010 POKE 60001,a: POKE 60003,b
9020 RANDOMIZE USR 60000

Linia 8990 jest po to, by narysować na ekranie kwadraty (pola) o atrybutach 114, 20, 100 i 56. W linii 9000 podać należy stary i nowy atrybut, które to zostaną wpisane w pamięć do procedury w jęz. maszynowym jako liczby w rejestrach D i E. Instrukcja RANDOMIZE USR 6000 powoduje skok do pamięci, do w/w procedury. W wyniku tego wszystkie atrybuty podane jako stare zostaną zastąpione atrybutami podanymi jako nowe. Program w jęz. maszynowym działa ok. 200 razy szybciej, niż w BASIC-u.

Marcin Przasnyski

BASIC

CPC 464

CPC 464 różni się od swoich następców (CPC 664 i CPC 6128) nie tylko rodzajem wbu dowanej pamięci masowej ale także oprogramowaniem sta łym — firmware. Najlepiej widoczne jest to dla użytkowników BASIC-a. który wzbogacony został o kilka nowych rozkazów. Chociaż bogatszy dialekt języka ułatwia programowanie, to jednak utrudnia przenoszenie programów miedzy poszczegól nymi modelami. Jeśli program napisany dla CPC 664 lub CPC 6128 używa nowych komend, to nie może być bezpośrednio uruchomiony (a często nawet wylistowany) na CPC 464. Cześć nowych rozkazów moż na stosunkowo łatwo przetłumaczyć. Oto kilka propozycji zamian wraz z opisem zastępowanych komend (użytkownicy CPC 464 nie maja ich przecież w instrukcji komputera):

FRAME

Rozkaz ten powoduje, że komputer zatrzymuje wykonywanie programu do chwili, gdy sterownik monitora wyśle sygnał synchronizacji pionowej. W tym momencie program ma trochę czasu, by wypisać coś na ekranie niezauważal nie dla człowieka. Poprawia się w ten sposób wrażenie ruchu małych obiektów.

Można zastąpić przez **CALL &bd19**

CURSOR p1,p2

Instrukcja sterująca kursorem. Kursor ma dwa wyłączniki: systemowy i użytkownika. Kursor pojawia się na ekranie tylko wtedy, gdy oba są włączone. BASIC steruje kursorem używając wyłącznika systemowego, tak więc wyłączając przełącznik użytkownika możemy wyłączyć kursor nawet dla instrukcji INPUT. Używając włącznika systemowego możemy wyświetlić kursor w chwili, gdy normalnie go nie widać, np. w czasie oczekiwania na wciśnięcie klawisza z zastosowaniem funkcji INKEYS. (Uwaga: BASIC włącza przełącznik użytkownika w momencie wypisywania „ Ready".)

*Wolno opuścić jeden z parametrów np.: **CURSOR**, 1 lub **CURSOR 0**.*

Znaczenie parametrów: p1 =0 — wyłącznik systemowy wyłączony p1 = 1 — wyłącznik systemowy włączony: analogicznie

p2=0 lub p2= 1 dla wyłącznika użytkownika

p1 =0 zastępujemy przez **CALL &bb84**
p1 = 1 zastępujemy przez **CALL &bb81**
p2=0 zastępujemy przez **CALL &bb7e**
p2=1 zastępujemy przez **CALL &bb7b**
np. CURSOR 1,1 = **CALL &bb81:CALL &bb7b**

GRAPHICS PEN p1,p2

Instrukcja ustala pióro, którym rysowane będą linie i punkty grafiki, oraz wypisywane znaki (przy włączonej funkcji TAG). p1 = numer pióra (0-15). Parametr p2 mówi w jaki sposób znaki tekstu mają być wypisywane w czasie działania TAG: jeśli p2=0, to tło znaku będzie w kolorze aktualnego pióra ustalonego przez GRAPHICS PAPER lub CLG natomiast jeśli p2= 1, to tło będzie „przezroczyste" (na ekranie umieszczone zostaną tylko piksele właściwego znaku a nie całej matrycy 8 na 8, piksele tła pozostaną nie zmienione).

Ustalenie numeru pióra można zrobić na dwa sposoby:

a) dodać p1 jako trzeci parametr najbliższej instrukcji DRAW, DRAWR, PLOT lub PLOTR.

b) napisać instrukcję **CALL &bbde,1,1,1,**...,1 przy czym ma być p1 jedynek (mało eleganckie ale skuteczne).

Ustawienie rodzaju tła nie może być przetłumaczone tak, by zachować pełną zgodność. Podobny efekt (przy tle rysowanym piórem 0) daje jednak włączenie trybu OR („lub") określające go sposób wzajemnego oddziaływania kolorów nowego i starego piksela przy umieszczaniu pikseli na ekranie. Tryb OR włączamy rozkazem **PRINT CHR$(23);CHR$(3);.**

GRAPHICS PAPER p1

Ustala numer pióra, którym rysowane będzie tło znaków wypisywanych przy włączonej funkcji TAG (ma to również znaczenie dla działania rozkazu MASK). p1 = numer piorą (0-15).

Można przetłumaczyć na **CALL &bbe4,1,1,...,1** przy czym ma być p1 jedynek.

Rozkaz **CLG p1** również ustawi pióro, ale jednocześnie wyczyści ekran.

MASK, FILL

Nie będziemy omawiać tych instrukcji ponieważ do ich przetłumaczenia potrzebne są dość długie procedury w języku maszynowym.

MASK można próbować (ze szkodą dla grafiki) usunąć z programu. Usunięcie FILL prawdopo dobnie zbyt pogorszy grafikę, by program warto było w ten sposób przerabiać.

ON BREAK CONT

Likwiduje możliwość przerwania programu klawiszem ESC.

Można zastąpić przez **ON BREAK GOSUB** z numerem linii, w której znajduje się tylko **RETURN** lub przez komendę **KEY DEF 66,0,0,0,0**. W drugim przypadku należy pamiętać o dodaniu rozkazu **KEY DEF 66,0,&fc,&fc,&fc** przed każdym **ON BREAK GOSUB i ON BREAK STOP** w programie (w celu przywrócenia działania kla wisza ESC).

CLEAR INPUT

Czyści bufor klawiatury. Dzięki niej mamy pewność, że w czasie najbliższego działania INKEY$ lub INPUT nie pojawią się znaki z klawiszy naciśniętych przypadkowo w dotychczasowej pracy programu.

Zastępujemy przez:
WHILE INKEY$<>"":WEND

DERR

Funkcja zwracająca numer błędu powstałego w czasie operacji dyskowych.

Instrukcje zawierające tę funkcję należy usunąć z programu lub zastąpić **DERR** np. przez 0.

COPYCHR$(#nr)

Bardzo użyteczna funkcja, której wartością jest znak znajdujący się na pozycji kursora w okienku numer nr. Jeśli znak na tej pozycji jest nierozpoznawalny (np. spacja z jednym pikselem ustawionym przez PLOT), to funkcja zwróci łańcuch znakowy o długości 0.

Przy zastąpieniu tej funkcji będziemy musieli odwołać się do języka maszynowego: zamiast

10 zm$=COPYCHR$(#nr)

napiszemy

1 cd$ = CHR$(&d9) + CH R$(&d5) + CHR$(&d9)+CHR$(&d1) + CHR$(&dd) + CHRS(&7e) + CHR$(&00) + CHR$(&cd) CHRS(&b4) + CH R$(&bb) + CHR$(&f5) + CHR$(&cd) + CHR$(&60) + CHR$(&bb) + CHR$(&21) + CHR$(&18) + CHR$(&00) + CHR$(&19) + CHR$(&77) + CH RS(&f 1) + CHR$(&cd) + CHR$(&b4) + CHR$(&bb) + CHR$(&c9) + CHRS(&00)

10 CALL PEEK (@cd$ + 1) + 256*PEEK (@cd$+2), nr:zm$=MID$(cd$,25,1)

Określenie zmiennej cd$ wystarczy wykonać raz na początku programu. Oczywiście jeśli wy wołanie funkcji nastąpi w innym kontekście, to należy zmodyfikować ostatnią instrukcję z linii 10 np.:

10 PRINT COPYCHRS{^1):

jest równoważne linii 1 jak wyżej, wywołaniu CALL j.w. (z parametrem nr=1) i zamiast ostatniej instrukcji:

PRINT MIDS(cd$,25,1);

Uwaga: parametr nr jest konieczny

DEC$(p1,p2)

Działanie tej funkcji jest bardzo podobne do działania PRINT USING. Wartość wyrażenia pi zostaje zamieniona na łańcuch znakowy według formatu zawartego w łańcuchu p2 (opis możliwych formatów znajduje się w instrukcji komputera przy opisie PRINT USING). Wartość p1 musi być liczbą

Przykład:

DEC$(&10, "#######"/ - "******* 16"**

Przetłumaczenie tej funkcji jest bardzo proste, gdyż BASIC CPC 464 właściwie ja posiada; przyczyną, dla której jej opis nie został umieszczony w instrukcji komputera, jest mały błąd w procedurze ROMu. CPC 464 wymaga po prostu dwóch nawiasów otwierających pole parametrów, tak więc podany wyżej przykład będzie wyglądał następująco:

DEC$(& % 10,"# # #####")** *Oprócz kilku nowych rozkazów BASIC późniejszych modeli Amstrada dopuszcza również dodatkowe parametry niektórych instrukcji:*

PEN#p1,p2,p3

Poza numerem pióra p2 (dla okna #p7y) dopuszczalny jest jeszcze trzeci parametr p3, określający, czy tło wypisywanych znaków jest „przezroczyste" (patrz GRAPHICS PEN) mającą znaczenie dla znaków wypisywanych w trybie tekstowym (wyłączona funkcja TAG).

Trzeci parametr zastępujemy przez PRINT #p1,CHR$(22);CHR$(p3); gdzie p3= 0 oznacza tło „nieprzezroczyste", p3 = 1 oznacza tło „przezroczyste". Uwaga: #p1 może być opuszczone dla okna 0.

MOVE x,y,p1 ,p2 **MOVER** x,y,p1 ,p2

Oprócz współrzędnych kursora graficznego można podać numer pióra, którym rysowane będą linie (p1) oraz tryb w jakim kolor piksela znajdującego się na ekranie będzie oddziaływał na kolor piksela wpisywanego na ekran w to samo miejsce. Znaczenie parametru p2 jest następujące:

p2=0 — tryb standardowy: kolor dotychczasowe go piksela jest ignorowany

p2=3 — tryb OR: jeśli przedstawimy numery piór piksela dotychczasowego i nowego jako liczby dwójkowe i dodamy te liczby logicznie bit po bicie, to otrzymana liczba dwójkowa będzie numerem pióra nowego piksela.

Przykład:

pióro 5: 0101
pióro 9: OR 1001
=====================
pióro 13: 1101

Kolor nowego piksela będzie więc zależał od ostatniej instrukcji INK 13,...

p2= 1 tryb XOR: podobnie, lecz nie dodajemy a wykonujemy różnicę symetryczną („ albo")

Przykład:

pióro 5: 0101
pióro 9: XOR 1001
=====================
pióro 12: 1100

p2 = 2 tryb AND: podobnie z mnożeniem logicznym:

Przykład:

pióro 5: 0101
pióro 9: AND 1001
=====================
pióro 1: 0001

Parametr p2 tłumaczymy na:
PRINT CHR$(23);CHR$(p2);

DRAW,DRAWR,PLOT,PLOTR

Te instrukcje mają w CPC 664 i CPC 6128 takie same parametry jak MOVE i MOVER. CPC 464 dopuszcza tylko x,y i p1. p2 tłumaczymy więc jak wyżej

Sergiusz Wolicki

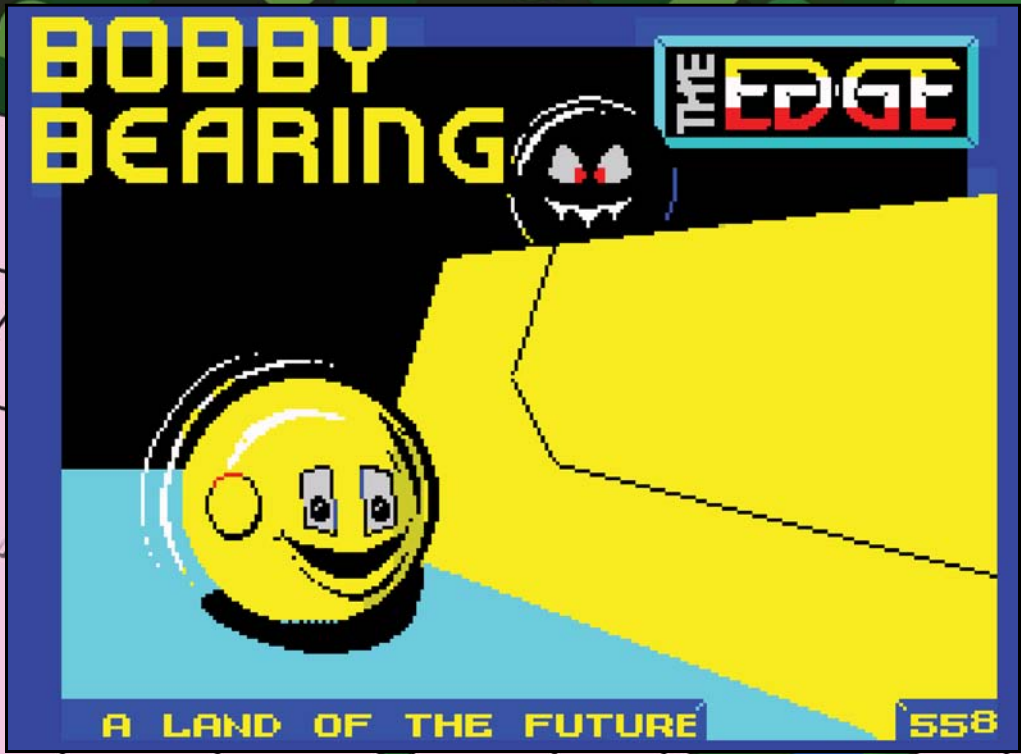
Co piszczy pod klawiaturą?

(cz. V)

TABLICA ADRESÓW PROCEDUR SYSTEMOWYCH C.D.

Nr	Adres wektora	Adres rzeczywisty/opis 464	664	6128
40	BB78	1180	1178	117C
		Odczytuje pozycję kursora. Wej: nie ma. Wyj: H zawiera numer kolumny kursora, L zawiera numer linii kursora a A zawiera licznik przesuwu linii (scroll).		
41	BB7B	1289	1282	1286
		Zezwala na wyświetlanie kursora w trybie tekstowym. Wej: nie ma. Wyj: AF są modyfikowane.		
42	BB7E	129A	1293	1297
		Zakazuje wyświetlania kursora w trybie tekstowym. Wej: nie ma. Wyj: AF są modyfikowane.		
43	BB81	1279	1272	1276
		Zezwala systemowi na wyświetlanie kursora. Wej: nie ma. Wyj: nie ma		
44	BB84	1281	127A	127E
		Zakazuje systemowi wyświetlanie kursora. Wej: nie ma. Wyj: nie ma.		
45	BB87	11CE	11C6	11CA
		Sprawdza, czy pozycja kursora znajduje się wewnątrz okna i ewentualnie koryguje Wej: H zawiera numer kolumny tekstowanej pozycji. L zawiera numer linii tekstowanej pozycji. Wyj: H zawiera numer kolumny, w której znak ma być drukowany. L zawiera numer linii, w której ma być drukowany. A i F są modyfikowane. Jeśli nie jest wymagane przesuwanie okna (scrolling), wskaźnik CARRY jest "1" i B jest modyfikowany. Jeśli scrolling ma nastąpić, CARRY jest "0" a B zawiera FF. Jeśli ma wystąpić przesuwanie do dołu (inverse), CARRY jest "0" lecz B zawiera 00.		
46	BB8A	1268	1261	1265
		Ustawia kursor na ekranie. Wej: nie ma. Wyj: AF są modyfikowane.		
47	BB8D	1268	1261	1265
		Usuwa kursor z ekranu. Wej: nie ma. Wyj: AF są modyfikowane.		
48	BB90	12A9	12A2	12A6
		Określa kolor znaku. Wej: A zawiera numer atramentu. Wyj: AF i HL są modyfikowane		
49	BB93	12BD	12B6	12BA
		Odczytuje kolor znaku. Wej: nie ma. Wyj: A zawiera numer atramentu. F jest modyfikowany.		
50	BB96	12AE	12A7	12AB
		Określa kolor papieru dla tekstu. Wej: A zawiera numer atramentu. Wyj: AF i HL są modyfikowane.		
51	BB99	12C3	12BC	12C0
		Odczytuje kolor papieru dla tekstu. Wej: nie ma. Wyj: A zawiera numer koloru papieru. A i F są modyfikowane.		
52	BB9C	12C9	12C2	12C6
		Zamienia kolor znaku z kolorem papieru. Wej: nie ma. Wyj: AF i HL są modyfikowane.		
53	BB9F	137A	1377	137B
		Umożliwia lub zabrania wyświetlanie koloru papieru (tła). Wej: Jeśli tło jest wyświetlane, A jest 0; jeśli nie (tryb przezroczysty) – A jest różne od 0. Wyj: AF i HL są modyfikowane.		
54	BBA2	1387	1384	1388
		Sprawdza, czy tło (papier) ma być wyświetlane, czy nie. Wej: nie ma. Wyj: A = 0 jeśli tło ma być wyświetlane, jeśli nie – A jest różne od 0. DE, HL i F są modyfikowane.		
55	BBA5	12D3	12D0	12D4
		Odczytuje adres matrycy znakowej. Wej: A zawiera znak poszukiwany w matrycy. Wyj: A i F są modyfikowane. Jeśli matryca jest matrycą definiowaną przez użytkownika, wskaźnik CARRY jest " 1". Jeśli matryca znajduje się w pamięci ROM, CARRY jest "0". HL zawiera adres matrycy.		
56	BBA8	12F1	12EE	12F2
		Ustawia matrycę dla znaku definiowanego przez użytkownika. Wej: A zawiera znak, którego matryca ma być ustawiona a HL zawierają adres matrycy. Wyj: Jeżeli znak jest definiowany przez użytkownika, wskaźnik CARRY jest " 1"; w przeciwnym przypadku CARRY jest "0". AF, BC, DE i HL są modyfikowane.		
57	BBAB	12FD	12FA	12FE
		Ustawia adres tablicy dla matrycy definiowanej przez użytkownika. Wej: DE zawiera pierwszy znak tablicy a HL zawiera adres początku nowej tablicy. (D = 0 jeśli tablica ma być skasowana). Wyj: Jeśli tablica jeszcze nie stnieje CARRY jest "0" a A i HL są modyfikowane. Jeśli tablica definiowana przez użytkownika istnieje, CARRY jest" 1", A zawiera pierwszy znak poprzedniej tablicy, HL zawiera adres poprzedniej tablicy a BC i DE są modyfikowane.		

Wojciech Ziółek

Start

BOBBY BEARING

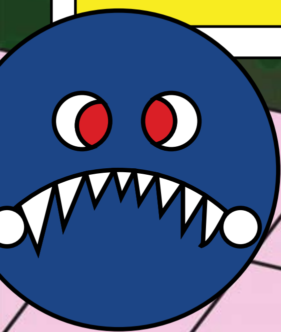
Jest to jedna z nowszych gier typu SPINDIZZY czy GYROSCOPE. Graficznie zrobiona świetnie — trójwymiarowa staranna grafika. Gra bardzo szybka i wymagająca precyzji.

Główny bohater, BOBBY po szukuje w labiryncie podobnych sobie — białych, uśmiechniętych kul z zamkniętymi oczkami. Zadaniem BOBBY'e- go, po odnalezieniu „braci" przetransportowanie ich do miejsca oznaczonego na mapie jako „START" czyli do tego miejsca, w którym znajdu je się BOBBY na początku gry. „Braci" należy popychać przed sobą. Ich imiona można odczytać na ekranie — pierwszym jest Barnaby.

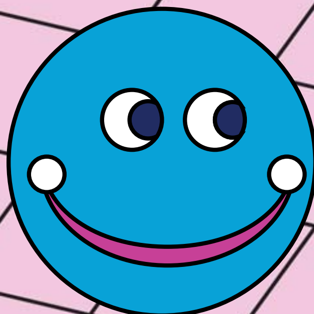
W wykonaniu zadania przeszkadzają „czarne kule". Od bierają energię, spychają z tra sy. Na dowiezienie „braci" masz określony czas. Gdy wpadniesz w pułapkę „bez wyjścia" naciśnij klawisz „Q" — odbierze trochę „czasu" ale będziesz mógł poruszać się dalej.

Po przetransportowaniu wszystkich „braci" spotka cię na groda. Jaka?... Zagraj, a sam zobaczysz!

M1

Bajtek

10 BAJTKOWA LISTA PRZEBOJÓW 3/87

Piąte notowanie Bajtkowej Listy Przebojów przedstawia się bez większych niespodzianek. Głosowało 7 521 osób na 162 tytuły gier.

			AMSTRAD	ATARI	COMMODORE	SPECTRUM
1	BEACH HEAD II	↑	x	x	x	x
2	SPY Vs SPY II		x	x	x	
3	SEVEN CITITES OF GOLD	↑	x	x	x	
4	BOULDER DASH	↓	x	x	x	x
5	W.A.R	!			x	x
6	SILENT SERVICE	↑	x	x	x	x
7	TIGERS IN THE SNOW	↓		x	x	
8	CAULDRON	↓	x		x	x
9	BRODADSIDES	!	x	x		
10	WARHAWK	↓		x	x	

Nagrodę zestaw programów na ZX Spectrum, ufundowaną przez brytyjską firmę ELECTRONICS EXPORT wylosowała Agnieszka Szczęsna z Warszawy

Sławek

NADAWCA: Jarek Jastrzębski 92-200 Rawa Mazowiecka ul. Mszczonowska 24

SILENT SERVICE

Komandor Moore oderwał wzrok od peryskopu. „Peryskop dół. Ster prawo na burt. Cała naprzód" — padały kolejne rozkazy. Kadłub pochylił się lekko i natychmiast wzmógł się szum silników. Wskazówka logu powoli pięła się w górę. USS „Grayback" kierował się w stronę kolejnego łupu starając się zająć dogodną do ataku pozycję. Po kilku minutach w okularze peryskopu można było bez trudu rozróżnić potężny kadłub transportowca wojsk i podążający za nim statek towarowy. Niestety, pozostałe trzy jednostki okazały się eskortowcami. Mimo to komandor J. A. Moore zdecydował się przeprowadzić atak. Jeszcze tylko rzut oka na kalkulator torpedowy i cztery torpedy opuściły wyrzut nie — trzy pomknęły w stronę transportowca, a jedna w kierunku statku towarowego. Nie czekając na wynik ataku okręt podwodny natychmiast zmienił kurs i począł zanurzać się głębiej, aby ujść ewentualnej pogoni.

83, 84, 85... powoli mijały sekundy. Cała załoga nasłuchiwała w napięciu. Nagle dał się słyszeć od głos dalekiego wybuchu i po chwili drugi. Dwie z wystrzelonych torped osiągnęły cel. Krótki moment radości, lecz zaraz wszyscy ponownie zamieniają się w słuch. W tej chwili na powierzchni eskortowce całą mocą maszyn ruszają w kierunku przypuszczalnego miejsca pobytu napastnika. Czy uda się wyprowadzić je w pole?

Odpowiedź na to pytanie możesz uzyskać, gdy spróbujesz wcielić się w postać dowódcy amerykańskiego okrętu podwodnego. Umożliwi Ci to program symulacyjny „Silent Service". Napisany on został z ogromną dbałością o wierne oddanie rzeczywistości — nawet poszczególne warianty akcji są oparte na faktach z historii wojny na Pacyfiku. Grający może wybrać ćwiczebne strzelania torpedowe i artyleryjskie, jeden z sześciu ataków na konwój (w różnorodnych warunkach) lub jeden z pięciu patroli. Szczegółowy jest także wybór poziomu trudności (widzialność, zygzakowanie konwoju, wadliwe torpedy itd.). Program nie ogranicza się tylko do widoku przez peryskop. Można „poruszać się" po całym okręcie — wyjść na mostek, kontrolować wskaźniki i przyrządy, oglądać mapę (w jednej z czterech podziałek) lub sprawdzić stan okrętu i jego ewentualne uszkodzenia. Wiernie oddany jest również upływ czasu: w podstawowej skali jednej minucie symulacji odpowiada 15 sekund czasu rzeczywistego. Na przykład załadowanie nowej torpedy do wyrzutni wymaga 2,5 minuty (10 minut czasu symulacji). Upływ czasu można oczywiście przyspieszyć — każde naciśnięcie klawisza F dwukrotnie skraca czas (maksymalnie 32 razy: jednej godzinie odpowiadają wtedy 2 minuty). Ze względu na duży stopień skomplikowania programu nieocenioną pomoc oddaje prawie 50-stronicowa instrukcja, rozpoczynanie gry bez niej nie ma w ogóle sensu. Sama instrukcja jest zresztą rewelacyjna. Oprócz standardowego opisu programu zawiera wiele map, dane taktyczno-techniczne okrętów i ich wyposażenia, opis taktyki stosowanej przez okręty podwo dne i eskortowce oraz uzupełnione wykresami ze stawienie obrazujące wkład amerykańskiej floty podwodnej w walkę z japońskim imperializmem. Gorąco polecam ten program wszystkim użytkowni kom komputerów.

POWODZENIA W ŁOWACH!

Komputery: Atari XLVXE/ST, Commodore 64/128, Amstrad 464/664/6128, IBM, Spectrum 48/+ Producent: MicroProse Software Inc.

(ziew)

GHOSTBUSTERS

Oto mała niespodzianka dla posiadaczy CHIP-a AY-3-8921A czyli dla wszystkich, którzy mają dostęp do Spectrum 128, +2 lub +3. Po wpisaniu poniższego programu usłyszysz melodię z filmu GHOSTBUSTERS. Możliwości muzyczne swojego komputera oceń sam.

```
10 LET a$ = "M14UX400W0N1C))"
20 LET b$ = "M14O5N9&&3&1CC3EC-D$b5&&1cccc3$bD5C))"
30 LETc$="M14O3N1c&c&$eeg&$b&$b&f&f&))"
40 PLAY a$,b$,c$
```


BOMB JACK

Ta gra nie wymaga myślenia. Pożądana jest natomiast duża spostrzegawczość i — co najważniejsze — małpia zręczność. Stajesz się bowiem Bomb Jackiem, legendarnym bioformantem. Zadanie, przed którym teraz staje, to zebranie jak największej ilości bomb w ściśle określony sposób. W wykonaniu zadania przeszkadzają mu sympatycznie wyglądające misie i groźny owad z wielkim żądłem. Misie umieją tylko chodzić i gdy spadną na ziemię, przekształcają się w szybko latające pszczoły i nie mniej groźne UFO.

Bomby muszą być zbierane w pewien sposób. Po wzięciu jednej z nich zaczyna palić się sąsiednia. Od tej chwili należy zbierać tylko te bomby, które mają palący się lont. Za to bowiem dostaje się dużą ilość punktów.

Po zebraniu wszystkich bomb z ekranu przechodzi się do następnego pomieszczenia. Różnią się one między sobią tłem i rozmieszczeniem platform. Tła powtarzają się co cztery etapy, platformy co kilkanaście.

Co pewien czas pojawia się wirująca płytka z literą. Może to być P, E lub B. Wzięcie płytki z literą P (power) unieruchamia na jakiś czas misie i owada. Można je wtedy zebrać, uzyskując za to pewną ilość punktów Jeśli nie pospieszysz się, stworki staną się znowu pełnosprawne i zdolne odebrać Ci życie. Za literkę B (bonus) uzyskasz dodatkową ilość punktów, litera E (extra life) daje dodatkowe życie.

Nasz bohater ma ogromne możliwości poruszania się. Robi to chodząc i skacząc. Do kierowania nim służy pięć przycisków. Wciśnięcie strzału daje skok do 3/4 wysokości ekranu. Aby dolecieć do krawędzi, trzeba wcisnąć przycisk góra + strzał. Strzał w powietrzu powoduje zmianę kierunku lotu z dołu do góry na z góry na dół. Natomiast szybkie przyciskanie strzału wraz z trzymanym klawiszem kierunkowym powoduje lot Jacka w poziomie.

Grę cechuje doskonała grafika i takaż oprawa dźwiękowa. Można sterować wszystkimi rodzajami joysticków a także z klawiatury. Kilkanaście najlepszych wyników komputer zapamiętuje wraz z imionami ich zdobywców.

Można by powiedzieć, że gra jest prymitywna i dziecinna. Jednak faktem jest, że przyciąga ona każdego.

Komputer: Amstrad 464/6128, Commodore 64/ 128, Spectrum 48K/+

Marcin Przasnyski

KRÓLOWA GIER

Agnieszka Szczęsna, lat 13 uczennica IV klasy Szkoły Podstawowej" nr 152 im. Marii Dąbrowskiej zamieszkała w Warszawie przy ul. Korotyńskiego 19 m 70.
Zainteresowania: muzyka, gry komputerowe, grafika komputerowa, matematyka.
Posiadany komputer: ZX Spectrum +
Ulubione gry: Bomb Jack
Wymarzony komputer: Commodore Amiga
Plany na przyszłość: Pracować z komputerem

(spo)

POKE rzysta

Podajemy dziś nową porcję poke'ów do gier na Spectrum. Na początek trzy poke'i, które należy umieścić w ładowaczu (pierwszym segmencie programu). Przypominam, że aby tego dokonać należy wgrać ładowacz za pomocą instrukcji MERGE"", a następnie wpisać podane poke'i po ostatnim LOAD"" CODE, ale przed RANDOMIZE USR (adves).

Teraz obiecane poke'i:

SPINDIZZY
POKE 4872,201 POKE 48401,201
CON-QUEST
POKE 23225,201
PENTAGRAM
POKE 4917,9 (nieśmiertelność)
POKE 50751,0 (nieograniczony skok).

Następne poke'i należy wprowadzić przy pomocy programu COPY-COPY.

FAIRLIGHT
POKE 61893,0, (nieśmiertelność)
POKE 62797,24 (likwiduje ograniczenie na ciężar przedmiotów)
POKE 63478,24 (likwiduje zamknięte drzwi)
POKE 58813,62: POKE 58814,6 (można oglądać rysującą się komnatę)

GHOST'N'GOBLINS
POKE 39857,135: POKE 39858,50: POKE 39859,180 POKE 39860,191
BOBBY BEARING
POKE 29688,175 (zatrzymanie czasu)
SAMANTHA FOX STRIP POKER
POKE 23408,6
JACK THE NIPPER
POKE 44278,58. POKE 44285,58
CAUIDRON II
POKE 52133,0
SAI COMBAT
POKE 63364,201: POKE 32421,1
SABOTEUR
POKE 29894,0
SVEEVO'S WORLD
POKE 33219,0: POKE 37008,255

Na koniec podam kilka programów ładujących, które należy umieścić na miejscu oryginalnego programu ładującego.

PYRACURSE
```
10CLEAR 24799: LOAD"" CODE 23296
20 POKE 23325,201: RANDOMIZE USR 23299
30 POKE 33446,201: RANDOMIZE USR 29600
```

PHEENIX
```
10 CLEAR 24500: LOAD" "CODE 24532
20 LET N = 1: POKE 32232,N: LOAD"" CODE
RANDOMIZE USR 30105
```

Po napisaniu tego programu i wprowadzeniu dwóch segmentów otrzymasz N + 1 ludzików i grę rozpoczniesz od N + 2 screen'u.
Uwaga: Dwa ostatnie programy są opracowane dla kopii dostępnych autorowi.

GRACZ

Video Copy Procesor P-70B firmy Mitsubishi umożliwia wydruk obrazu z monitora, magnetowidu, kamery video oraz innych urządzeń

Komputer Plantron PT-386: procesor 80386 z zegarem 16 MHz system operacyjny MS-DOS 3.2

CEBIT '87

...to prawdziwy raj dla miłośników komputeryzacji, targi komputerowe zaliczane do największych i najbardziej prestiżowych na świecie, organizowane co roku na ogromnych terenach targowych Hannoveru. Tym razem odbyły się w dniach 4-11 marca, zajmując 12 pawilonów wystawowych.

Trudno byłoby wymienić wszystko to, co było do obejrzenia. Jeszcze trudniej byłoby znaleźć dziedzinę związaną z procesem informatyzacji, która nie byłaby tu reprezentowana. Z naszego punktu widzenia „raj" ten ma jeszcze jedną istotną zaletę - wydaje się być względnie łatwo dostępnym. Lokalizacja geograficzna Hannoveru każe się nam zagłębić w drugi obszar płatniczy jedynie na głębokość ok. 100 km, a więc jest w zasięgu „złotówkowej" benzyny. Dla ewentualnych śmiałków od razu przestroga. Koszty utrzymania w czasie targów trzeba liczyć podwójnie w stosunku do pozostałych dni roku, a absolutny brak miejsc w hotelach już kilkadziesiąt kilometrów od miasta (nie mówiąc o centrum) przypomina rodzime problemy kwaterunkowe. W specjalnym komputerowym centrum miejsc noclegowych, najtańszy pokój hotelowy jaki nam po długich poszukiwaniach zaoferowano kosztować miał 120$. Nie mogę opisać jego standardu bo... nie skorzystaliśmy. Istnieje jednak wyjście z tej opresji i to całkiem nam nieobce — kwatery prywatne. W najtańszych (odpowiadających naszej kategorii I) można się przespać „już" za 18 $. Niestety dorzucają jeszcze obowiązkowe śniadanie za 2 $. Za mało żeby żyć, za dużo żeby umrzeć.

Atmosfera targów jest wyczuwalna w całym mieście. Już dwadzieścia kilometrów przed miastem pojawiają się na autostradzie targowe tablice informacyjne, a specjalne napisy informują o częstotliwościach, na których można odbierać przez radio informacyjną rozgłośnię targową. Organizatorzy za pewniają zwiedzającym wszelkie możliwe usługi — informacyjne, bankowe, komunikacyjne, zaopatrzeniowe, a nawet religijne różnych wyznań. Tereny targowe, oddalone znacznie od centrum miasta, otaczają olbrzymie puste przestrzenie zamieniane w gigantyczny parking samochodowy. To istotne ułatwienie dla dziesiątek tysięcy odwiedzających targi. Frekwencja jest imponująca, choć koszty samego wejścia na targi nie są bagatelne. Jednokrotny bilet kosztuje 12,5 $. Jeszcze jedna ciekawostka — wstęp dozwolony jest od 14-tu lat.

Dla zwiedzających dzień targowy zaczyna się o godz. 9.00. Wchodząc wejściem północno-wschodnim, trafiamy na pierwszy i zarazem największy pawilon targowy oznaczony numerem 1. Zlokalizowana w nim jest część administracyjna targów, a liczni wystawcy prezentują tu uniwersalne i specjalistyczne systemy przetwarzania danych, elementy rozbudowywujące możliwości systemów komputerowych, urządzenia biurowe służące komunikowaniu się, dyktafony, maszyny do pisania i do kreślenia, biurowe systemy drukujące i kopiujące, urządzenia do produkcji, obróbki i wykorzystania mikrofilmów do celów biurowych, systemy kasowe i przechowywania mienia i wiele innych urządzeń wspomagających różne specjalistyczne prace biu rowe — wszystko podporządkowane systemom sterowanym komputerem. Trudno sobie wręcz wyobrazić jak przyjemna, efektywna i wręcz nobliwa staje się praca urzędnicza, gdy wykonywać ją przy pomocy tych urządzeń. A jak miło, szybko i kompetentnie byliby obsługiwani petenci. Można się rozmarzyć.

Niewielki pawilon nr 2 kryje w sobie systemy komputerowe służące wyposażaniu banków, przetwarzaniu danych finansowych, obsłudze klientów, bankowości a także najbardziej przemyślne systemy bezpieczeństwa i ochrony depozytów bankowych. Prezentowano również kompleksowe systemy służące rozwiązywaniu problemów finansowych i kredytowych. Szczególną naszą uwagę zwrócił oferowany za 18000$ system komputerowy ze specjalistycznym oprogramowaniem służącym... wprowadzaniu w błąd urzędów skarbowych. Właściciel gwarantował nam jego skuteczność w odniesieniu do 18-tu państw europejskich. Z pewnym zażenowaniem przyznawał, że reklamowany przez niego produkt może nie zdać egzaminu w Belgii i Luksemburgu, ze względu na specyfikę tamtejszych zasad podatkowych. W zupełne osłupienie i bezradność wprawiło go nasze pytanie o skuteczność systemu w konfrontacji z polskim urzędem skarbowym. Odchodziliśmy z triumfalnymi minami.

W kolejnym, trzecim pawilonie przekonujemy się o prawdzie, którą w Polsce ciągle jeszcze odkrywamy. Na programach można zarabiać i to dobrze. Potężne koncerny i zupełnie drobne firmy udowadniają, że proces komputeryzacji ma sens jedynie wtedy, gdy fascynacji sprzętem towarzyszy intensywny rozwój oprogramowania. W najbardziej nawet atrakcyjną postać komputerowej powłoki musi zostać tchnięta software'owa dusza. Praca nad tym, choć na ogół czasochłonna i zawsze związana z pewnym ryzykiem porażki nie jest per saldo marnowaniem pieniędzy. Szkoda, że w tak niewielkim stopniu spotykamy się z efektami tej pracy w tak li cznych przecież w Polsce firmach komputerowych. Co pokazano w tej dziedzinie w Hannowerze? Praktycznie wszystko. Kompleksowe rozwiązania służące planowaniu i tworzeniu projektów, jednostki sterowania i kontroli sieciami lokalnymi, systemy

informacyjne, wspomagające procesy decyzyjne i zarządzania w rozumieniu rozwiązań całościowych, systemy kontroli transportu, programy kodowania danych, programy doskonalenia systemów, programy użytkowe dla systemów produkcyjnych sterowanych numerycznie, systemy klasyfikacji danych, systemy obrachunku kosztów, systemy użytkowe dla rachunkowości, zakupów i inwestycji i wiele innych

Ciekawostką samą w sobie jest fakt, że osobny pawilon, oznaczony nr 18 został poświęcony wyłącznie systemom CIM i CAD/CAM. Tak zwane technologie „C" odgrywają stale wzrastającą rolę we współczesnym projektowaniu i wytwarzaniu, wspomagając wymieniane wcześniej programy użytkowe w zakresie opisu graficznego, projektowania' i sterowania produkcją. Rozszyfrujmy te angielskie skróty: CIM — computer-intergrated manufactury, CAD — computer-aid design i CAM — computer- aid manufacturing.

Organizatorzy CEBIT-u nie ograniczyli się jedynie do prostej ekspozycji prezentowanych towarów. Równolegle realizowany był program informacyjno-produkcyjno-edukacyjny, konferencje i sympozja. Często prelekcje — właściwie nagłośnione i wzbogacone obrazem — odbywały się bezpośrednio na stoiskach. Były też krótkie kursy komputerowe. W ramach imprez towarzyszących odbywał się międzynarodowy kongres telekomunikacji, seminarium poświęcone „sztucznej inteligencji", forum zabezpieczania danych, konferencja nt. funkcjonalności urzędów pocztowych, forum marketingowe itd.

Ze względu na naturalne ograniczenia, przytoczony powyżej opis jest bardzo skrótową relacją z CEBIT 87. Rzutem oka z „lotu ptaka" i to z bardzo wysokiego lotu. Można chyba jednak zaryzykować, nawet na tej podstawie, sformułowanie kilku wniosków z konieczności także uproszczonych.

Komputeryzacja to nie tylko mikrokomputery, a mikrokomputery to nie tylko i nie przede wszystkim PC/XT. A takie wrażenie można było wynieść z wystaw zorganizowanych niedawno w Warszawie w PKiN, w Hotelu „Victoria". Potrzebne nam są bieżące kontakty z tym co w tej materii dzieje się w najbardziej rozwiniętych krajach. „Nam" tzn, nie tylko specjalistom wysokiej klasy informatykom (oni są na ogół śledzą fachowe czasopisma), ale przede wszystkim potencjalnym użytkownikom, konsumentom komputerowego rynku.

Anegdota o księgowych, którzy wyniki z komputera sprawdzają „na wszelki wypadek" na liczydle nie rozmija się tak zupełnie z rzeczywistością. Ciągłe przykrawanie postępu cywilizacyjnego do przeciętnego niskiego stanu naszej cywilizacyjnej świadomości rozmija się z sensem. Przełamywanie tych nawyków, stereotypów, przyzwyczajeń nigdy nie odbywa się bez oporu. Ale opór ten trzeba pokonywać.

Radykalnej zmianie powinno ulec może podejście do kwestii oprogramowania. Szczególnie, że nie mając większych szans w bezpośredniej konfrontacji technicznej, właśnie tworzenie oprogramowania mogłoby się stać naszą polską specjalno ścią. Nie ograniczajmy się do gier komputerowych czy w najlepszym wypadku tłumaczenia zachodnich programów użytkowych na język polski.

Polski rynek komputerowy to swoiste kuriozum europejskie, ale chwała temu, kto na to pozwolił. Pokonujemy dzięki temu, choć kuchennymi drzwiami, kolejną barierę rozwojową. Ale musimy sobie szybko zdać sprawę, z dużej odpowiedzialności jaka ciąży z tego tytułu na „władcach" tego rynku tak licznych przecież firmach państwowych, prywatnych i polonijnych realizujących proces komputeryzacji kraju. Ich obowiązki powinny być daleko większe od wynikających z prostej rzetelności handlowej. Przecież to właśnie te firmy, sprawując i rozpowszechniając określony sprzęt kształ tują nawyki, modę, upodobania. Ustalają swoistą listę rankingową typów komputerów.

Jarosław Pachowski

Komputer Amiga 2000 również pracuje w systemie MS-DOS

SIR CLIVE POWRACA

Niepowtarzalny brytyjski fenomen Sir Clive Sinclair zamierza powrócić na rynek komputerowy. Na przeglądzie nowości firm komputerowych, który odbył się w drugiej połowie lutego, w Birmingham, Sir Clive zaprezentował tani (230 funtów szterlingów) komputer przenośny. Jest to, jak twierdzi, idealny komputer osobisty do celów pracy zawodowej, businessu i nauki.

Niecały rok temu Sinclair zmuszony był sprzedać swe prawa do komputerów marki Spectrum i QL firmie Amstrad. Od czasu zainkasowania pięciu milionów funtów w rezultacie tej nie zaplanowanej transakcji niewiele było o nim słychać.

O komputerze przenośnym Clive Sinclair myślał już od paru lat. Pandora — tak roboczo nazwano to urządzenie — miała mieć pełnowymiarowy płaski ekran i pamięć nowego typu. W pewnym okresie myślano tak że o tym, aby była kompatybilna z komputerami Spectrum.

Nowy komputer — Z88, z którym Sir Clive wchodzi na rynek, niewiele ma wspólnego z pierwotnym pomysłem. Zastosowano w nim tradycyjny, płaski ekran na ciekłych kryształach o pojemności ośmiu wierszy po osiemdziesiąt znaków. Sprzedawane z komputerem oprogramowanie obejmuje edytor tekstów, formularz elektroniczny i notatnik; możliwe jest tworzenie „okienek" pozwalających na jednoczesne wyświetlanie róż nych informacji oraz praca w trybie równoległym.

Zalety te wydają się mniej oczywiste, gdy rozważyć je bardziej szczegółowo. Ośmiowierszowy ekran trudno rozsądnie podzielić na mniejsze kawałki, stąd np. jedno z czterech „okienek" służy jedynie do pokazywania stanu baterii. Komputer nie jest wyposażony w stację dysków. Ma pamięć o pojemności 32 KB, z cze go jedynie 15 KB dostępne jest dla użytkownika. Po nadto zapowiedziano sprzedaż dodatkowych pamięci — 32 KB w cenie 20 funtów i 128 KB w cenie 50 funtów, a w przyszłości kasety o pojemnościf 1 MB. Daje to w sumie około 3 MB pamięci, akurat tyle — jak twierdzi Clive Sinclair — aby zapamiętać wszystkie ważniejsze utwory Szekspira. Z podanego wyliczenia wynika więc, że sir Clive ma nienajlepsze zdanie o twórczości tego dramaturga.

Niewątpliwym atutem nowej oferty jest wyjątkowo niska cena, co jednakże pociągnęło za sobą szereg ograniczeń w stosunku do aktualnych tendencjświa towych. Np. niewielki ośmiowierszowy ekran nie odpowiada ogólnemu dążeniu do wyposażenia przenośnych komputerów w pełnowymiarowy ekran. Sir Clive jest jednak przekonany, że konkurencyjna cena spowoduje, iż przyszli użytkownicy zaakceptują także fakt, że system operacyjny Z 88 nie odpowiada powszechnie stosowanym standardom przemysłowym i przyjmować może dane jedynie z IBN i sprzętu z nim kompatybilnego.

Z88 ma być sprzedawany przez Cambridge Computer, firmę powstałą w zeszłym roku, której jednym ze współwłaścicieli jest Clive Sinclair. Ponadto część udziałów posiadają pracownicy, a 10 proc. Sinclair Research. Thorn EMI Datech jest, według oświadczenia Cambridge Computer, „pierwszym producentem" nowego komputera, a Sir Clive oczekuje, że uda mu się osiągnąć poziom sprzedaży równy dziesięciu tysiącom sztuk miesięcznie. Jednakże wzloty i upadki Sinclaira pozwalają przypuszczać, że jego nowe osiągnięcie spotka się ze sceptycznym przyjęciem. Kojarzy się on bowiem powszechnie ze stereotypem brytyjskiego badacza, który przy znacznych osiągnięciach technicznych nie bardzo zna się na businessie.

Natomiast fakt, że po ciężkich porażkach w tej dziedzinie znów staje do walki, wzbudziłby raczej sympatię wśród ceniących nieugiętość Amerykanów, niż u Brytyjczyków, dla których liczy się przede wszystkim solidność.

Jarosław Barta

KOMPUTER JUŻ NIE DREWNIANY

W poprzednim odcinku (Bajtek 3/87) mówiliśmy o tym, że komputer to urządzenie (nawet drewniane), które potrafi zmie niać swój stan. Można zatem wnioskować, że komputer może być zbudowany ze wszystkiego, co przyjmowałoby w sposób stabilny różne stany, dające sie zmieniać w sposób kontrolowany.

Zauważmy, że informacja w naszym urządzeniu może być zakodowana tylko przy pomocy pewnej skończonej liczby pozycji, mogących przyjmować jedynie dwa stany. Najmniejszą liczbą pozycji, kodującą podstawową informację, nazwano **bajtem**, pojedynczą pozycję **bitem**, a system logiczny używający tylko dwóch stanów, **systemem dwuwartosciowym.**

W drewnianym komputerze operację dodawania umożliwiła specjalna konstrukcja kanałów i wahadełek. Toczące się kulki ustawiały wahadełka w określonej pozycji. Odczy tanie zarejestrowanego stanu wahadełek dawało wynik operacji. W przypadku układów elektronicznych wymagamy aby komputer wykonywał więcej operacji niż tylko do dawanie. Układy, które to potrafią, nazywają się **jednostkami arytmetyczno-logicznymi** (tzw. ALU) lub arytrometrami.

Mówimy już dużo o logice i o układach logicznych, zatem należałoby przybliżyć trochę te terminy. Poznaliśmy już termin logika dwuwartościowa, jako system oparty o dwa stany „prawdę" i „fałsz". „Prawdę" można utożsamić z „jedynką logiczną", a „fałsz" z „zerem logicznym". Taką logikę nazwano **„logiką dodatnią".** Dla układów elektronicznych najczęściej „prawdę" reprezentuje wysoki potencjał, przeważnie 5. V, a „fałsz" niski — 0. V (w praktyce 4,6 — 5,2 V i 0 — 0,7 V).

Prawa logiki, które obowiązują do dziś w konstrukcji komputerów zostały po raz pierwszy przedstawione przez George'a Boole'a w 1847 r. W tzw. **„Algebrze Boole'a"** określone są trzy działania: suma logiczna („lub", „OR" rys. 1), iloczyn logiczny („i", „AND" — rys. 2) i negacja („nie", „NOT").

W tab. 1 -3 przedstawiono odpowiednie tabliczki działań:

A	B	Q
0	0	0
0	1	1
1	0	1
1	1	1

Tab.1
Suma logiczna
A + B = Q

A	B	Q
0	0	0
0	1	0
1	0	0
1	1	1

Tab.2
Iloczyn logiczny
A - B = Q

A	B
0	1
1	0

Tab. 3
Negacja
A = Q

Elementy elektroniczne, które wykonują powyższe podstawowe działania nazwano bramkami. Symbole graficzne tych bramek przedstawiono na rys. 3-5.

Pierwsze bramki, produkowane jako układy scalone wy konywane były specjalną techniką, tzw. TTL (ang.: transistor — transistor logic). Stąd ich bardzo popularna nazwa „bramki TTL". Układem, który zyskał największą popularność, stał się nawet pewnym symbolem okresu technologii TTL, jest bramka typu NAND (rys.6), realizująca już pe wne złożone działanie (NOT AND). Tab.4 pokazuje jej funkcje. Jednakże, tu pewne zaskoczenie, budowa jej jest prostsza od zwykłej bramki AND. Dla bardziej wnikliwych przedstawiam schemat takiej właśnie bramki na rys.7.

A	B	Q
0	0	1
0	1	1
1	0	1
1	1	0

Tab.4 działanie
„nie i" (NOT AND)

Zobaczmy teraz jak przy pomocy logicznych bramek można zrealizować układy pamiętające i liczące. Zacznij my od przykładu zwykłego dodawania. Przyjmijmy, że chcemy dodać dwie jednobitowe liczby. Wszystkie możliwe przypadku takiego dodawania przedstawia tab. 5. Wynik takiej sumy może być równy dwa (11), zatem dwubitowy, stąd dwa sygnały wyjściowe Q1 i Q2. Na rys. 8 znajduje się przykład realizacji powyższego działania, przy pomocy bramek TTL.

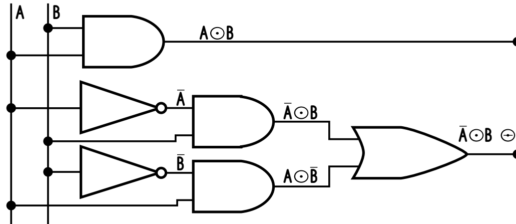
A	B	Q1	Q2	działanie A+B dziesiętnie
0	0	0	0	0 + 0 = 0
0	1	0	1	0 + 1 = 1
1	0	0	1	1 + 0 = 1
1	1	1	0	1 + 1 = 2

Tab.5. Wszystkie możliwe przypadki dodawania dwóch jednobitowych liczb

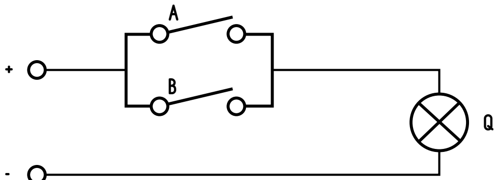
Teraz przyjrzyjmy się drugiego typu układom wchodzącym w skład układów pamiętających czyli rejestrów. Układami tymi są przerzutniki, które definiujemy jako elementy posiadające dwa wyjścia Q i Q. Ich stany zależne są od określonych zmian stanów na wejściach i przechowują in formacje pomiędzy dwoma impulsami przełączającymi. Przerzutniki mogą posiadać wejścia synchronizujące i zerujące, lecz nie jest to konieczne. Nazywa się wtedy **asynchronicznymi**. Takim przerzutnikiem jest **przerzutnik RS**. Posiada on dwa asynchroniczne wejścia informacyjne. Jego działanie obrazuje tab.6, gdzie „Q-" oznacza stan przed przełączeniem, a „Q+" po przełączeniu.

S	R	Q-	Q +
0	0	0	0
0	0	1	1
1	0	0	1
1	0	1	1
0	1	0	0
0	1	1	0
1	1	0	-
1	1	1	-

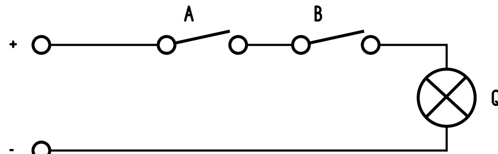
Tab.6. Działanie przerzutnika RS

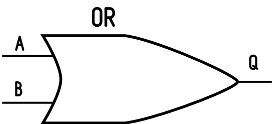
Rys.8 – Schemat ideowy układu sumatora dwóch liczb jednobitowych

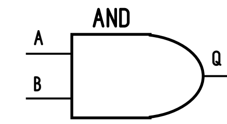
Rys. 1 – Działanie funkcji OR

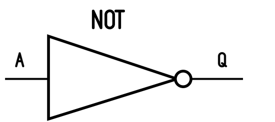
Rys. 2 – Działanie funkcji AND

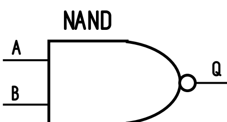
Rys. 5 – Bramka OR

Rys. 5 – Bramka AND

Rys. 5 – Bramka NOT

Rys. 5 – Symbol bramki NAND

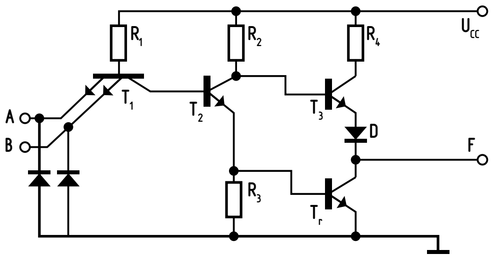
Działanie przerzutnika jest następujące. Gdy R = Q i S = Q stan wyjścia nie zmienia się. Gdy S=1 i R = Q, wtedy przerzutnik ustawiamy, tzn. Q = 1 i Q = Q. Gdy R = 1 i S = Q a Q = 1. Gdy S = R=1, nie można przewidzieć czy przerzutnik przełączy się czy też nie.

W bardzo dużym skrócie poznaliśmy pewne możliwości podstawowych bramek cyfrowych realizujących działania logiczne. Do zwykłego jednobitowego dodawania potrzebnych było sześć bramek. Do ośmiobitowego już widać, że minimum 48. Do najprostszego elementu rejestru, czyli przerzutnika potrzebne były cztery bramki. Policzmy, dla 48KB Spectrum, to już daje 49152x8x4 = 1572864 bramek. A co z innymi układami znajdującymi się w tym towa rzystwie...?

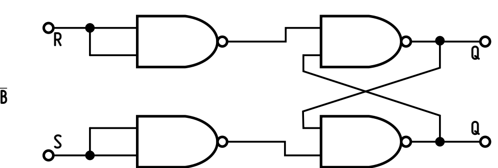
O tym za miesiąc.

Krzysztof Czernek

LITERATURA
(1) J. Pieńkos, J. Turczyński: Układy scalone TTL w sy stemach cyfrowych; WK 1980
(2) P. Misiurewicz: Układy automatyki cyfrowej; WSP 1981

Rys. 7 - - Schemat ideowy bramki typu NAND

Rys.9 – Przerzutnik RS

ROZSĄDNA OSZCZĘDNOŚĆ (2)

Miesiąc temu zajmowaliśmy sie konstruowaniem i ocena algorytmów, czyli metod rozwiązywania zadań. Jeśli ktoś z Was miał problemy z zapisaniem podanych algorytmów w postaci programów, to może pomogą w tym szkice programów realizujących podane miesiąc temu metody.

Jakie wnioski możemy wyciągnąć? Jeśli dwa programy napisane są w tym sa mym języku i działają na takim samym komputerze, w identycznych warunkach, to decydującym czynnikiem określają cym czas działania jest algorytm każde go z tych programów. Inaczej mówiąc, szybkość działania programu zostaje wstępnie określona jeszcze przed napisaniem pierwszej instrukcji — poprzez wybór metody rozwiązania. Co dalej? Ano to, że warto docenić rolę algorytmu, a więc także rolę i znaczenie przygotowania przemyślanego projektu programu zanim zaczniemy pisać sam program. Warto wreszcie, gdy już wymyślimy me todę rozwiązania zadanego problemu, zastanowić się, czy jest to metoda wystarczająco efektywna, czy też raczej na leży próbować znaleźć jakiś lepszy sposób.

Tutaj niewielka dygresja. Wśród informatyków zawodowych samo zapisanie gotowego algorytmu w postaci programu nie jest zwykle uważane za największy problem. Ten etap często nazywany jest „kodowaniem", a przecież kodowanie w swoim typowym znaczeniu to czynność prawie mechaniczna, nie wymagająca wiele myślenia. Mamy tutaj do czynienia ze świadomym i celowym oddzieleniem czynności opracowania (wymyślenia nowego lub wybrania z kilku istniejących i opublikowanych) algorytmu od czynności zapisania tego algorytmu we właściwym języku programowania. U początkujących programistów jedną z przyczyn trudności jest to, że zaczynają pisać program niezbyt dokładnie wiedząc jakie czynności musi ten program wykonać, żeby otrzymać rozwiązanie. Na to nakłada się słaba znajomość konstrukcji języka i w rezultacie napisanie nieskomplikowanego programu zaczyna stwarzać duże problemy. Skoro już była mowa o „zawodowcach", warto dodać że istnieje wiele publikacji zawierających właśnie opisy znanych algorytmów rozwiązywania typowych, spotykanych w codziennej praktyce zadań, a ambicją wielu autorów jest wymyślenie algorytmu rozwiązującego jakiś konkretny problem szybciej niż wszystkie inne znane do tej pory metody.

Ale wróćmy do naszego głównego wątku. Ustaliliśmy, że gdy komputer i język są już ustalone czas działania programu zależy przede wszystkim od metody rozwiązywania problemu. W tej sytuacji nie ma się co łudzić, że radykalnie skrócimy czas działania programu stosując różne dziwne sztuczki, np. stosowanie zmiennych o możliwie najkrótszych nazwach (dotyczy to tych interpreterów BASIC-a, które dają do dyspozycji nazwy wieloznakowe), czy też usuwanie z programów komentarzy. Tak naprawdę, to wśród krążących między mikrofanami metod na przyspieszenie działania programów nastąpiło przemieszanie pomysłów wartościowych z pomysłami przypominającymi spluwanie przez lewe ramię i wymawianie magicznych zaklęć, np. obecność komentarzy może mieć naprawdę znaczący wpływ tylko na wielkość programu, ale nie na czas jego działania.

Dlaczego tak zdecydowanie wypowiadam się przeciwko, ogólnie mówiąc sztuczkom, czy nie można ich stosować równolegle z wyborem efektywnego algorytmu? Otóż dlatego, że ogromna większość tych „sposobów" powoduje znaczne zmniejszenie czytelności tekstu programu dla człowieka. A to z kolei znacznie zwiększa nakład pracy potrzebny na zrobienie czegokolwiek z programem — znalezienie w nim błędu, wprowadzenie modyfikacji itd. Inaczej mówiąc, zyskamy troszkę czasu na skróceniu działania programu, ale za to stracimy go dużo więcej przy okazji pracy z programem. Spróbujcie sobie uświadomić, ile razy programista musi przeczytać tekst dużego programu podczas jego uruchamiania. To, że programy są czytane nie tylko przez komputery, ale również (a może nawet przede wszystkim) przez ludzi jest oczywiste chyba dla wszystkich. Wynikający z tego faktu, równie oczywisty wniosek, że programy należy pisać tak, by ludzie mieli jak najmniej kłopotów z ich od czytaniem jest niestety przez wielu programistów ignorowany. Powiedzmy to sobie szczerze i brutalnie, dotyczy to przede wszystkim programistów słabych.

Aby zademonstrować różnicę w odbiorze tekstu jaką może spowodować różny sposób zapisu, starałem się odpowie dnio „preparować" teksty algorytmów i programów zamieszczonych w tym artykule. Efekt pozostawiam Wam do oceny i ewentualnie jako materiał do wyciągnięcia własnych wniosków.

Świetnie, powie ktoś, moje programy piszę sam i sam je czytam, poza tym doskonale wiem, co jest w którym miejscu, nawet bez komentarzy i niezależnie od układu graficznego tekstu. Na pewno jest to prawdą dla programów małych, ale czy rzeczywiście można łatwo zapamiętać wszystkie szczegóły programu mającego kilkaset czy nawet kilka tysięcy linii? Poza tym pamiętajmy, że czasami trzeba wrócić do programu po dłuższej przerwie. Czy za rok nie dojdziesz do wniosku, że jakiś program warto przerobić? I czy przypadkiem nie okaże się wtedy, iż jest on napisany tak, że zupełnie nie widać co się w nim dzieje.

Zbliżyliśmy się w ten sposób do problemu tzw. dokumentacji technicznej, czyli opisu tworzonych programów. Nie będziemy rozwijać tego tematu, gdyż od amatorów programujących dla przyjemności nikt takiej dokumentacji nie będzie wymagał (od zawodowych programistów jest ona wymagana). Może jednak pisząc duży program warto zrobić kilka stron notatek — na pewno przydadzą się w przyszłości. Zwróćmy wreszcie uwagę, że najprostszą formą takiej dokumentacji - opisu działania programu są właśnie komentarze. Ich dodatkową zaletą jest to, że dopóki mamy tekst programu nie mogą nam zginąć, no i zawsze są pod ręką gdy czytamy program. Pamiętajmy tylko, że jeśli wprowadzamy zmiany do programu, część komentarzy może stać się nieaktualna i zamiast pomagać, bę dzie wprowadzać w błąd. Czyli, zmienia jąc program zmieniamy również komentarze — od razu, a nie kiedyś później!

Pisanie dobrych komentarzy, krótkich a równocześnie treściwych i zrozumia łych nie tylko dla autora jest rzeczą trudną — trzeba się tego uczyć tak jak dobrego programowania. Najlepiej zacznij już od dziś.

Jak wspomniałem, pisanie programów w sposób czytelny nie ma większego wpływu na szybkość jego działania, może natomiast zwiększyć ilość zajętego przez program miejsca. Co robić, gdy miejsca zaczyna brakować. W większości wypadków wyjście jest następujące: znaczną część miejsca w programie zajmują dane, np. tablice, bardzo długie zmienne tekstowe itp. Na ogół do testowania programu pełna wielkość obszarów danych nie jest potrzebna, co pozwala uzyskać dodatkowe miejsce na dłuższy program. Po ostatecznym prze testowaniu wersję z komentarzami zapisujemy do archiwum — bo może jeszcze kiedyś się przyda, natomiast z wersji roboczej usuwamy komentarze, uzyskując dodatkowe miejsce w pamięci. Możemy to zrobić zupełnie spokojnie, bo od tej pory tę wersję programu będzie czytał tylko komputer, który komentarze i tak ignoruje.

Teraz szata graficzna programu. Trudno ustalić jednoznaczne kryteria rozmieszczenia tekstu, zapewniające jego największą czytelność, gdyż wiele zależy tutaj od indywidualnych upodobań, jednak wieloletnia praktyka wykazuje, że są pewne typowe rozwiązania. Można tu zaliczyć:

Umieszczanie instrukcji zmieniających sterowanie w programie (instrukcje warunkowe, pętle) jako pierwszych instrukcji w linii.

Tzw. wcięcia, czyli dodanie przed każdą instrukcją pętli kilku spacji. Powoduje to, że zawartość pętli jest na wydruku przesunięta w prawo, przez co wyróżnia się z treści programu. To samo dotyczy instrukcji wykonywanych warunkowo — zawartych wewnątrz IF THEN.

Oddzielanie od siebie fragmentów programu realizujących odrębne funkcje, np. pustą linią, lub rzędem gwiazdek.

Używanie nazw mnemotechnicznych, tzn. kojarzących się z zawartością nazywanego obiektu (nie na wszystkich mikrokomputerach dysponujemy nazwami o długości odpowiedniej do tego celu).

Nie ma w tej dziedzinie jednolitego, zaakceptowanego przez absolutnie wszystkich standardu, jednak powyższe zasady są akceptowane dość powszechnie i dobrze byłoby nie oddalać się od nich zbyt daleko.

Pora na małe podsumowanie. Nie namawiałem nikogo do pisania nieefektywnych programów, chciałem tylko wskazać gdzie należy szukać efektywności, gdzie zaś oszczędności nie należy robić, gdyż mogą to być oszczędności nieopłacalne. Równocześnie musimy sobie zdawać sprawę, że wybór algorytmu i czytelny zapis to tylko część składników określających jakość programu. Pozostałymi zajmiemy się w niedalekiej przyszłości.

Andrzej Pilaszek

```
1 REM realizacja algorytmu 1
10 DIM T%(1000):PRINT "Dlugosc tekstu"
15 INPUT N:FOR I=1 TO N
20 T%(I)=32:NEXT:FOR I=1 TO N STEP 2
30 T%(I)=100:NEXT:GOSUB 1000:I=1
40 IF I=N GOTO 100
50 IF T%(I)<>32 GOTO 90
55 FOR J=I+1 TO N
60 T%(J-1)=T%(I):NEXT
70 N=N-1
80 GOTO 40
90 I=I+1:GOTO 40
100 GOSUB 1000
110 END
1000 FOR I=1 TO N:PRINT T%(I):NEXT
1010 RETURN

10 REM realizacja algorytmu 2
20 DIM T%(1000)
21 REM do testowania wykorzystujemy
22 REM poczatkowy fragnent tablicy T
23 REM o dlugosci N, ktora wczytany:
24 PRINT "Podaj dlugosc tekstu "
25 INPUT N
30 REM wypelniany tablice spacjami-
40 REM dane do testow
50 FOR I=1 TO N
60 T%(I)=32
70 NEXT
80 REM wstawienie znakow innych niz
90 REM spacja pozwoli sprawdzic program
100 FOR I=1 TO N STEP 2
102   T%(I)=100
105 NEXT I
160 GOSUB 1000 : REM wyswietl. danych

170 REM ************************
180 REM ** zaczynamy program **
190 I=1
200 REM szukany pierwszej spacji
210 IF T%(I) = 32 GOTO 260
220   I=I+1
230 GOTO 210
240 REM spacja znaleziona,
250 REM ustawiany wl i w2
260 W1=I
270 W2=I
280 REM petla przegladania tekstu
290 IF W2=N+1 GOTO 370 :REM 370=koniec
300 W2=W2+1
310   IF T%(W2)= 32 GOTO 290
320   REM tu w2 wskazuje niespacje -
330   REM przepisanie znaku
340   T%(W1)=T%(W2)
350   W1=W1+1
360 GOTO 290 : REM na poczatek petli
370 N=W1-1
380 GOSUB 1000 : REM wyswietl. wynikow
390 END
1000 REM ************************
1005 REM procedura wydruku tablicy
1010 PRINT "TABLICA T%"
1040 FOR I=1 TO N
1050   PRINT T%(I) ",";
1060 NEXT I  :  PRINT "  "
1070 RETURN
```

WSZYSTKO DLA WSZYSTKICH

PC XT/AT AMSTRAD

SUPERSERWIS

PO UPŁYWIE OKRESU OBJĘTEGO GWARANCJĄ PRZEDSIĘBIORSTWO WDRAŻANIA POSTĘPU ORGANIZACYJNO-TECHNICZNEGO „REFLEKS" Sp. z o.o.

OFERUJE STAŁĄ → KONSERWACJĘ SIECI i MIKROKOMPUTERÓW KOMPATYBILNYCH Z IBM PC i AMSTRAD STOSOWANYCH DO CELÓW PROFESJONALNYCH

refleks

WARSZAWA
ul. GLOGERA 1
tel. 23-11-55
659-39-22

Sprzedam mysz do ZX - Spectrum. Informacje po nadesłaniu koperty zwrotnej: Anna Wichtowska, ul. Fałata 68 m. 10, 87— 100 Toruń. G-17

ATARI
IRATA — SOFTWARE — poleca:
— ponad 1000 programów
— instrukcje
— katalogi i informacje gratis
Skr. poczt. 160 66—400 Gorzów Wlkp. tel. 249-58 G-43

Programy na ATARI i SPECTRUM tanio wypożyczysz na miejscu lub za zaliczeniem pocztowym. Informacje za załączeniem koperty i znaczka. MICROMAN
40—181 Katowice, ul. Osikowa 66, tel. 585-106. D-43

Programy na ATARI 800 XL wymienię i sprzedam — tanio — 200 zł. Andrzej Ostrowski, ul. Malczewskiego 5/9, 58-309 Wałbrzych. G-12

sinclair
ZX Spectrum
SERVICE

— Naprawy
— Programy
— Interfejsy
— SP-DOS

9⁰⁰–16⁰⁰

PMS elektronik, ul. Legionowa 23, 01-343 Warszawa. K-79

Studio „RETURN"
ATARI ● AMSTRAD ● SPECTRUM ● IBM
wypożyczalnia programów i literatury, Warszawa, ul. Targowa 32, tel. 19-10-34 g 11—19. Rachunki oraz wysyłka pocztę. D-56

Commodore — 64
Poradnik programisty — Basic
Poradnik programisty — kod maszynowy
Instrukcja obsługi
Tłumaczenia
Sprzedam
Nawrocki
Łódź, ul. Pstrągowa 35 m.18 D-6

ZX SPECTRUM Naprawiam komputery. Wykonuję interfejsy do joysticków typu K&MPSTON I SINCLAIR II opisane w miesięczniku „Komputer" nr 9/86. Roczna gwarancja. Jerzy Dymecki, Meissnera 14 m. 1, Warszawa. D52

REKLAMUJ SIĘ W BAJTKU! • REKLAMUJ SIĘ W BAJTKU!

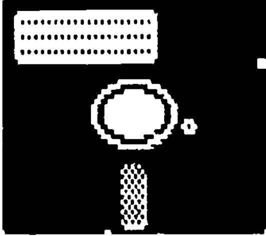
WSZYSTKO DLA WSZYSTKICH

GIEŁDA (ceny na dzień 1987.04.04 r.)

		GIEŁDA BAJTKA (tys. zl)	KOMIS (tys. zl)	AUSTRIA (średnie) (öS)	FRANCJA (średnie) (FF)	RFN (średnie) (DM)	WLK. BRYT (średnie) (£)
SINCLAIR	ZX81	38	–	550	–	49	–
	ZX Spectrum 48 kB	109	–	1100-1400	–	150–250	45–65
	ZX Spectrum Plus	120–140	140–160	1590	1350	180–300	65–75
	ZX Spectrum 128 kB	275–300	–	–	1800-1990	–	110–1 40
	Drukarka SEIKOSHA GP50S	90–120	160	–	–	199	60–65
	Interface Kempston	7–15	20	250	200	35	6–9
	Joystick QUICKSHOT II	9–11	12	150-160	80	9–15	5–7
COMMODORE	C-64	200	–	3400	1900	370–449	90–110
	C-128	390–410	580	6500	2890	590	210–230
	C-128D	800	–	12000	6850	1250	390–410
	Amiga z monit. kolorowym	–	–	–	–	2900	990
	Magnetofon 1531	35-40	45	900	350	49–65	25
	Stacja dyskietek 1541	245	–	4500	1950	450	110–150
	Stacja dyskietek 1570	–	–	6900	2300	490–540	160
	Drukarka MPS 801	200	300	2900	2200	199	–
	Dyskietki 51/4 (średnia jak.)	0.65–1.5	1.2–2	10–25	7	0.5–1.8	0.8–2
ATARI	800 XL	140	150	1500	900	140–180	60
	130 XE	210	–	2100	1400	360	150
	Stacja dyskietek 1050	200	–	2200	2150	370	130
	Drukarka 1029	240	300	1990	–	–	85
	Drukarka 1029	800	1.1mln	–	4000	970	395
AMSTRAD	464 z mon. monochromat.	230–300	390	6500	2690	520	160
	6128 z mon. monochromat.	520	700–800	11000	3990	900	250
	6128 z mon. kolor.	600	1mln	15800	5290	1250	320
	PCW 8256	–	1.3 mln	–	5920	–	340
	Dyskietki 3”	4–6.5	6–7	–	35	7-12	3.5–4
	Stacja dyskietek 3" do 464	195	295	6000	2600	549	140
	PC 1512 SD	–	2.4 mln	–	5920	1189	440

DRUGA GIEŁDA BAJTKA

Z inicjatywy Komitetu Osiedlowego nr 14, dyrekcji Zespołu Szkół Chemicznych oraz Koła Komputerowego przy Technikum Chemicznym powstała w Warszawie nowa giełda komputerowa firmowana przez „Bajtka", która zaprasza w każda niedzielę w godz. 10.00— 16.00 do swojej siedziby przy ul. Saskiej 78. Dla wygody uczestników przewidziana jest rezerwacja stolików oraz tablica ogłoszeń. Jesienią organizatorzy oraz redakcja „Bajtka" przewidują przygotowanie wspólnej imprezy mikrokomputerowej połączonej z pokazami najlepszych programów edukacyjnych napisanych przez młodych programistów.

INDYWIDUALNY BANK DANYCH

Nazywam się **Tomek Gawłowski**, jestem uczniem, mam 15 lat. Posiadam mikrokomputer: Philips VG 8020 i Spectrum 48K. Interesuję się informatyką, muzyką, kolarstwem, elektroniką i geografią Polski. Mam różne programy użytkowe i edukacyjne (około 30 graficznych oraz gry). Pragnę nawiązać kontakt z posiadaczami mikrokomputera VG 8020 w celu wymiany literatury i oprogramowania. Adres: ul. Łagiewnicka 80/98 m.57, 91-456 Łódź.

Krzysztof Petz, uczeń, 15 lat. Mikrokomputer: Atari 130XE, magnetofon XC-12, monitor. Interesuję się informatyką i wszystkimi dziedzinami z nią związanymi. Oprogramowanie: kilka programów użytkowych (programy kopiujące, bazy danych, „Koala" — wersja kasetowa itp.) oraz kilka gier. Chciałbym nawiązać kontakt z tymi posiadaczami komputera, którzy interesują się jego użytkowym wykorzystaniem. Proponuję wymianę oprogramowania. Adres: ul. Dzierżyńskiego 1/31, 11-200 Bartoszyce.

Maciej Karczewski, uczeń, 17 lat. Mikrokomputer Amstrad CPC 664, drukarka i monitor. Interesuję się informatyką i żeglarstwem. Oprogramowanie: kilkadziesiąt programów, przeważnie użytkowych. Proponuję wymianę programów, także listingów. Adres: ul Włościańska 16/57. 01-710 Warszawa.

Jacek Bednarkiewicz, student, 24 lata. Mikrokomputer Spectrum Plus, GP500A. Zainteresowania: wykorzystanie komputerów w budownictwie lądowym. Oprogramowanie: kilka własnych programów związanych z budownictwem oraz firmowe programy graficzne, Logo, Data Basic 3.0, kilka gier. Chciałbym wymieniać programy i doświadczenia. Adres: pl. Piastowski 3/1, 84-300 Lębork.

Michał Dylewski, uczeń, 15 lat. Mikrokomputer Spectrum Plus. magnetofon i pióro świetlne. Zainteresowania: elektronika i informatyka. Oprogramowanie: kilkadziesiąt gier, bazy danych, edytory tekstów, Pascal, Asembler i inne. Chciałbym wymieniać programy, czasopisma, schematy urządzeń peryferyjnych oraz doświadczenia związane z pracą Spectrum Plus. Adres: ul. Wspólna 35 m.5, 00-519 Warszawa.

Marek Kolibek. uczeń, 16 lat. Mikrokomputer Commodore C16 z rozbudowaną pamięcią do 64KB, magnetofon. Zainteresowania: informatyka, języki programowania. Posiadam kilkadziesiąt gier oraz dużo własnych programów użytkowych. Chciałbym poprzez wymianę uzyskać ciekawe programy użytkowe. Adres: ul. Krowoderskich Zuchów 11/46, 31-271 Kraków

Jacek Łowicki, pracownik Okręgowego Urzędu Miar, 23 lata. Mikrokomputer: SHARP MZ-731 z wbudowanym ploterem i magnetofonem. Interesuję się techniką Audio-Video i informatyką. Dysponuję około 70 programami, przetłumaczoną instrukcją obsługi oraz podręcznikiem Basic'a. Proponuję wymianę oprogramowania i literatury. Adres: ul. Piekarska 13 m. 5, 87-800 Włocławek

Darek Tomczyk, uczeń, 14 lat. Mikrokomputery: Amstrad PCP464 i Sega 3000. Interesuję się informatyką i fotografiką. Oprogramowanie do Amstrada: kilkanaście gier; do komputera Sega: 10 programów użytkowych i gry. Proponuję wymianę oprogramowania. Adres: ul. Poniatowskiego 3/20, 66-400 Gorzów Wielkopolski

Konrad Czemarmazowicz, uczeń, 13 lat. Mikrokomputer Commodore 16. Interesuję się komputerami i sportem. Oprogramowanie: kilkanaście gier i programów użytkowych. Pragnę nawiązać kontakt z posiadaczami C-16 w celu wymiany oprogramowania. Adres: ul. Wybickiego 6, 51-144 Wrocław

Tomasz Mojżuk, uczeń L.O., 16 lat. Mikrokomputer TRS-80 f-my Tandy (64 kB RAM). Zainteresowania: matematyka, mikrokomputery. Chciałbym nawiązać kontakt z posiadaczami tego mikrokomputera w celu zdobycia oprogramowania i wiadomości na temat współpracy TRS-80 z urządzeniami peryferyjnymi. Adres: Podostrówek 5, 16- 150 Suchowola.

Marek Suchecki, uczeń, 16 lat. Mikrokomputer Atari 800XL, magnetofon XC-12. Interesuję się żeglarstwem, matematyką i informatyką. Oprogramowanie: Kilkanaście gier (w tym kilka własnych), edytor tekstów, program kopiujący. Chciałbym dowiedzieć się czegoś o Asemblerze Atari i wymieniać oprogramowanie. Adres: ul. Kilińskiego 25/4, 58-100 Świdnica

Filip Hoffman, uczeń, 12 lat. Mikrokomputer Timex/Sinclair 100 z pamięcią rozszerzoną do 16 kB. magnetofon. Interesuję się matematyką i informatyką. Oprogramowa nie: 17 gier i 19 programów użytkowych. Proponuję wy mianę programów i doświadczeń. Adres: ul. Czernika 13 m.45, Łódź Widzew

Jacek Witt uczeń, 15 lat. Mikrokomputer Commodore 16 z pamięcią rozbudowaną do 64 kB, firmowy magnetofon. Posiadam ponad 50 programów i proponuję ich wymianę. Adres: ul. Kiedrzyńskiego 3/1, 82-300 Elbląg

Marcin Kozioł, uczeń, 10 lat. Mikrokomputer ZX Spectrum, magnetofon. Interesuję się informatyką filatelistyką i sportem. Oprogramowanie: wybór około 300 najcieka wszych gier. Proponuję wymianę oprogramowania. Adres ul. Oświęcimska 2/78, 32-500 Chrzanów.

FOT. EUGENIUSZ SOŁODUCHA

KOMPUTER CI POMOŻE

Prezentujemy kolejny klub zgłoszony do „Konkursu o Złota Dyskietkę Bajtka" — Klub Mikrokomputerowy przy Pałacu Młodzieży im. Wielkiej Rewolucji Październikowej w Szczecinie.

Prezentujemy kolejny klub zgłoszony do „Konkursu o Złota Dyskietkę Bajtka" — Klub Mikrokomputerowy przy Pałacu Młodzieży im. Wielkiej Rewolucji Październikowej w Szczecinie.

Dziś każde dziecko wie, że najprostsza droga do za przyjaźnienia się z informatyka wiedzie przez gry i zabawy komputerowe.

— Taka propaganda komputeryzacji przynosi niewiele korzyści — twierdzi mgr inż. Leszek Łukaszewski. — Stukanie w klawisze i wykonywanie poleceń od czytywanych z monitora — denerwuje się - to nie wszystko. W naszym klubie zamiast na gry, uwagę dzieci kierujemy na to co ważniejsze: poznawanie podstaw informatyki i elektroniki, opanowywanie — na początek — języka BASIC, wreszcie — samodzielne układanie programów komputerowych.

Uczestniczą w zajęciach klubu mikrokomputerowego Pałacu Młodzieży w Szczecinie Zrzesza on 104 dzieci — uczennice i uczniów miejscowych szkół podstawowych i zasadniczych zawodowych. Wiek uczest ników — od 8 do 16 lat. Frekwencja na zajęciach niemal stuprocentowa.

— Na prasowy anons o zapisach do klubu — opowiada inż Łukaszewski — jedynego dostępnego uczniom szczecińskich szkół podstawowych, w wyznaczony dzień ustawiła się przed pałacem potężna kolejka dzieci, przybyłych w znacznej części w asyście rodziców. Chętnych było ponad pół tysiąca!

Nowo powstały klub, utworzony na bazie działające go tu od lat Klubu Młodych Elektroników, mógł przyjąć — niestety — tylko ograniczoną możliwościami sprzętowymi i lokalowymi liczbę uczestników. Przyjęto najlepszych, tych, którzy wykazali się pewną wiedzą.

— O dużym zainteresowaniu mikrokomputerami — opowiada mgr Zbigniew Armada dyrektor Pałacu Młodzieży — dowodziło choćby powodzenie z jakim spotkała się wcześniej przeprowadzona przez TNOiK oraz Uniwersytet Szczeciński akcja pn. „Wakacje z Komputerem". Naszą inicjatywę w tej mierze poparło kuratorium.

Za otrzymaną stamtąd dotację udało się kupić cztery komputery ZX Spectrum Plus, trzy monitory (czwarty uzyskano poprzez zaadaptowanie telewizora „Unitra mtu 617"), trzy magnetofony oraz drukarkę. Sprzęt ten — dodajmy — wykorzystywany jest tu „na okrągło". Członkowie klubu sami zakładali instalację elektryczną, dorabiali kable połączeniowe, zamontowali do mikrokomputerów wyjścia niskiej częstotliwości na monitory, wykonali cały zestaw plansz poglądowych.

Sebastian Kopaniecki — uczeń klasy VI Szkoły Podstawowej nr 51 z uwagą wpisuje do pamięci komputera ułożoną przez siebie pierwszą część programu pn. „Geografia" To praca wymagająca skupienia, a przy tym — obok wiedzy geograficznej — także umiejętności kreślarskich, plastycznych, a nawet muzycznych...

Jego koledzy szkolni — rówieśnicy: Daniel Masełko i Marek Dawidowicz, pracujący przy sąsiednim komputerze, proszą dziennikarza o podanie danych personalnych. Chłopcy z wprawą kodują przekazane im informacje, demonstrują zasady korygowania błędów, wyszukiwania danych itp.

Przy kolejnym stoliku pracuje Mariusz Zabraniak, uczeń klasy VII Szkoły Podstawowej nr 45. Mariusz, rocznik 1973, zanim zgłosił się we wrześniu ubiegłego roku do klubu mikrokomputerowego, języka BASIC uczył się „na sucho" z „Młodego Technika". Teraz uczęszcza tu wraz z młodszym bratem 11-letnim Dariuszem. Obaj, przy współudziale szkolnego kolegi, 13-latka Marka Madeły, są autorami napisanego w BASIC-u programu informacyjnego o Pałacu Młodzieży. Pytanie i odpowiedzi ułożone są w wersjach językowych: polskiej, niemieckiej, angielskiej i hiszpańskiej. Ciekawa oprawa graficzna oraz dźwiękowa uatrakcyjnia korzystanie z programu.

Sporządzenie tego programu zajęło trójce autorskiej blisko pół roku. Oczywiście, nie obyło się bez pomocy instruktora oraz osób znających języki. Mariusz — dodajmy — współuczestniczył także w opracowaniu wersji rosyjskiej programu. Wymagało to zaprogramowania w mikrokomputerze alfabetu rosyjskiego — cyrylicy. Jest on też autorem interesującego, opartego na materiale klasy VI i VII programu pt. „Matematyka"

Członkowie tego klubu opracowali znacznie więcej programów, 10 najlepszych, wśród których znalazły się uprzednio wymienione, zgłoszono do ogłoszonego przez „Kurier Szczeciński", PTI oraz Kuratorium - Wojewódzkiego Konkursu dla Młodzieży Szkolnej.

Już nawet krótka wizyta uprzytamnia, że poza potrzebą opanowania zasad programowania, zajęcie to wymaga od autorów rzetelnego poznawania tematów, których dotyczą programy, ułatwia zatem utrwalanie i rozszerzanie wiedzy ogólnej i specjalistycznej. Trudno nie zgodzić się z obowiązującym tu hasłem- „Myśl sam, a komputer ci pomoże".

Zygmunt Kowalski

KONKURS „O ZŁOTĄ DYSKIETKĘ BAJTKA"

Prezentujemy listę klubów, które zgłosiły się do współzawodnictwa „O Złotą Dyskietkę Bajtka".

MERIZAP-Ostrów Wlkp., ul. Poznańska. Klub działa od 1985 r. przy Zesp. Szk. Techn. MERA-ZAP w Ostrowie.

MNEMONIK-Wrocław, ul. Ostrowskiego 30. Klub działa od 1986 r przy Zakładach Elektronicznych ELWRO.

BAJT-Łazy, ul. Szkolna 2. Klub działa od 1986 r. pod patronatem Komendy Hufca ZHP Łazy.

SYNTAX ERROR-Koszalin, ul. Reytana 15. Klub działa od 1986 r. pod patronatem ZMW.

BAJTEK-Kraków, ul. Z. Augusta 5. Klub działa od 1986 r. przy Zarz. Dzieln. ZSMP Kraków-Śródmieście.

COMMODORO-BAJT-CLUB-Bydgoszcz, ul Kijówska 58, Klub działa od 1987 r. bez opiekuna.

HARCBAJT-Gdańsk ul. Za Murami 2/10. Klub działa od 1987 r. przy Komendzie Chorągwi ZHP w Gdańsku.

MANIAK-Warszawa, ul. Wasilkowskiego 7. Klub działa od 1985 r. przy Klubie Osiedlowym na Ursynowie.

SINCLAIR CLUB-Kraków, os. Zielona 18/25 Klub działa od 1985 r. bez opiekuna.

METRO-POST-Piotrków Tryb., ul. Paplińskiego. Klub działa od 1986 r. przy Szkole Podst. nr 3.

BIT-Warszawa, Igańska 26/47. Klub działa od 1986 r. bez opiekuna.

POLTRONIC-Częstocbowa, ul. Iwaszkiewicza 3. Klub działa od 1987 r. bez opiekuna.

TOMBIT Stegna Gdańska, ul. Jagiełły 3a/9. Klub dzia ła od 1986 r. bez opiekuna.

INFORMIK-Bydgoszcz, ul. Grunwaldzka 7/1. Działa od 1986 r. bez opiekuna.

CHOMIK-Warszawa, ul. Nerudy 1. Klub działa od 1986 r. przy Klubie Mieszkańców CHOMICZÓWKA.

SAVE-Słupca, ul. Powstańców Wlkp. 22. Klub działa od 1985 r. przy Zesp. Szk. Ekonom. im.M. Jackowskiego w Słupcy.

BAJTEK-Zamośc, ul. Akademicka 8. Klub działa od 1986 r. przy I LO im. J. Zamoyskiego w Zamościu. KLUB MIKROKOMPUTEROWY-Szczecin, Al W.P. Klub działa od 1986 r. przy Pałacu Młodz+ieży w Szczecinie.

INFORMIK-Olkusz, ul. Kantego 5. Klub działa od 1986 r. przy Szk. Podst. nr 1 w Olkuszu.

FENIKS-Recz, ul. Ratuszowa. Klub działa od 1986 r. przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Kultury w Reczu.

ZŁOTY AMSTRAD-Złoty Stok, ul. 1-go Maja 10 Klub działa od 1987 r. pod patronatem Zakładów Tworzyw i Farb Złoty Stok.

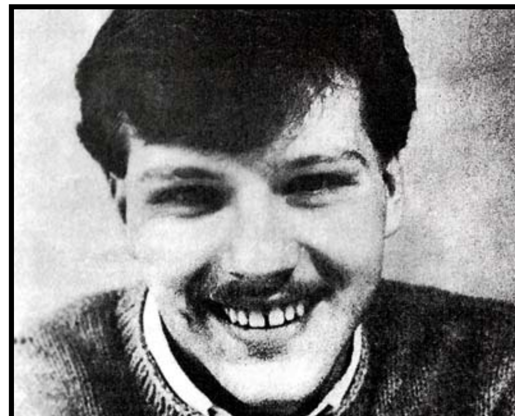
ATARI-Choszczno, ul. Bohaterów W-wy 7. Klub działa od 1986 r. przy Choszczeńskim Domu Kultury.

LOK-Nowy Sącz, ul. Bieruta 12A. Klub działa od 1986 r przy Zarz. Woj. LOK.

Mr ATARI-Kozienice, ul. Konarskiego 6/40. Klub działa od 1985 r. bez opiekuna.

ATARI-Olsztyn, ul. Murzynowskiego 8. Klub działa od 1986 r pod patronatem Spółdzielni Mieszk. JAROTY.

Drogi Bajtku!

Od dwóch lat posiadam komputer ZX Spectrum +. W tym, okresie uzbierałem znaczną ilość programów (tj. około 200), a moje zbiory nadal się powiększają. Te raz na rynku pojawił się nowy Spectrum, z wbudowanym magnetofonem i pojemnością pamięci 128 KB. Zamierzam kupić go; mój stary komputer sprzedaję, ale nie wiem czy sprzedać wszystkie programy, które uzbierałem. Czy ZX Spectrum + 2 128 KB jest kompatybilny z ZX Spectrum + i czy wszystkie programy pisane na wersję 48 KB wpiszą się do + 2?

Artur Bajer
ul. Krótka 3/27
57-540 Lądek-Zdrój

Producent nowego Spectrum nie gwarantuje pełnej zgodności tego modelu ze Spectrum +. Wpływa na to zarówno odmienne oprogramowanie stałe komputera — zmieniona i rozszerzona pamięć ROM zajmuje 32 KB, jak też inna konfiguracja sprzętowa. Błędne działanie programów ze Spectrum + może wystąpić zwłaszcza w przypadku, gdy wykorzystują one niektóre procedury zawarte w pamięci ROM.

Nie należy zatem się spodziewać, że wszystkie programy przez Pana posiadane dadzą się uruchomić na nowym komputerze. Z czasem wyłoni się z pewnością — i będzie lepiej znana — lista programów działających (lub nie) na Spectrum + 2. Do tego czasu radziłbym wstrzymać się ze sprzedażą programów i po prostu... sprawdzić samemu, które warto pozostawić.

W pierwszym tegorocznym wydaniu Waszego pisma został zamieszczony w dziale „Jak to robią inni" wywiad z Jackiem Tramielem. Była w nim mowa o komputerze 32-bitowym, opartym na mikroprocesorze Motorola 68020. O jaki komputer chodzi?

Piotr Lenarczyk
ul. Batorego 36/23
05-400 Otwock

Niestety, na zaspokojenie Pańskiej ciekawości trzeba nieco poczekać. Firma ATARI nie ujawniła bowiem szczegółów swych prac projektowych nie tylko dziennikarzowi „Bajtka", ale także żadnemu innemu czasopismu. Kiedy tylko ów nowy komputer pojawi się na rynku, nie omieszkamy i my zaprezentować go naszym czytelnikom. Zgodnie z wypowiedzią p. Tramiela, powinno to nastąpić jeszcze w bieżącym roku.

Który z mikrokomputerów: ZX Spectrum 48KB, TIMEX 2048, Commodore VIC-20, C+4, C 16, C 116 najbardziej się nadaje do gier? Ile istnieje gier (z kasety mag netofonowej) na nim?

(nazwisko i adres do wiadomości redakcji)

Z wymienionych urządzeń w zasadzie tylko Spectrum oraz jego nieco solidniej wykonana wersja — TIMEX 2048 spełniają podany warunek. Można szacować liczbę napisanych i wydanych na ten komputer gier na ok. 3000, z czego jakąś wartość dla użytkownika przedstawia być może 300— 400. Życzę udanego zakupu a później dużej ilości wolnego czasu.

Czy planuje się wydawanie czasopisma "Informatyka w szkole"? Ola nauczycieli wykładających elementy informatyki lub wykorzystujących komputery na zajęciach przedmiotowych, wzorem np. „Matematyki", „Fizyki w szkole" itp...

mgr Inż. Piotr Jurczyszyn
Oddział Doskonalenia Nauczycieli
ul. Dubois 36
45-067 Opole

W chwili, gdy piszę te słowa, nic jeszcze nie wiadomo ani o zamysłach, ani o tworzeniu takiego periodyku. Nie trzeba chyba nadmieniać, jak jest on potrzebny. Wskazał Pan na lukę, której nie są w stanie zapełnić wydawnictwa popularne, przeznaczone dla hobbystów. „Bajtek" również takim czasopismem stać się w całości nie może; z przyjemnością natomiast powitamy i podejmiemy współpracę z redakcją takiego czasopisma, kiedy ukaże się ono na rynku.

Uprzejmie proszę o pomoc w zakupie nowego komputera ZX Spectrum 48KB. Jednocześnie proszę o pomoc w uzyskaniu oprogramowania do w/w komputera.

Jestem inwalidą I grupy na stałe przy kutym do wózka inwalidzkiego, co uniemożliwia mi wyjazdy na giełdy komputerowe i spotkania z innymi użytkownikami.

Ponadto chciałbym nawiązać stałą korespondencję z osobami posiadającymi powyższy komputer.

Waldemar Kościan (17 lat)
I. Parzęczewska 24A bl. 11 m. 21
95-100 Zgierz

„Bajtek" nie zajmuje się, niestety, rozprowadzaniem sprzętu komputerowego ani oprogramowania; apeluję jednak o pomoc tych, którzy te słowa przeczytają: pomóżcie! To właśnie dziesiątki Waszych serdecznych, bezinteresownych listów sprawiły tyle radości Markowi L — również niepełnosprawnemu młodemu człowiekowi, zafascynowanemu swoim komputerem. Jeżeli pamiętacie jeszcze podobny apel sprzed tych kilku miesięcy — odezwijcie się!

Jeżeli Pan pragnie nabyć komputer nowy, sądzę, że interesującą ofertą może być TIMEX 2048, zgodny ze Spectrum, sprzedawany przez Centralną Składnicę Harcerską w cenie 106 tys. zł. Do tej instytucji przekazałem też Pana pismo.

Czy Atari 520ST jest kompatybilny z 130XE?

Czy na zachodzie Atari 130XE jest sprzedawany z myszką?

Czy istnieje program typu GEM na Atari 130XE i czy jest on dołączony do zestawu?

Pisaliście w 9/86 numerze „Bajtka", że nie wolno włączać drukarki do komputera, jeśli którekolwiek z urządzeń jest włączone. Czy można włączyć drukarkę tak, by przy włączonym komputerze włożyć wtyk kabla drukarki, a dopiero potem włączyć drukarkę do sieci?

(nazwisko i adres do wiadomości redakcji)

Modele 520ST i 130XE nie są zgodne.

W krajach zachodnich (RFN, Wielka Brytania) można z reguły nabyć Atari 130XE w zestawie z myszką lub bez niej. Nie jest ona w każdym razie standardowym wyposażeniem komputera, podobnie jak wykorzystujące ją programy.

System GEM w swojej pełnej wersji nie został opracowany dla 8-bitowych komputerów Atari. Istnieje za to szereg programów, wykorzystujących charakterystyczną dla GEM technikę WIMP (Windows, Icons, Mouse, Pull-down Menus).

Nie powinno się podłączać żadnych urządzeń w podany przez Pana sposób. Należy przyjąć zasadę, że wszelkie gniazda lub złącza krawędziowe są w momencie łączenia szczególnie podatne na zwarcie, w związku z czym nie powinny one być w tej chwili pod napięciem. Sam bez obawy do włączonego komputera podłączam tylko joystick i magnetofon (oczywiście nie magnetofon Commodore).

Chciałbym kupić komputer Atari 800XL. Czy warto go kupić, czy dalej oszczędzać na Atari 130XE? Jakie są zalety i wady obu komputerów?
Krzysztof Sokołowski
ul. Pińska 52
71-043 Szczecin

Oba typy Atari mają zarówno zwolenników, jak przeciwników, pomimo obiegowej opinii, jakoby 130XE był lepszą wersją popularnej „osiemsetki". Można przecież rozszerzyć pamięć 800XL do 256 KB. Klawiatura 130XE, pomimo że staranniej wykonana, niektórym użytkownikom odpowiada mniej. Poza tym zarówno możliwości, jak i budowa obu typów są bardzo podobne.

Czy w komputerze Spectravideo SVI 738 (80 KB RAM) można rozszerzyć pamięć operacyjną do 128 KB? Jeżeli tak, to w jaki sposób dokonuje się instalacji tej dodatkowej pamięci?
(nazwisko i adres do wiadomości redakcji)

Jako wyposażenie dodatkowe komputera Spectravideo produkowane są pakiety 64 KB dodatkowej pamięci RAM. Pakiet taki przyłącza się bezpośrednio do gniazda „expansion slot" komputera — zatem operacja ta nie wymaga od użytkownika żadnych kwalifikacji. Urządzenie to produkowa ne przez firmę Spectravideo nosi nazwę SVI-747 RAM Expansion Cartridge; można jednak używać pakietu dowolnego innego komputera MSX.

Jak łatwo zauważyć, pojemność otrzymanej w podany sposób pamięci nawet przekracza Pańskie wymagania.

Od niedawna używam programu BETA-BASIC. Jest on wygodny w użyciu, ale jak używać w nim własnych znaków graficznych jeżeli kryją się tam wła śnie komendy BETA-BASIC-a?

Napotykam także na inny problem. Jak zlikwidować migotanie animowanego na ekranie znaku? Jeżeli piszę np. jakąś grę, to przy poruszaniu mój bohater miga. Czy mogę wykonać w programie jakąś przeróbkę, która by to migotanie usunęła?
Jarosław Juszkiewicz
uf. Piastów 11/148
40-868 Katowice

BETA-BASIC jest wyposażony w standardową instrukcję KEYWORDS (uzyskuje my ją przez wciśnięcie GRAPHICS 8), której wykonanie w trybie bezpośrednim powoduje powrót klawiatury do normalnego trybu graficznego (KEYWORDS 0) lub odwrotnie (KEYWORDS 1). Sama komenda KEYWORDS jest dostępna z klawiatury zawsze, a zatem nawet w zwykłym trybie graficznym nie możemy uzyskać znaku GRAPHICS 8 — spacji graficznej i jej negatywu. W razie koniecznej potrzeby możemy uzyskać je przez użycie funkcji CHR$.

Migotanie animowanych na ekranie znaków jest trudno usunąć całkowicie z poziomu języka **BASIC** — interpreter działa zbyt wolno. Możemy jednak starać się je poważnie ograniczyć poprzez zmianę struktury programu.

Program animujący należy pisać tak, aby podczas jego wykonywania czas pomiędzy usunięciem z ekranu znaku a naniesieniem go w nowej pozycji był jak najkrótszy. Oznacza to, że program nie powinien wykonywać żadnych dodatkowych instrukcji po między tymi dwiema operacjami. Wyliczenie współrzędnych drukowania, sprawdzanie stanu klawiatury itp czynności muszą być wykonywane w czasie, gdy wszystkie animowane znaki są widoczne na ekranie

Jeżeli taka przeróbka programu nie przyniesie wystarczających efektów, pozostaje użycie kompilatora.

Chciałbym zaopatrzyć się w komputer Commodore C-64. Proszę o bliższe dane o tym urządzeniu.

Przeczytałem ostatnio na łamach pewnego czasopisma iż BASIC, jako język prosty, powinien jedynie znaleźć zastosowanie w kalkulatorach programowanych i w podobny sposób wykorzystywanych mikrokomputerach. Jako język prymitywny o ograniczonych strukturach danych, nie dający możliwości programowania strukturalnego itp. cechach nie powinien być stosowany w edukacji. Podobno LOGO spełniałoby te wymogi, gdyby nie to, iż w obecnym czasie dysponujemy bardzo nikłą bazą programową w tym języku. Chciałbym dowiedzieć się więcej na ten temat.
Ryszard K
Oświęcim.

Szerszy opis Commodore 64 zamieszczony został w numerze 3—4/86 naszego pisma.

BASIC jest faktycznie przestarzałym językiem programowania — powstawał w zasadzie równocześnie z FORTRANEM; tego ostatniego zaś nikt dziś już, na szczęście, nie próbuje używać w szkołach. Równocześnie nie jest on wcale łatwiejszy do przyswojenia od wielu innych języków programowania. Brak możliwości programowania strukturalnego czyni go zaś prawie zupełnie nieprzydatnym do realizacji dużych i złożo nych zadań programistycznych. Sądzę, że przytoczona przez Pana opinia jest słuszna — właściwe użycie BASIC-a to proste programy i nieskomplikowane zadania. Coraz więcej słyszy się o krajach, w których usuwa się BASIC ze szkół, lub o firmach programistycznych, które od kandydata do pracy wymagają deklaracji, że nie rozpoczynał nauki programowania od **BASIC-a**. Stąd też program przedmiotu Elementy Informatyki w naszym kraju milcząco zakłada, że językiem pierwszego kontaktu uczniów z komputerem będzie Logo. Logo wybrano u nas i w wielu innych krajach świata głównie dla tego, że postać tego języka jest wynikiem wieloletnich studiów właśnie nad zastosowaniem komputerów w edukacji — a nie wprowadzeniem nauki programowania do szkół, co warto podkreślić.

Siłą rzeczy jednak w bardzo wielu wypadkach **BASIC** jest używany jako język publikacyjny w opracowaniach dotyczących mikrokomputerów. Jest to oczywiste — interpreter **BASIC-a** jest zawsze tym programem, który każdy użytkownik danego typu komputera zawsze ma pod ręką, czego nie można powiedzieć np. o Pascalu lub Prologu. Niekiedy jest też oprogramowaniem bardziej sprawdzonym i niezawodnym od translatorów wczytywanych z dysku czy kasety.

Sądzę, że oprogramowanie, pozwalające szerokiej rzeszy użytkowników korzystać z języka Logo, jest już w Polsce dostępne; problemem dotąd nie rozwiązanym pozostaje brak literatury nim się posługującej.

Z drugiej strony istniejące interpretery Logo (zarówno polskiej, jak i angielskiej wersji tego języka) nie są pozbawione wielu poważnych wad. Przykładami mogą tu być wersje na Spectrum i Dr Logo dla Amstradów. Czekamy też na pojawienie się kompilatorów Logo.

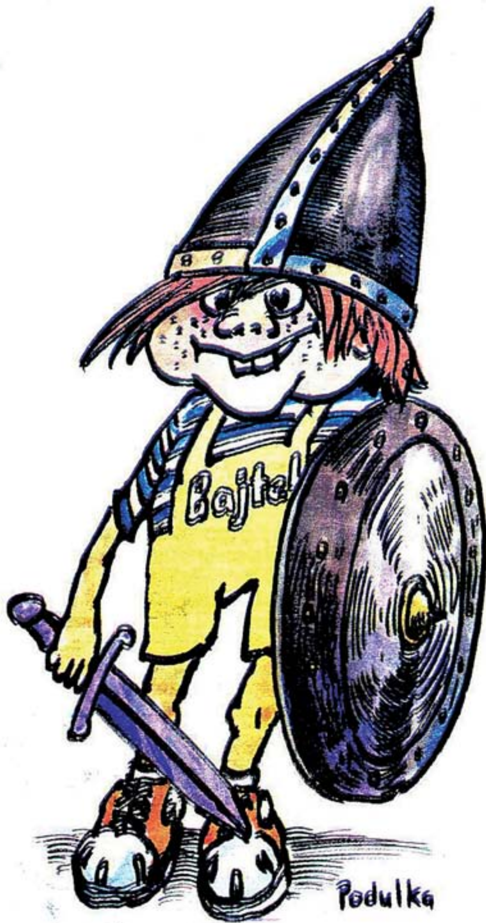
Marcin

KLAN NIETYPOWYCH

Jestem posiadaczem nietypowego na naszym rynku komputera firmy COLECO o nazwie ADAM. W USA wyprodukowano sporą liczbę tego typu komputerów (950 tys. szt.), więc może ktoś z rodaków przywiózł go do Polski? Posiadam dwie wersje BASIC-a, SmartLOGO, DataCALC, FastFILLER, PaintMASTER, gry, programy edukacyjne, literaturę. Chciał bym nawiązać kontakt z posiadacza mi podobnego komputera lub gry telewizyjnej tej firmy. Mam 30 lat, je stem socjologiem; zainteresowania: fotografia, edukacyjne zastosowanie komputerów.

Henryk Zyborowicz
ul. Ślusarska 6 m. 2
82-300 Elbląg

KUBUŚ RATUJE KRÓLEWNĘ

Cześć Maluchy!

Opowiem wam bajkę...

Na samym środku Morza Strasźliwego znajdowała się maleńka wyspa, na niej zły, skrzydlaty Smok więził piękną Królewnę. Smutny był los Królewny. Nikt nie mógł odnaleźć wyspy zagubionej pośród fal, a jeśli nawet jakiś śmiałek zdołał osiągnąć jej brzegi, ginął w śmiertelnej potyczce ze Smokiem. Pewnego dnia, młody i dzielny rycerz o imieniu Kubuś usłyszał historię nieszczęśliwej Królewny. Namówił dzikie gęsi o mocnych skrzydłach by przeniosły go nad wzburzonym morzem do Krainy Okrutnego Smoka. Zabrał ze sobą płaszcz swego ojca - Dobrego Czarownika i Kulę z Kryształu Krzemu. Kula mówiła Kubusiowi w jakiej odległości znajduje się Królewna i Smok, a płaszcz miał umożliwić ucieczkę z wyspy. Czy Kubuś zdoła jednak odnaleźć biedną dziewczynę nim Smok pochwyci go w swe szpony? Przekonajcie się sami.!"

Pamiętacie przygody Kubusia w Tajemniczym Zamku z numeru 8/86 „Bajtka"? Jeden z moich przyjaciół - przedszkolaków powiedział mi wtedy: „to fajna gra, ale można w nią grać tylko raz: potem już zawsze wiadomo co robić". To prawda, w tym przypadku chyba większą frajdą było wymyślanie i pisanie programu (świadczy o tym cała masa listów z podobnym grami) niż sama zabawa. Nasz dzisiejszy program będzie — mam nadzieję — ciekawszy dla grającego.

Wyspa Smoka w naszym programie to coś w rodzaiu wielkiej szachownicy o wymiarach 40x40 kratek. Po niektórych polach Kubuś może poruszać się swobodnie, na inne, z kolei nie może we|ść — to np. skały, mury. Komputer przestawia (w sposób dla nas niewidoczny) postacie na tej szachownicy i sprawdza ich wzajemne położenie.

Losowanie pozycji (1000—1020) — komputer losuje dwie współrzędne, x i y, w zakresie od 1 do 40, a więc pole przez nie określone mieści się na naszej szachownicy. Podprogram ten wykorzystywany jest na początku gry, podczas losowania pozycji początkowych Królewny, Kubusia i Smoka.

Jaki to obszar (2000—2070) — na podstawie współ rzędnych x i y komputer określa co znajduje się w danym miejscu i nazwę tego miejsca umieszcza pod zmienną obszar$. Tutaj jest pole do popisu dla tych, którzy lubią ulepszać programy. Przepisując kilka linii możecie całkiem zmienić krajobraz Krainy Okrutnego Smoka.

```
99 REM ********* pozycje startowe *********
100 LET ok=0
110 GOSUB 1000
120 GOSUB 2000
130 GOSUB 3000
140 IF ok=0 THEN GOTO 110
150 LET xrycerza=x
160 LET yrycerza=y
170 GOSUB 1000
180 GOSUB 2000
190 GOSUB 3000
200 IF ok=0 THEN GOTO 170
210 LET xkrolewny=x
220 LET ykrolewny=y
230 GOSUB 1000
240 LET xsmoka=x
250 LET ysmoka=y
299 REM ******** komunikat na ekranie ********
300 PRINT
310 LET x=xrycerza
320 LET krolewna=INT(RND(1)*4*1)
330 GOSUB 2000
340 PRINT "Wokol ciebie "; obszar$
350 LET x=xrycerza+1
360 IF krolewna=4 THEN LET y=ykrolewny-0.5
370 PRINT "Po wschodniej stronie "; obszar$
380 GOSUB 3000
390 GOSUB 2000
399 REM ******** ruch smoka ********
400 PRINT "Po zachodniej stronie ";obszar$
410 LET x=xrycerza
420 LET y=yrycerza+1
430 GOSUB 2000
440 PRINT "Po poludniowej stronie ";obszar$
450 LET y=yrycerza-1
460 GOSUB 2000
470 PRINT "Po polnocnej stronie "; obszar$
480 LET dkrolewny=SQR((xrycerza-xkrolewny)^2
+(yrycerza-ykrolewny)^2)
490 LET dsmoka=SQR((xrycerza-Xsmoka)^2+
(yrycerza-ysmoka)^2)
500 IF dkrolewny<1 THEN PRINT "Znalazles
krolewne. Jestecie uratowani!":END
510 IF dsmoka<1 THEN PRINT "Pochwycil cie smok.
Koniec romantycznej przygody!":END
520 PRINT "Krolewna znajduje sie w odleglosci
";INT(10*dkrolewny);" metrow a smok -
";INT(10*dsmoka);"metrow."
530 PRINT
540 PRINT "       polnoc- N"
550 PRINT "      zachod- W O -wschod"
560 PRINT "     poludnie- S"
570 PRINT
580 PRINT "Dokad idziesz?"
599 REM ******** ruch rycerza ********
600 INPUT odp$
610 LET x=xrycerza
620 LET y=yrycerza
630 IF odp$="N" THEN LET y=y-1
640 IF odp$="S" THEN LET y=y+1
650 IF odp$="W" THEN LET x=x-1
660 IF odp$="O" THEN LET x=x+1
670 GOSUB 2000
680 GOSUB 3000
690 IF ok=0 THEN PRINT "Tam jest "; obszar$:
GOTO 580
700 LET xrycerza=x
710 LET yrycerza=y
799 REM ******** ruch krlewny ********
800 LET x=xkrolewny
810 LET y=ykrolewny
830 IF krolewna=1 THEN LET x=xkrolewny-0.5
840 IF krolewna=2 THEN LET x=xkrolewny+0.5
850 IF krolewna=3 THEN LET y=ykrolewny+0.5
870 GOSUB 2000
890 IF ok=0 THEN GOTO 800
900 LET xkrolewny=x
910 LET ykrolewny=y
950 LET xsioka=xsmoka-0.5
960 LET vsioka=ysmoka-0.5
980 IF yrycerza>ysmoka THEN LET ysmoka=ysmoka+1
990 GOTO 300
998 REM ******** podprogramy ********
999 REM ********  Losowanie pozycji ********
1000 LET x=INT(RND(1)*40+1)
1010 LET y=INT(RND(1)*40+1)
1020 RETURN
1999 REM ********* jaki to obszar ********
2000 LET obszar$="las"
2010 IF x<23 THEN LET obszar$="laka"
2020 IF x=10 OR y=1 OR x=40 OR y=40 THEN LET
obszar$="plaza"
2030 IF y>22 AND y<26 AND x<9 THEN LET
obszar$="skala"
2040 IF y>6 AND y<18 AND x>17 AND x<24 THEN LET
obszar$="staw"
2050 IF (y=12 AND x>8 AND x<18) OR (y=30 AND
x>13 AND x<35) THEN LET obszar$="mur"
2060 IF x<10 OR x>40 OR y<1 OR y>40 THEN LET
obszar$="morze"
2070 RETURN
2999 REM ******** czy jest przejscie ********
3000 LET ok=0
3010 IF obszar$="laka" OR obszar$="las" OR
obszar$="plaza" THEN LET ok=1
3020 RETURN
```

Czy jest przejście (3000—3020) — na podstawie zmiennej obszar$ komputer ustala czy jest to miejsce do stępne (wskaźnik ok równy 1) czy niedostępne (ok=0) dla Królewny i Kubusia. W naszym przypadku mogą oni cho dzić po lesie, łące i plaży.

Program rozpoczynamy od losowego umieszczenia rycerza Kubusia (110—160). Najpierw losowane są współrzędne, następnie komputer sprawdza co znajduje się w danym miejscu, później czy jest to miejsce dostępne (a nie np. środek stawu). Jeśli okaże się, że miejsce jest niedostępne zaczynamy od nowa, w przeciwnym przypadku wylosowane współrzędne stają się pozycją startową Kubusia. Identyczne operacje powtarzają się podczas określania początkowej pozycji królewny (170—220). Co się zaś tyczy smoka, to pomijamy w jego przypadku sprawdzenie na jakim obszarze się znajduje, gdyż jako jegomościowi wyposażonemu w skrzydła jest mu to dokładnie obojętne (230—250).

Teraz komputer przechodzi do wykonywania głównej pętli programu (300—990) a w niej: drukuje komunikat o aktualnej sytuacji, przyjmuje twoją decyzję, przemieszcza królewnę i smoka. Najpierw więc komunikat (300—580) — komputer sprawdza gdzie znajduje się w tej chwili Kubuś, bada co jest na sąsiednich polach i wypisuje to na ekranie. Odległość dzieląca naszego bohatera od Smoka i Królewny jest obliczana z twierdzenia Pitagorasa (sądzę, że żadnemu komputerowemu przedszkolakowi nie trzeba przypominać, że „jeśli trójkąt jest prostokątny, to kwadrat długości przeciwprostokątnej jest równy sumie kwadratów długości przyprostokątnych). Przy okazji sprawdzane jest czy nie nastąpiło już spotkanie Kubusia z Królewną lub paskudnym skrzydlakiem. W obydwu przypadkach gra jest zakończona — choć rzecz jasna z różnym skutkiem.

Sterowanie rycerzem należy do grającego (600—710). Komputer sprawdza jedynie czy nie usiłujesz wprowadzić go np. do morza. Informuje cię wówczas uprzejmie, że tam się nie da iść i prosi o ponowną decyzję.

Ruch Królewny jest całkowicie przypadkowy (800—890). Błąka się biedaczka bez celu. Oczywiście zastrzeżenie dotyczące obszarów zakazanych dotyczy jej również.

Smok porusza się zawsze w kierunku rycerza (900— 980). Nie dotyczą go żadne obszary zakazane. Na szczęście olbrzymie cielsko nie pozwala mu poruszać się zbyt szybko i Kubuś może przed nim uciec.

Oto cała mądrość tego programu. Można go było napisać znacznie krócej, lecz nasz sposób ma swoje zalety. Przede wszystkim czytelność i łatwość wprowadzania zmian. A zmieniać można wszystko — nie tylko krajobraz Krainy Okrutnego Smoka. Można uzupełnić informacje drukowane na ekranie, można zmieniać sposób poruszania się postaci, można wreszcie dorobić grafikę (porównaj Skarb Kubusia w numerze 7/86 „Bajtka"). A więc do roboty!.

Romek

```
************** ATARI **************
90 DIM OBSZAR$(10)
91 DIM ODP$(3)
************** SPECTRUM **************
320 let krolewna=INT(RND*4+1)
1000 let x=INY(rnd*40+1)
1010 let y=INT(RND*40+1)
************** MERITUM **************
820 let krolewna=int(rnd(0)*4+1)
1000 let x=int(rnd(0)*40+1)
1010 let v=int(rnd(0)*40+1)
```

MIKRUSEK

Za miesiąc rozwiązanie konkursu „Mikrusek" i lista nagród, dzisiaj natomiast program Szymona Herera (lat 11) z Warszawy. Program wzorowany jest na jeszcze niedawno bardzo popularnych grach telewizyjnych i polega na odbijaniu piłki od ścianki Pomysł nie jest więc nowy, ale realizacja bardzo ciekawa. Gratuluję!

Romek

```
1 REM  ********SCIANA*********
2 REM Skok do podprogramu przepisow.
3 PAPER 7: CLS : GO SUB 4000
5 BORDER 1: PAPER 2: CLS
7 REM Definiowanie pilki
10 FOR n=0 TO 7: READ x: POKE USR "O"+n,x: NEXT n:
   DATA BIN 00011000,BIN 01111110,BIN 11111111,BIN
   1001001,BIN 10011001,BIN 11111111,BIN 01111110,BIN
   00011000
15 REM podstawianie zmiennych
20 LET a$="O": LET b$="█ ": LET c$="██"
30 LET a=15
40 CLS : LET b=18: LET d=1: LET c=10: LET e=31
43 REM Rysowanie sciany
45 FOR n=0 TO 20: PRINT INK 5;AT n,0;c$: NEXT n
46 REM Rysowanie rakiety
47 PRINT INK 4;AT b,e;b$; INK 4;AT b+1,e;b$
48 REM wyswietlanie ilosci dozwolonych przepuszczen
50 PRINT AT 0,1;a;" "
52 IF a=0 THEN FOR m=0 TO 2: FOR n=60 TO 0 STEP -1:
   BEEP .009,n: NEXT n: NEXT m: GO SUB 3000
53 REM ***********************
55 REM ustalenie kierunku odbicia pilki od sciany
56 LET p=RND
60 IF p=1 THEN LET Z=.25: GO TO 70
65 IF p=2 THEN LET Z=.75: GO TO 70
66 LET z=RND
68 REM wycieranie starej pilki realizowanie kierunku
   lotu
70 PRINT AT c,d;" ": IF z>.5 THEN LET c=c+1: LET d=d+1
80 IF z<.5 THEN LET c=c-1: LET d=d+1
90 IF z=.5 THEN LET d=d+1
95 REM Sprawdzenie czy pilka zostala odbita czy nie
100 IF d=(e-1) AND (c=b OR c=b+1) THEN BEEP .1,8: GO
    TO 1000
110 IF d>30 AND (c<>b OR C<>(b+1)) THEN BEEP .1,0: LET
    a=a-1: GO TO 40
115 REM sprawdzenie czy pilka wyczodzi za ekran
120 IF c>20 THEN BEEP .1,10: LET z=.25: GO TO 70
130 IF c<1 THEN BEEP .1,10: LET z=.75: GO TO 70
135 REM Rysowanie Pilki i skok do podprogramu ruchow
    rakieta.
140 PRINT INK 6;AT c,d;a$: GO SUB 2000: GO TO 70
1000 REM ***********************
1010 IF c=b THEN LET z=.25
1020 IF c=(b+1) THEN LET z=.75
1030 PRINT AT c,d;" ": IF z<.5 THEN LET c=c-1: LET
     d=d-1
1040 IF z>.5 THEN LET c=c+1: LET d=d-1
1045 REM Sprawdzenie czy pilka wykracza za ekran
1050 IF d<2 THEN BEEP .1,0: GO TO 60
1060 IF c>20 THEN BEEP .1,10: LET p=1: LET z=.25: GO
     TO 1030
1070 IF c<1 THEN BEEP .1,10: LET p=2: LET z=.575: GO
     TO 1030
1075 REM Rysowanie pilki
1080 PRINT INK 6;AT c,d;a$: GO SUB 2000: GO TO 1030
2002 REM Sprawdzenie czy zostal nacisniety  klawisz
2005 IF IN 49150=189 OR IN 57342=190 THEN GO TO 2010
2007 RETURN
2008 REM Sprawdzenie jaki zostal nacisniety klawisz
2010 PRINT AT b,e;" ";AT b+1,e;" ": IF IN 49150=189
     THEN LET b=b+1
2020 IF IN 57342=190 THEN LET b=b-1
2025 REM sprawdzenie czy rakieta nie wychodzi za ekran
2030 IF b>20 THEN LET b=20
2040 IF b<0 THEN LET b=0
2045 REM Rysowanie nowej  rakiety
2050 PRINT INK 4;AT b,e;b$; INK 4;AT b+1,e;b$: RETURN
2999 REM Zakonczenie
3000 PRINT AT 15,16,"KONIEC GRY"
3010 PRINT "I-INSTRUKCJA"'"S-START"
3020 IF INKEY$="i" THEN RUN
3030 IF INKEY$="s" THEN RUN 5
3040 GO TO 3000
3999 REM Przepisy
4000 PRINT PAPER 4;"OOOOOOTRENING TENISOWYOOOOOOO"
4001 PRINT PAPER 6;"W GRZE GRACZ ODBIJA PILKE W STRONE
     SCIANY.  JEZELI GRACZ  PRZEPUSCI PIETNRSCIE PILEK
     WTEDY  GRA KONCZY  SIE."
4010 PRINT PAPER 3;"KLAWISZE: "
4020 PRINT PAPER 2;"GORA: P"' PAPER 5;"DOL: L"
4030 PRINT PAPER 1; INK 7;AT 21,0;"NACISNIJ DOWOLNY
     KLAWISZ."
4040 PAUSE 0: RETURN
```


BIURO PRZYSZŁOŚCI

Dokończenie ze str. 32

Dopiero teraz jednak okazało się, że prawdziwe korzyści wynikają z kompleksowego podejścia do problemu. Główną zaletą automatyzacji prac biurowych jest zmiana jakościowa w pracy biura, jakkolwiek pewne korzystne zmiany ilościowe też sa nie do pogardzenia. Do automatyzacji zastosowano nowe podejście, w którym informacje uznano za podstawowy surowiec, a technikę komputerową — za urządzenia do jego przetwarzania.

Skutki takiego podejścia są w różnych dziedzinach odmienne i niekiedy zaskakujące. Jednym z takich skutków może być wprowadzenie nowych metod działania na rynku. Jedna z czołowych firm ubezpieczeniowych w Wielkiej Brytanii, Abbey Life dostarczyła swoim agentom przenośne mikrokomputery jako pomoc w ich kontaktach z klientami. Miało to umożliwić agentom dostęp do zbioru informacji przechowywanych w wielkim komputerze firmy, co z kolei ułatwiało odpowiedzi na liczne szczegółowe pytania przyszłego klienta. Agenci, płatni od każdej zawartej transakcji, musieli sami kupić mikrokomputer. Na wydatek ten zdecydowało się ponad 25 proc. z nich — eksperyment okazał się więc bezdyskusyjnym sukcesem.

Niedawno opracowany raport na temat automatyzacji w bankach USA stwierdza, że poważnie myślą one o doprowadzeniu swoich oddziałów do samowystarczalności w przetwarzaniu informacji. To samo opracowanie informuje, że w USA około 86 proc. banków zainstalowało już w swoich biurach różnorodne systemy automatyczne. Analiza przeprowadzona przez firmy komputerowe IBM i Wang, które dostarcza ją 60 proc. urządzeń do przetwarzania tekstów, wykazały, że na 1000 zatrudnionych w bankach przypada już 26 urządzeń do przetwarzania tekstów. Niewiele mniej było komputerów osobistych — 21 na 1000 zatrudnionych.

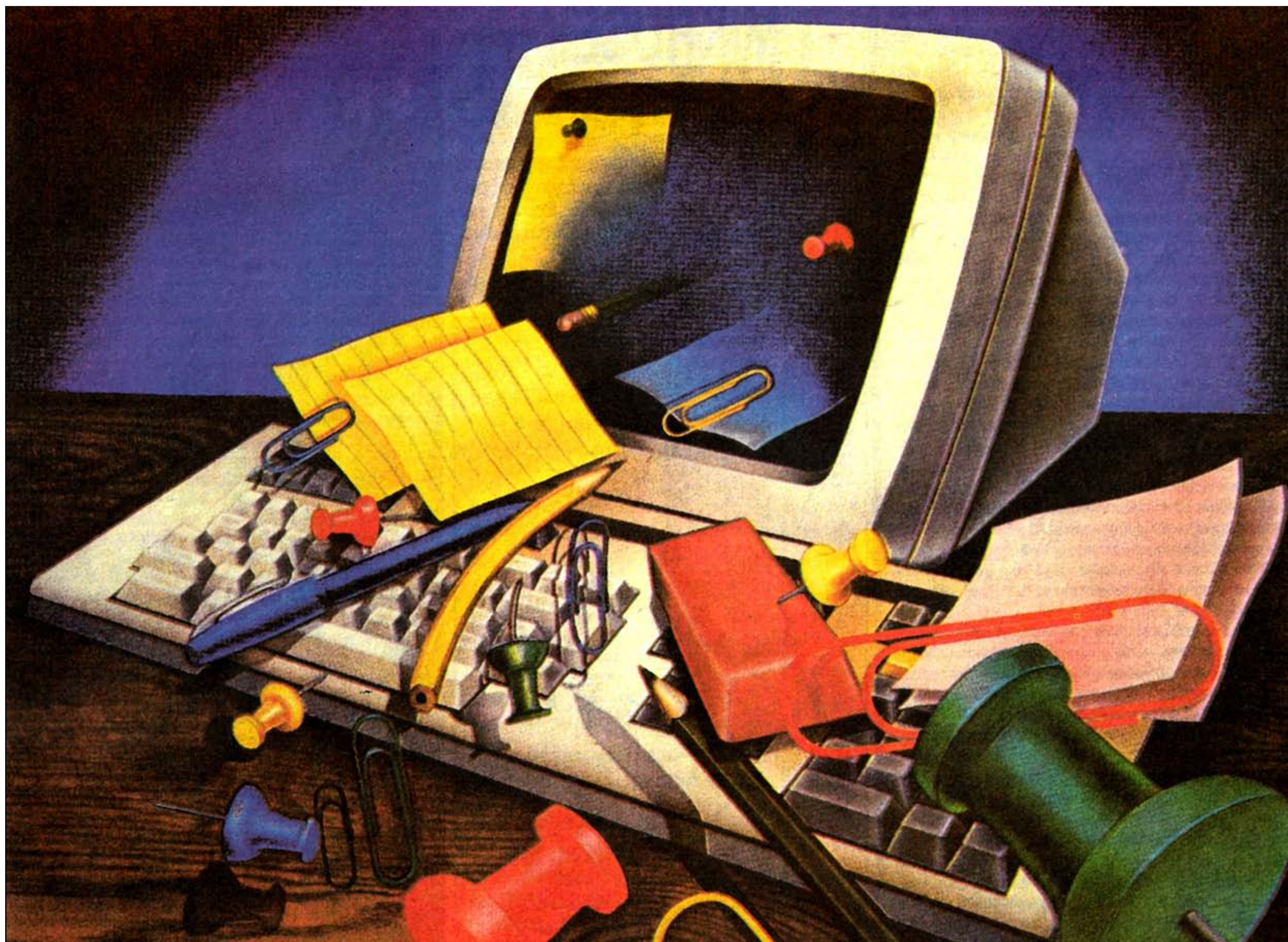
Urządzeniami, które banki najprawdopodobniej wprowadzą wkrótce do swoich biur, będą wideoteksty (urządzenia do przesyłania na odległość całych stron), końcówki poczty elektronicznej oraz systemy informacyjne dla kadr zarządzających z możliwościami przesyłania wykresów.

Dzięki gwałtownemu rozwojowi tendencji do automatyzacji prac biurowych tak w USA, jak i w Europie Zachodniej, na rynku sprzętu służącego do tego celu utrzymali się liczni dostawcy. Przyszłość dla słabszych wytwórców nie jest jednak różowa. Podobnie jak z innego typu sprzętem komputerowym, największe szanse mają silni, jakkolwiek określenie to niekoniecznie dotyczy tylko IBM czy innych gigantów. Rynek automatyzaji prac biurowych jest bardziej dynamiczny i jeden lub kilka udanych patentów mogą zapewnić zaistnienie na nim wytwórcy, o którym do niedawna nikt jeszcze nie słyszał.

Różnorodność sprzętu elektronicznego używanego do automatyzacji prac biurowych sprawia, że podnoszą się głosy nawołujące do stworzenia międzynarodowego standardu urządzeń tego typu, co umożliwiłoby organizowanie współpracy komputerów różnych firm. Większość banków amerykańskich używa na przykład sprzętu IBM oraz jego tzw. architektury systemu sieci. Eksperci nie ryzykują prognoz, kiedy nastąpi opracowanie standardu międzynarodowego, który umożliwi łączenie w sieci elementów różnych systemów, niemniej jest to kierunek, w jakim zdąża świat.

Tylko, zapytajmy na koniec, czy rzeczywiście zmiana filozofii działania i technicznego wyposażenia biura, pociągnie również za sobą zmianę mentalności pracującego w nim człowieka?

Opr. WS

Inwazja elektroniki na wszelkiego rodzaju działalność biurową przybiera obecnie w najbardziej rozwiniętych krajach rozmiary powodzi..

Setki wytwórców prześcigają się w oferowaniu coraz sprawniejszych urządzeń zastępujących tradycyjne atrybuty biura: maszyny do pisania, rozklekotane elektromechaniczne teleksy i szafy z aktami. Elektroniczne biuro jest sprawniejsze, tańsze i skuteczniejsze w swoich działaniach.

Na nic chyba nie narzekamy tak często, jak na biurokratów i biurokrację. Urzędnik ukrywający swą niekompetencję za stosami akt, zarządzeń i rozporządzeń, stał się symbolem tego wszystkiego, co hamuje rozwój. Nauka i technika nie znają jeszcze metody, za pomocą której można by przekształcić siedzącego za biurkiem człowieka. Być może uda się to jednak osiągnąć przekształcając najpierw otoczenie, w jakim on działa.

Dziesięć lat temu grupa naukowców z Queen Mary College z uniwersytetu londyńskiego opracowała raport określający przyszłościową wizję zautomatyzowanego biura. Naukowcy stwierdzili, że w dziesięcioleciu 1977—1987 powstaną biurowe systemy informatyczne, które wyeliminują biurka, maszyny do pisania i szafy z aktami. Stało się tak jeszcze szybciej niż przewidywali naukowcy, których w momencie ogłaszania raportu nazywano marzycielami i fantastami.

Biurko może być obecnie zastąpione wielofunkcyjnym warsztatem pracy: profesjonalny komputer osobisty połączony z innymi tego typu urządzeniami, przez tanią i wysoce niezawodną sieć lokalną. Warsztat ten może być połączony z głównym komputerem biura, tak, że pracownik może sięgnąć po, lub przetwarzać informacje z głównego zbioru akt przedsiębiorstwa.

Maszyny do pisania mogą być całkowicie zastąpione przez komputery wyposażone w urządzenia do przetwarzania tekstów

Elektroniczny system akt umożliwia zastąpienie tradycyjnych szaf wypełnionych po brzegi papierami. System ten może być magnetyczny — tak jak urządzenia do przechowywania wielkich ilości akt zbudowane przez IBM, w których kasety z taśmami są przesuwane przez roboty — lub optyczny, jak maszyna „Mega-doc" Philipsa, która jest jakby rozrośniętą wersją cyfrowej maszyny do odtwarzania compact disców, tj. cyfrowych longplayów.

Obfitość systemów elektronicznych oferowanych do zastosowań biurowych spotyka się ciągle z oporami części dyrektorów odpowiadających za prace swoich urzędów. W pewnym stopniu ich rezerwa jest wytłumaczalna. We wczesnych fazach prób zautomatyzowania urzędów popełniono sporo błędów. Entuzjaści, którzy wtedy uwierzyli w zapewnienia producentów elekronicznego sprzętu biurowego, sparzyli się na zapowiedziach znacznego zwiększenia wydajności pracy, a więc obniżenia kosztów papierkowych operacji. Okazało się jednak wkrótce, że wyliczenia i prognozy były błędne.

Biura zaczęto automatyzować od najniższych szczebli personelu urzędniczego i maszynistek, dopiero później zaczęto obejmować tym procesem szczeble pośrednie i zarządzające. Podejście to przyniosło początkowo pewne korzyści, szczególnie w tych organizacjach, gdzie były duże hale maszyn.

Dokończenie na str. 31

BIURO PRZYSZŁOŚCI

www.t2e.pl

Seria „Reduks" ma na celu przetworzenie – pełne zdigitalizowanie prasy komputerowej z początków okresu informatyzacji naszego kraju.

W odróżnieniu od plików w formacie djvu i cbr gdzie format papierowy jest tylko zeskanowany i połączony w jeden dokument, **reduks polega na ponownym przełamaniu dokumentu, wraz z ponowną obróbką graficzną - często z ich ponowną kreacją**. Tam gdzie to możliwe zachowana jest grafika z pierwowzoru, jednak jeśli materiał jest zbyt złej jakości - zostaje on podmieniony (oczywiście jeśli jest dostępny) na równoważny. Jeżeli uda się odnaleźć błąd w zamieszczonych listingach są one poprawiane tak, aby mogły zostać uruchomione na emulatorach lub mikrokomputerach.

Rozpocząłem ten cykl od „Bajtków", jednak mam nadzieję, że uda mi się wzbogacić kolekcję zdigitalizowanych i ponownie przełamanych periodyków także o inne ważne tytuły z lat ubiegłych, o których powoli zapominamy, a bez których współczesny obraz komputeryzacji wyglądałby zgoła inaczej.

Wydania „Reduksowe" są bezpłatne, nie roszczę sobie żadnych praw do zawartości przetwarzanych magazynów, jednak ilość czasu i pracy jaką wkładam aby mogły one trafić w Twoje ręce jest na tyle spora, że pozwolę sobie napomknąć iż możesz wesprzeć mnie przekazując dotację w dowolnej wysokości.

Jeśli posiadasz materiały fotograficzne lub edytorskie, które są lepszej jakości niż prezentowane w numerach, daj znać.

W ramach wolnego czasu odtwarzam stare magazyny komputerowe i prowadzę serwis emulacyjny try2emu. Jeżeli uważasz, że moja publiczna działalność możesz postawić mi kawę, a kawę lubię;)

https://buycoffee.to/t2e

Osoby, które wspierają serwis datkami* mają dostęp do reduksów w wysokiej rozdzielczości z usuniętymi reklamami.

W zależności od wysokości datku każdy otrzymuje czasowy dostęp do reduksów w pełnej rozdzielczości na miesiąc, 3 miesiące lub 6 miesięcy.
Osoby, które aktywnie wspierają projekt mają dostęp nieograniczony.